

VÝROČNÍ ZPRÁVA STUDIO YPSILON 2023

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

POSLÁNÍ A STATUS STUDIA YPSILON

Studio Ypsilon, které si pod vedením svého zakladatele, režiséra a leadra souboru Jana Schmida připomíná v roce 2023 **šedesáté výročí** svého vzniku, svůj status a poslání v principu nemění, v duchu dneška ho však neustále programově proměňuje a rozšiřuje. Jako **autorské studiové divadlo** se od ostatních pražských divadel rozhodně liší tím, že se systematicky zabývá vývojem samotného divadla, jeho přístupy ke světu i novými možnostmi, jež vyplývají především z reflektování mentální proměny doby. Odtud snaha hrát i o tom, co už sice „visí“ ve vzduchu, ale pojmenováno zatím není. Tento přístup nikdy nemohl být sázkou na jistotu, přesto se po všech stránkách ukazuje být jako trvale nosný, pro tvůrce i diváky stále přitažlivý, vzrušující a inspirativní. Zájemem je totiž diváka nejen **bavit**, ale také ho přivádět k **poznání** cestou, aby to byl pro všechny hlavně **zážitek**. Žánrová a stylová pestrost, jež oslovuje diváky napříč generacemi, kontaktnost, blízkost a kolektivní souhra jsou toho jistou zárukou.

Divadlo nyní dosti nově doplňuje své dřívější plány. Co inscenovat se domlouvá s různými režisérskými osobnostmi různého věku (blízkost a vzájemnost může být i v kontrastnosti názorů). Právě navazování takové spolupráce může vést k naplňování vize, jak stále divadlo obohacovat a **zpřítomňovat**. Daleko více je dnes v hledáčku samotný člověk, jeho způsoby počínání a rozhodování, a také co mu dělá starosti, trápí ho, nebo se mu naopak líbí a těší ho, prostě co ho v konkrétní přítomnosti umí rozesmát, ale i dojmout.

Studiu Ypsilon je už delší dobu vlastní, že je divadlem **vícegeneračním**. To se netýká jen samotného souboru, vzácně vnitřně propojenému, ale také jeho zaměření na diváky různého věku, sice různě rozlišeně, ale vždy se společným jmenovatelem **kulturnosti**

a **sounáležitosti**. Toho docílí jak volbou témat, tak vlastní živostí projevu a komunikace na jevišti, ale hlavně způsobem, jak se konkrétní tituly vytváří, nebo zvolené starší texty vykládají.

Studio Ypsilon představuje coby „legenda v srdci Prahy“ novodobou tradici. Je jednou z předních českých divadelních scén, jež má své nezastupitelné místo ve vývoji současného divadla. Styl a poetiku Ypsilonu utvářejí kromě pověstné **múzičnosti** především tyto znaky: **syntéza, výraz, komunikativnost, autenticita**. Programově se pracuje s řízenou náhodou a neukončeností, vyznává se **poetika otevřeného díla**. To se stále přítomným **humorem**, který vždy osvobozuje a přivádí k **nadhledu**, což výrazně spoluurčuje povahu a charakter tohoto nestárnoucího divadla. Základem ypsilonové divadelnosti je **vizualita**, dominantní roli však zastupuje zároveň i hudba, na jevišti živě provozovaná, uchopovaná jako součást celku, v rovnocennosti a součinnosti s ostatními výrazovými složkami divadla. Nazírání světa v jeho pohybu a neustálé proměnlivosti vede Studio Ypsilon k dalšímu metodickému rozvíjení **týmové improvizace**.

Sídlem Studia Ypsilon je raně funkcionalistický palác Olympic v centru Prahy ve Spálené ulici, v jehož architektonicky působivých prostorách je úspěšně naplňována a koncepčně dále rozvíjena Schmidova prvotní **vize divadla jako volně pěstěné zahrady**, již lze chápat i jako zmenšený model světa se vši jeho pestrostí a rozmanitostí, ovládaného nejen zákonitostmi přírody, ale i pravidly, jež ctí každé společenství slušných lidí, fungující i přes jinakost jednotlivců v příbuznosti a vzájemnosti.

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE

Před nedávným časem jsem se připravoval na rozhovor pro Český rozhlas, který byl věnovaný šedesátinám Ypsilonky a tomu, čím divadlo žije dnes a jak si představuji dál jeho budoucnost. Z mých tehdejších poznámek se mi pro tuto příležitost velmi hodí něco zopakovat, připomenout a něco k tomu navíc ještě přidat.

Nemám v povaze věci bilancovat. I když vracet se k ledačemu, co proběhlo a je nenávratně pryč, ale z čeho přesto něco trvá a dál se rozvíjí, nebo bylo naopak poučením, že tudy ne, ale tamtudy, to ano, ale jinak je lepší vždy žít okamžikem, který právě je. S divadlem ještě nehodlám končit, protože jeho další blízký vývoj bych rád posunul víc k věcem duchovním, jež jsou v samotném životě stále více upozadňovány. Vedle našeho nadhledu na svět, s nímž v Ypsilonu pracovat umíme, bychom se měli věnovat daleko více také podhledu na něj a vším, co je ve své složitosti brzdou všeho dobrého. Kdybych to chtěl zjednodušit, jde mi především o to, zabývat se všeobecně víc člověkem, jeho povahou, vlastnostmi, schopnostmi i slabostmi a také jeho úpadkem v morálce, který jako by vyplýval z přesvědčení, že člověk je jediný, kdo má na zemi rozum a může si dělat, co chce. Oslabena je tak jeho citová stránka, přirozené pocity, láska a víra. Jako by už skoro nedokázal číst z toho, co kolem sebe vidí, jako by už nedokázal vnímat v rozmezí mezi ano a ne, tudíž číst více duchovně, citově nebo prostě skrze srdce. Na druhou stranu všechno je v jednoduchosti, to je moje heslo. Jednoduchosti, kterou nezaměňujeme se snadností a zjednodušením. Příklady hledejme v přírodě, kde žádná větší umělá komplikovanost nemá místo. Na komplikace je dnes mistrem právě člověk.

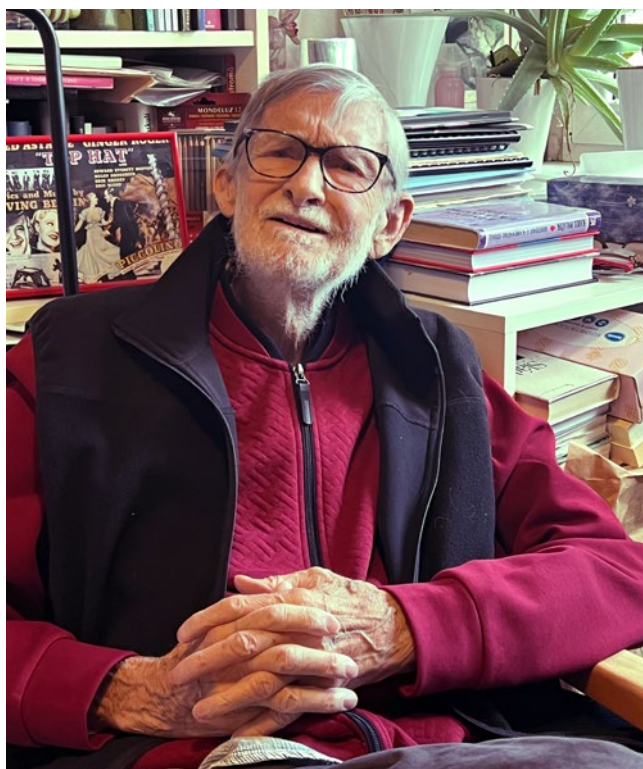
Každého, kdo je nějak tvořivý, přivádí k umění v první řadě otázka, proč se vůbec stále něco děje. Zkouší to napodobit, hledá toho podobenství. Mnohé se nepoučitelně opakuje. Přičemž co život přináší a co se děje ve mně, to jsou dvě různé věci. Něco jde zevnitř, něco zvenčí. Nicméně umění je hlavně potřeba a nutnost osobní, přestože zrovna žijeme dobu, že ani v kumštu to úplně neplatí, protože dneska je spíš tendence věci vyspekulovat. Přitom nemít strukturu úplně postavenou je v tvorbě důležité. Tolik nevymýšlet, a přece jen více dát na to, že člověk je asi s něčím, co je nad ním, propojen, co ho posiluje a funguje především

podvědomě. To si víc uvědomovat. Je to nadání, dar seslaný shůry, otevřenost k lepšímu, pohyb v obraznosti, poznání, že všechno má svůj rytmus. I to by se do dnešního umění mělo s autenticitou vrátit. Aby to nebyla jen spekulace a rozum, který máme začít používat, teprve až když jsme víc zasaženi citově a bytostněji. Navíc hodně toho, co žijeme, vypadá na první pohled v přítomnosti nesmyslně. V mnohém se nevyznáme, i když právě v podvědomí to už nějak máme a jsme naladěni předbíhat. S tím pracovat. Až náhoda do této nepřehlednosti najednou něco pustí a teprve tady by měl přijít rozum a už smysluplná spolupráce s ním. Ovšem člověk, když pracuje, tak nutně také chybuje. Bez těch chyb to skutečně nejde, protože prostě se musíte vždycky rozhodovat, jestli ano nebo ne, jestli tudy nebo tudý. A ta rozcestí, která máme každý chvíli před sebou, vždycky nesou s sebou rovnou možnost těch chyb. A já myslím, že chyba je ponaučení a zároveň je to rub věci, na které jsme nemohli přijít. A když se podíváme z té druhé strany, tak je to daleko větší díl pravdy, než jsme si předtím mysleli. Chybu je však nakonec vždy třeba vyřešit. Člověk může být do něčeho vtažen, do nějakých souvislostí nebo omylů, kdy dojde k něčemu, co ho i raní, ale vždy musí najít cestu nějakého smíru. V každém je totiž něco, co máme absolutně všichni společné a na čem bychom se mohli domluvit. I kdyby to byla jen setinka toho, co máme v životě k dispozici. Myšlenka dělat divadlo u mě souvisela i s dobou socialismu, kdy se nic nesmělo a člověk měl co dělat, aby si pro existenci dokázal uchovat aspoň tu svobodu svou, která je podkladem všeho. Říkal jsem si, že dělat divadlo je komunikace a když už nejde mluvit na rovinu, tak že metaforičnost jazyka a situací, s níž jsme začali programově metodicky pracovat, je tak bohatá a přesvědčivá, že něco, co se bude zdát jako příměr nebo jako podobnost, vlastně bude účinnou zkratkou, jakoby člověk dělal karikaturu sama sebe nebo té doby jenom v několika tazích, které jsou ale jasně k přečtení a z nichž sama realita sice čouhá, ale většinou vás pro to nezavřeli, ani nezrušili, protože konkrétnost pravdy nebyla vyslovena. Tak funguje metafora, zvláště když je vtipná, spojená s opravdovostí hereckou a s patřičným výrazem. Myslím, že to je Ypsilonce stále vlastní, navíc s rozvíjením dalších možností vzájemnosti. Šedesát let? Je zajímavé, že může něco trvat tak dlouho. Asi se to mohlo stát tím, že některé věci na sebe prostě navazují. Ostatně každý, kdo tvoří, se určitě kolikrát může sám najít v dějinách. Žel právě to člověk moc neumí, přestože má paměť.

Takže když nyní skočím dál, oznamuji (s vědomím, jak vysokou úroveň si umělecký soubor Ypsilonu jak po umělecké tak vztahové stránce udržuje), že i na základě těchto úvah, a nejen na mé přání, vstupuje do angažmá ve Studiu Ypsilon významný divadelní a filmový režisér Juraj Nvota, který je s ypsilonou poetikou už z minulé spolupráce dobře sžitý a s výše naznačeným způsobem myšlení je v souladu a na dalším vývoji divadla se v tomto duchu hodlá podílet, což je podrobněji naznačeno dále v dramaturgické vizi.

prof. Jan Schmid

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

Organizační struktura:

Ředitel: prof. Jan Schmid

Vedoucí ekonom, zástupce ředitele: Ing.Bc. Blanka Pechová

Art Manager: MgA. Ondřej Zicha

Theatre Curator: Mgr. Eva Kulová, Ph.D.

Vedoucí umělecko-technického a technického provozu: Zuzana Měsíčková

Organizační členění:

Umělecký soubor

Umělecko-technický a technický provoz

Administrativa a správa:

Rozpis počtu pracovníků (přepočtených zaměstnanců) na jednotlivá střediska:

Umělecký soubor: 29,1

Umělecko-technický provoz a technický provoz: 13,7

Vedení, administrativa a správa: 10,2

Popis funkčních míst k 31. 12. 2023

číslo	funkce / pracovní zařazení	platová třída	platový stupeň	úvazek	poznámka
umělecký soubor					
1	herec/herečka	11	11	1	
2	herec/herečka	11	7	1	
3	herec/herečka	12	11	0,9	
4	herec/herečka	12	10	0,95	
5	herec/herečka	11	12	1	
6	herec/herečka	13	12	1	
7	herec/herečka	11	9	1	
8	herec/herečka	11	12	0,6	
9	herec/herečka	13	12	0,6	
10	herec/herečka	11	12	0,8	
11	herec/herečka	12	11	0,4	
12	herec/herečka	11	12	0,6	
13	herec/herečka	12	4	1	
14	herec/herečka	13	11	1	
15	herec/herečka	7	3	0,2	
16	herec/herečka	11	9	1	
17	herec/herečka	11	4	1	
18	herec/herečka	11	6	1	
19	herec/herečka	10	11	0,225	
20	herec/herečka	12	12	0,41	
21	herec/herečka	13	11	0,7	

číslo	funkce / pracovní zařazení	platová třída	platový stupeň	úvazek	poznámka
22	herec/herečka	11	10	1	
23	herec/herečka	11	10	1	
24	herec/herečka	13	12	1	+ další kumulované funkce
25	herec/herečka	10	1	0,37	
26	herec/herečka	11	12	1	
27	herec/herečka	10	8	1	
28	herec/herečka	11	2	0,5	
29	herec/herečka	10	1	0,15	
30	herec/herečka	12	12	0,26	
31	herec/herečka	12	12	0,26	
32	korepetitor + herec	10	12	1	kumulovaný PP
33	korepetitor	10	12	1	
34	dramaturg	13	2	0,3	
35	asistentka režie	9	7	0,85	
36	inspicientka	6	10	0,3	
37	inspicient	6	10	0,3	
38	lektorka dramaturgie	11	12	1	kumulovaný PP k řádce č. 61
39	hudebník/herec	13	12	0,3	
40	hudebník	11	9	0,56	
41	režisér	12	6	0,8	
umělecko technický a technický provoz: (UTP + TP)					
42	mistr jevištní techniky	10	12	1	+ další kumulované funkce, vedení
43	mistr zvuku, vedoucí stř. zvuku	9	12	1	vedení
44	mistr zvuku	9	10	1	
45	mistr osvětlení, vedoucí stř.osvět.	9	10	0,5	vedení
46	mistr osvětlení	9	10	1	
47	mistr osvětlení	9	10	0,125	
48	garderobiérka, vedoucí stř. gard.	7	12	1	+ další kumulované funkce, vedení
49	garderobiérka	7	12	1	+ další kumulované funkce
50	technický pracovník – údržba	8	12	1	+ další kumulované funkce
51	mistr techniky scény	9	11	1	+ další kumulované funkce, vedení
52	mechanik jevištní technologie	8	12	1	+ další kumulované funkce, rekvizity apod.
53	mechanik jevištní technologie	8	11	1	+ další kumulované funkce, rekvizity apod.
54	mechanik jevištní technologie	8	8	1	+ další kumulované funkce, rekvizity apod.
55	technický pracovník	9	12	0,5	správa budov + další kumulované funkce

číslo	funkce / pracovní zařazení	platová třída	platový stupeň	úvazek	poznámka
56	kustod hudebních nástrojů	8	6	0,188	+ další kumulované funkce, rekvizity apod.
57	praní prádla	3	12	0,125	
58	krejčí	6	12	0,125	
59	údržbář	8	9	0,125	– údržba světelných zař.
60	údržbář	7	10	0,125	- rekvizity, scéna
Vedení, administrativa a správa					
61	ředitel	13	12	1	vedení
62	vedoucí ekonom, zástupce řed.	12	12	1	vedení + další kumulované funkce
63	Art manager	11	12	0,8	vedení + další kumulované funkce
64	Ved.odd. SKaV, Theatre Curator				kumulovaný PP k č. 38 + dkf
65	vedoucí UTP a TP	11	12	1	vedení + další kumulované funkce
66	tajemnice US + asistentka ředitele	11	10	1	+ další kumulované funkce
67	propagační referent + zásobovač	7	12	1	+ další kumulované funkce
68	vedoucí obchodního oddělení	11	9	1	+ další kumulované funkce, vedení
69	obchodní referent + PR	11	5	1	+ další kumulované funkce
70	obchodní referent + PR	11	5	1	+ další kumulované funkce
71	obchodní referent	10	12	1	+ další kumulované funkce
72	obchodní referent – pokladní	10	4	0,2	+ další kumulované funkce
73	obch.ref., PR, dokumentátor	8	5	0,3	
74	obchodní referent – soc. síť	8	5	0,125	

Umělecký soubor:

herci a herečky: Martin Bohadlo, Jan Bradáč, Martin Dejdar, Martin Janouš, Jan Jiráň, Jiří Lábus, Miroslav Roman Janál, Kořínek, Kryštof Mende, Roman Mrázik, Oldřich Navrátil, Pavel Nový, Dominik Renč, Daniel Šváb, Petr Vacek, Jan Večeřa, Tomáš Víšek, Petr Vršek, Jan Schmid, Kamila Fremurtová – Kikinčuková, Jaroslava Kretschmerová, Lilian Malkina, Paulína Novotná – Labudová, Lenka Šebek Loubalová, Zuzana Měsíčková, Markéta Častváj Plánková, Lumíra Přichystalová, Romana Sittová, Barbora Skočdoplová, Veronika Soumarová, Renata Rychlá, Jana Synková, Jana Šteflíčková, Jiřina Vacková, Miroslav Novotný, Roman Janál, Romana Sittová, Tomáš Víšek, Máša Málková
hudebníci a korepetitoři: Miroslav Kořínek, Jan Noha, Dominik Renč
dramaturg: prof. Jaroslav Etlík, lektorka dramaturgie: Mgr. Eva Kulová, Ph.D.
režisér: MgA. Martin Tichý, asistentka režie: MgA. Pavla Nohýnková

Zaměstnanci a externí umělci – inscenátoři v roce 2023:

Arnošt Goldflam, Petra Goldflamová Štětínová, Tereza Říhová Jana, Hauskrechtová, Martin Štrunc, Patrik Boušek, Karel Basák

Spolupracující externí umělci v roce 2023:

Hostující externí umělci v jednotlivých inscenacích – herci, zpěváci, hudebníci, tanečníci a bývalí kmenoví herci Studia Ypsilon: Maxime Mededa, Miroslav Chloupek, Andrej Polák, Jiří Korn, Ondřej Ruml, Arnošt Goldflam, Petr Hojer, Milena Šajdková, Jan Vala, Jitka Zelenková, Jitka Vrbová, Petr Hasman, Jana Šrejma Kačírková, Michaela Šrůmová, Jiří Štědroň, Jan Onder, Aleš Benda, František Uhlíř, Tomáš Víšek, Ondřej Zicha, Petr Koura, Václav Helšus, Máša Málková, Dana Batulková, Antonín Procházka, Jakub Šafr, Dana Šimíčková, Marta Marinová, Schmitzer Jiří, Jana Kopecká, Lumíra Přichystalová, Zdeněk Dušek, Radim Linhart, Jan Greifoner, Taťána Roskovcová, Luděk Sobota, Rudolf Musil, Jan Bernard, Vladimír Just, Sophie Lamošová, Doris Lamošová, Julie Rezková, Davide Messana

Spolupracovníci v rámci OON

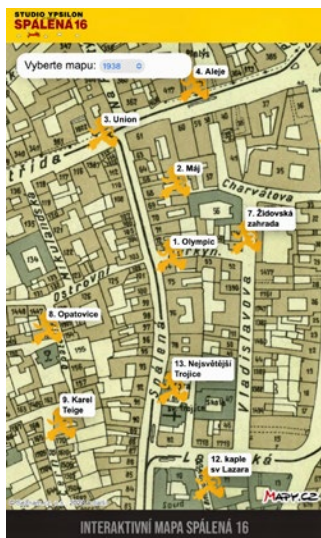
Dohody o pracovní činnosti a Dohody o provedení práce – byly ve většině případů uzavírány na divadelní sezónu – tedy na období od 1. 9. do 30. 6. následujícího roku. Jejich prostřednictvím je zajištěn provoz divadla: šatnáři, uvaděči, vrátní, dohled PO, prodavač obchodního zboží a propagačních materiálů, inspekce hlediště, vedoucí hledištního personálu. Dále byly v rámci OON odměňovány drobné umělecké, technicko-umělecké a provozní práce, specializované práce a krátkodobé výpomoci za nemocné zaměstnance apod. K 31. 12. 2023 bylo uzavřeno 29 dohod.

VÝZNAMNÉ TVŮRČÍ POČINY ROKU

(chronologicky)

V roce 2023 si Studio Ypsilon nejrozličnějšími způsoby připomínalo především neuvěřitelných šedesát let od doby, kdy Ypsilonku Jan Schmid v roce 1963 v Liberci založil. Aktivita a dění kolem oslav (některé s překročením do roku 2024) byly pestré, vždy uskutečňované „po ypsilonku“, tj. ve smyslu: „*Hlavně, aby to byl pro všechny zážitek.*“

V průběhu měsíců ledna až června probíhaly ve Studiu Ypsilon **akce v rámci projektu Divadlo jako druh poznání**, který byl dotován MK ČR. Jedním z mnoha jeho výstupů je také **interaktivní digitální mapa Spálená 16**, na níž se spolu s Janem Schmidem a Evou Kulovou autorsky výrazně podílel historik umění Richard Biegel, zasvěcený průvodce v celkem třinácti videozastaveních ve Spálené ulici a přilehlém okolí. Mapa, snadno dostupná na webových stránkách nebo prostřednictvím QR kódu, je atraktivním doplňkem současného kmenového představení *Spálená 16*, které je věnováno historii budovy a ulice, v níž divadlo už tolik let sídlí. Od 19. března do 19. května 2024 se rovněž stala součástí audiovizuálního doprovodu retrospektivní výstavy *YPSILONKA! Šedesátiletá historie legendární české divadelní scény*, uspořádané ve spolupráci s Galerií hlavního města Prahy v Domě fotografie.

V průběhu celého roku byly natáčeny a publikovány **PODCAST(Y) STUDIA YPSILON**.

Jubilejní 350. reprízu měla 27. 1. inscenace **HLAVA MEDÚZY**, v současnosti nejdéle hraný titul z ypsilonkého repertoáru, s premiérou 2. 2. 1996. Za ztvárnění role podváděného manžela a nešťastného spisovatele v tvůrčí krizi Antoina Bonneua získal Jiří Lábus cenu Cenu Thálie. Hráli Jiří Lábus, Jaroslava Kretschmerová, Petr Vacek, Martin Janouš a Miroslav Kořínek.

Inscenace **RUSALKA NEJEN PODLE DVORÁKA** oslavila 23. 3. 2023 jubilejní 200. reprízou rovných 20 let od premiéry, která se konala 23. 3. 2003.

Hráli J. Lábus, B. Skočdoplová, M. Dejdar, M. Plánková, L. Loubalová, P. Vacek, J. Jiráň, O. Ruml, P. Vršek, Z. Měsíčková, J. Šteflíčková, R. Rychlá, J. Bradáč, J. Vacková a M. Kořínek.

Neopakovatelnou událostí premiérového rázu bylo uskutečnění klavírního recitálu Tomáše Víška, který se pod názvem **JEŠTĚ JE MI 56 POZPÁTKU** konal 29. 5. „aspoň trochu v ypsilonském duchu“ u příležitosti životního jubilea tohoto vynikajícího pianisty. Během večera dále kromě členů Studia Ypsilon jako hosté vystoupili také skladatelka a klavíristka Jindra Nečasová Nardelli a operní zpěvák Roman Janál. Gratulaci a vtipné slovo pronesl na jevišti i jubilantův spolužák Michael Kocáb.

Součástí stálého repertoáru se po úspěšné červnové premiéře stala inscenace **ČERNÁ VODA**. Hru od současného německého dramatika Rolanda Schimmelpfenniga nastudovala ve Studiu Ypsilon poprvé hostující režisérka Tereza Říhová. Ke spolupráci si přizvala dramaturga Patrika Bouška, výpravy se ujala Jana Hauskrechtová, hudby Matěj Štrunc. Z kmenových herců byli obsazeni Paulína Labudová, Markéta Plánková, Barbora Skočdopolová, Kryštof Mende, Jan Večeřa, Petr Vršek. Premiéry proběhly 16. a 18. června 2023 od 19:30 hodin ve velkém sále Studia Ypsilon.

31. října se ve velkém sále Studia Ypsilon už **počtvrté** uskutečnily **SLAVNÉ NAROZENINY A MY ANEB VEČERNÍ JAZZ JE LÁSKY ČAS**, tentokrát i jako součást slavnostních představení a událostí naplánovaných v rámci oslav šedesátin Ypsilonky, jež divadlo vztahuje jednak k datu svého založení (1963), tak i k uvedení první premiéry, kterou byla autorská hra Jana Schmidta *Encyklopedické heslo XX. století* (1964). O tomto mimořádném večeru se vyjádřil zakladatel a dosavadní lídr Ypsilonky Jan Schmid v rozsáhlém rozhovoru pro MF Dnes (6. 10.): „Je pozváno mnoho hostů a bude to především o hudbě, která je s Ypsilonkou propojena všemi možnými způsoby od začátku. Půjde převážně o improvizovaný večer plný nejen jazzu, ale taky vážné hudby aj. Téma vzniklo už před lety, když jsme hostovali v USA a v Kanadě. Bylo to na výletě Ypsilonky lodí na Tisíc ostrovů na řece Sv. Vavřince v Kanadě. Zastavili jsme u jednoho z nich, kde stál letní dům Irvinga Berlina, před kterým jsme si všichni společně potichu zazpívali jeho Alexander's Ragtime Band. Tehdy se zrodil nápad věnovat jemu i dalším swingovým velkým, jako byli Gershwin, Goodman, Crosby, Astaire, ale i jiným, a i současným osobnostem v oboru někdy v květnu v Ypsilononce narozeninový jazzový večer... To jsme poprvé uskutečnili teprve vloni a pro velký úspěch zopakovali ještě dvakrát...”

Premiérovou událostí byla realizace **prvního dílu dokumentárního cyklu AKTA YPSILON / Probuzení čili Třesk**. Součástí mimořádného podvečera, který se konal 21. 11. od 17:17 hodin v malém sále divadla, byla také vernisáž **doprovodné**

fotografické výstavy ve foyer divadla, rovněž věnované počátkům Ypsilonky. Koncepce a režie Jan Schmid.

Poslední premiérou roku 2023 se stala inscenace autora a režiséra Arnošta Goldflama **KOMEDIANTI**. Výpravy se ujala Petra Goldflamová Štětinová, hudby Dominik Renč. Hrají: Zdeněk Dušek nebo Pavel Nový, Lenka Š. Loubalová, Jiřina Vacková, Kryštof Mende, Martin Bohadlo, Paulína Labudová, Jan Večeřa, Veronika Soumarová, Jan Bradáč, Dominik Renč. Premiéry proběhly 28. a 30. listopadu v 19:30 hodin ve velkém sále divadla.

Ve dnech 4. a 5. prosince se uskutečnilo **televizní natáčení ČT inscenace SPÁLENÁ 16.**

Ve dnech 6. až 8. prosince proběhl již **druhý ročník FESTIVÁLKU PRO DĚTI**, letos opět s mimořádným hostem Naivním divadlem Liberec, které přivezlo představení složené ze dvou pohádek: *Tři přadleny* a *Jak chodil Kuba za Markytou* (hrála Markéta Sýkorová).

V prosinci vydalo Nakladatelství Studia Ypsilon **USB s televizním záznamem představení VÁNOČNÍ VEČERY – ŽIVĚ Z YPSILONKY**, jež bylo nahráno během živého přenosu ve Studiu Ypsilon 20. 12. 2020.

Také v roce 2023 byl záznam streamu během adventu k vidění na online platformě Dramox.

Pravidelně vycházel **Zpravodaj Studia Ypsilon**, poskytující důležité informace o aktivním dění a uvažování uvnitř divadla.

upřesňující na dalších stránkách

Vánoční večery – živě z Ypsilonky
Nahráno během živého přenosu ve Studiu Ypsilon 20. 12. 2020

ÚVODNÍK 59

CO VŠECHNO VÍME OPROTÍ TOMU, CO VŠECHNO NEVÍME

Když chceme tvůrčím způsobem pracovat, máme sklon všechny nejdříve logicky rozehrát, abychom se vyznali, což je záležitost především rozumu. Ale rozum má pravdu vždycky jen do jisté míry. Do podvědomí ale neumí dostat, ale právě tam je možná ta nejdůležitější část té pravdy, která je běžně dokonale zcela skrytá, jelikož rozum má k dispozici právě jen limitované logické otázky, a jiné, ty z vyššího nadhledu, ho napadají, když tak pouze hodně vyjimečně a náhodou. Zachránit tento stav může snad jen oživující fantazie. Žel právě v rozumovém světě samo fantaskno z přirozenosti a otevřenosti nepřichází, takže i ono se musí zase jen vymyslet. Takovito jednostrannost věšinou svědčí, o určité polovrstevnosti, nebo i nedostatečnosti talentu, jelikož zde chybí schopnost pracovat právě s vlastním podvědomím, zkrátka s tím, co je za samotným, třebaže důkladným poznáním ještě skryto. K tomu by byla dobrá intuice, která vždy souvisí s tušením a větší představitelstvem, zkrátka s citovou i duševní stránkou člověka. S něm, co se zdánlivě podobá skoro až nesmyslu. S něm, co si tvůrce také může dovolit, tedy držet se více svého pocitu a naladit se na to, co přichází opravdu zvnějšku, co nejvíce máme hlavně v srdci. Tam se totiž začíná opravdová tvorba bez jakékoliv spekulace. Až by nás to mělo vyvádět trochu z míry. Ovšem z hlediska předpokladů je to možná ještě jinak. Totiž na všem, co se nám kdy nejvíce povede, až se sami divíme, se zřejmě „někdo“ nebo „něco“ podílí mimo nás a hřídá si nás, anebo jsme to my sami, kteří si neseme cosi nepoznané, ale v sobě určující jako dar shůry. Začínat tím by byla nejlepší cesta. Teprve pak přistupujeme k logice, k uměleckému kumulování, až se mohou propojovat, když to přičteno, skoro samy. Takto jsem například objevil na jevišti Franza Kafku, jehož některé věci najednou začaly fungovat jako aforsmy. Bylo to úplně tak, jako už jednou kdysi řekl: Aforsmy je však třeba, jehož smysl se čte mezi řádky. A najednou tu byl klíč, jak hrát Kafku ještě více nadčasově. I to souvisí s všestranností a trochu i s předpoklady, které mělo být vše, co je kolem a co stále nové přichází, dobře číst. A to spíše z malichernosti než z cizoty, neboť právě malichernost má k celku nejblíže, a pak nás obraz skutečnosti může být i velkým originálním překvapením. Je přitom žádoucí zacházet s proměnlivou věšinou, aby nakonec ve výsledku mohlo být navíc obsaženo jak určité varování, tak především radost a naděje. Hlavně aby to byl pro všechny zážitek. Jan Schmid

Paulina Lisudová zpívá! Gyt Rytim za doprovodu klavírního čtyřtiny Dominika Renče a Jakuba Šafra a dalších

patrně už narodil. Můžete nám povědět něco více o sobě, o svém dětství, své životní cestě a Vašem působení ve Studiu Ypsilon, kde jste jako doma?
Člověk mnohdy netuší, kam ho různé okolnosti během života nasměrují a zavanou. Na začátku svého zamýšlení bych jenom rád podotknul, že se mi splnil můj chlapec sen. Zpívat a hrát v opeře a hrát v mnohem divadle. To vše se odehrálo v roce 1997, kdy jsem dostal nabídku od Národního divadla účinkovat v titulní roli Figara v opeře Gioacchina Rossiniho *Il barbiere di Siviglia*, kterou režíroval Jan Schmid, můj dlouholetý kamarád a přítel. Po úspěšné premiéře Rossiniho opery inscenace mě Jenda Schmid oslovil a zeptal se, zda bych si nechtěl zahrát ve Ypsilonu, poněvadž mě v plánu uvést hrát pod názvem *Opátlák*, námet o slavném Rasputinovi, kde bych se mohl uplatnit pěvecky i herecky. A to byl významný předěl v mé umělecké dráze. A tak započala moje etapa spolupráce s Ypsilonem, která trvá dodnes.
Jestliže se však na chvíli vrátím do období chlapecské a počátku studentského, od útlého dětství, cca od pěti let jsem hrál na housle a zpíval. Objev jsem pak rozvíjel sedmiletým cyklem na Lidové škole umění v mém rodišti Trenčíně. Musím však podotknout, že v té době, zhruba do třinácti let jsem byl zapálen na tolik pro klasickou hudbu, nýbrž často jsem si zpíval písničky a i hity Karla Gotta, Toma Jonese a šansony Zazzy. Když jsem měl díky svým rodičům, mně umožnilo nakonec v plné míře úspěšně absolvovat obor hry na housle na konzervatoři a také dosáhnout kvalitního hudebního vzdělání, který jsem dále rozšířil a rozvíjel na Hudební akademii v Sofii, v Bulharsku, kam jsem se vydal z vlastního rozhodnutí, s cílem naučit se zpívat pravou belcantovskou školu. A to bylo přelíká období mého studentského života, kdy jsem v široké míře měl možnost se intenzivně seznámit s uměleckými a jazykovými rozvoji. Na Sofijské hudební akademii byly povinné tři jazyky, italská a pak volitelný jazyk, například francouzština, němčina, ruština. Využíval jsem těchto možností a dodnes čerpám ze studii různých předmětů, které byly zařazeny do studijního programu. Musím se však zmínit o jedné životně důležitém okolnosti. Již před odjezdem na studium do zahraničí jsem se setkal nutno fikt osudové, na Plzeňské konzervatoři s moji nynější drahou manželkou, se kterou jsme po zvládnutí mého studia v Sofii a jejího absolutoria v Plzni ještě v době studií uzavřeli v roce 1988 svazek manželství a pak záhy přišly děti. Moje manželka Jindřiška a tři děti, dnes již se svými rodinami, jsou pro mne zásadní a důležitou oporou a smyslovností, bez které bych zdaleka nemohl fungovat své specifické profese. Navíc v důsledku covidové pandemie mě různé faktory zavaly do sociální sféry, kde pracuji na plný úvazek v Domově pro seniory, kde jsem ke svému překvapení našel další výrazný stimul a především motivaci pro svoje další životní poslání.
A aby toho nebylo málo, tak jsem se opět vrátil ke svému pedagogickému působení na Státní konzervatoři v Praze, po mnohaleté odmlce. To je zrovna obdoba, ve které se cítím jako ryba ve vodě a motivuje mě především opět poslání, které má za úkol vychovávat, vzdělávat mladé adepty hudebního a vokálního umění a pomáhat jim v uplatnění a usměrňování v náročné sféře. Je to vskoků krásná, ale i zodpovědná úkol.
Přesto na závěr své malé zprávy a zamyšlení bych rád vyjádřil upřímný a srdečný cit Ypsilonem, jejím skvělým hercům, nepostradatelným lidem, kteří se o všechny starají z provozního oddělení a administrativy. Musím na úplný závěr vyjádřit velkou radost a pocit naplnění, že patříím do skvělého týmu Studia Ypsilon a v neposlední řadě za všechno toto může Jan Schmid.
Těším se na další spolupráci, setkávání s vámi všemi ze Ypsilonky a hlavně všemi Roman Janál

Fotogalerie z listopadové mimořádné události SLAVNÉ NAROZENINY A MY ANEB VEČERNÍ JAZZ JE LÁSKY ČAS PODRUHÉ, které jsme si pro velký květnový úspěch zopakovali 8. 11. A kdovi, možná si je na jaře zopakujeme potře, takže se z jednorázového představení pomalu stává pravidelná součást repertoáru...

SEDEŠATINY YPSILONU NA SPADNUT

Studio Ypsilon si bude po celé dva roky připomínat neuvěřitelný SEDEŠAT LET. Zatímco v roce 2023 uplyne právě tolik let od vlastního založení Ypsilonky v roce 1963, v následujícím roce 2024 budou seděšatiny vzátny k výročí uvedení první inscenace *Encyklopedické heslo XX. století*, která měla premiéru v únoru 1964. V rámci nadcházejících seděšatiny bude postupně realizováno mnoho dalších projektů. Například nová výpravná publikace *Divadelní plátek Jana Schmid, ypsilonky „bedekr“* Spálenou ulici navazující na velkolepé představení *Spálená 16*, anebo *možná představení*, která návštěvníky provede všemi etapami Ypsilonky.

V pátek 2. prosince 2022 se konala premiéra všeobecně známého Werchova příběhu **AŽ OPADA LÍZE Z DUBU** z nestárnoucí knihy Fimfárum, pro který sychrování platí pověstí autorů citát: „Kdo se umí smát sám sobě, má právo se smát všemu ostatnímu, co mu k smíchu připadá.“

MALÉ OHLEDNUTÍ ZA NOCI DIVADEL '22

Tři listopadové večery 19. 11. patří také v Ypsilonu již tradiční NOCI DIVADEL, letos s podtitulem HADNÍNOVÉ. Rezervace na obilné prohlídky divadla se zaplňují na to láta. Kromě lískového nadhledu do zákulí byli návštěvníci jako obvykle uvedeni do otou sálu, kde zazněla řada písniček, včetně úvodní *David a Goliáš*, a také několik úseků z nových představení a rovněž z připravovaných premiér. A nechybělo ani společné lození na jevišti velkého sálu. Dobrou noc nakonec završili meli svazu z odhodlanou Z našich reakcí vybrané. Vělni děkují za krásnou fotografii, mám z ní radost. Prohlídka byla pěkná, nejvíce mě potěšila srdečnost a lidská hlíbovost všech protagonistů. Vše dobré celé Ypsilonce. (Ivana Karaszková) „Poděkování za perfektní pojetí NOCI divadel, moji jsme si to už všiml. (Ilona Krejčí) „Bylo to moji fajn. Zajímavé připravení program. Obměnil se v aneb, omáti...“ Hodně zážitků (Radek Fajr)

RECENZE NA KNIHU JANA SCHMIDA IMPROVIZACE, NÁHODA A JINÉ VYHLÍDKY

Takto nad knihu nedávno zauvažoval Ivo Fenc v textu Jan Schmid z Ypsilonky **jestli poslední slovo neřekl**, publikovaném 9. 11. 2022 na stránkách nedivitelnyjes. lidovky.cz. Možná znáte Jana Schmidu (1936) jako milovníka knih z televizní *Literární revue* 333. Jinak je herec a režisér, profesor na DAMU, principál legendárního divadla Ypsilon, který sám založil (1963). Napsal i nějakých patnáct knih a přičítá k nim v poslední dekádě *Epistoly k kapitálkám* (2012) a skutečné objemny svazek *Improvizace, náhoda a jiné vyhlídky* (2016). Tři tato publikace je pro Jana Schmidu více než přiznání a improvizaci nad příkry, které znamenají svět, vysvětluje jako způsob myšlení a orientace v prostoru; protože jen tento přístup dá životu právo smyslu. Nebo aspoň více smyslu. Autor se to pokusil dokázat v pětičásti kapitálkách (*Ticho, Udív, O principu nahodilosti, Píseknost pohybu, Dříve činní než mluvíte*). Dobře jsme se rájalyka toho, co děláme. O improvizaci skrz inscenaci udává a celým souborem *Dodatků a příležitostných textů* (například *Nadhled Zdenka Horňáka, Opěry v Ypsilonu, Divadelník Evald Schorm a jak jsem ho znal, O Věře Chytilové, Dramatika Váňarová v souvislostech*), ve kterých krapet pábí, krapet roznímá. Nejen o herečství. Také o tom, jak tvořit zít a správně vnímat univerzum. Jak být kosťatě bezprostřední – asi jako plodná hrůza? A když Schmid o tomhle všem píše, je to očista jeho a současné náše. Autor více i méně vědomě atakuje stereotypy a moji rád duma o zachráněných kružích, které nám podává dětsví. Odhalením obrovské nejen herce (křtí to natálně ani moc číst nebudou), ale i tak jako takové. Je fakt, že přitom nabírá natě porce náplně a dětskosti, a podobně uvažování (jak mi někdy vysvětlil) hranici s odami na *poetiku otevřeného díla*. Proč taky ne. Schmid je celoživotně praktikující. A i proto, že náhodý přelí přípravou, našel motto: svou liskou *serendipity* – řízené náhodou. (...) Co všechno Schmid umí ztotožnit snad více přiznání s učením se hrout, přičemž stojí permanentně nohou v první obecné. Vlastně funguje jako dost solidní učitelka. Ale sám je student. Věcí. Sice, více, a to přesně, a přece skrz montáže, za pomoci stříhu. S improvizací pak nikdy nepracoval improvizovaně. Nezapak. Dělal to metodicky a systematicky. Každou krásnou neukončenost! Právě přitom za pozitivum a nahodilost měnil v generátor kouzel. Každé nechtěné nedokonalosti

říká věrohodnost a do chyb se v Ypsilonu odváděl. Je třeba se nechat překvapit a autenticky zůstat i během předkypování.“
Božstvem, jemuž se Jan Schmid klání, je tedy hlavně autentičnost a snad se i někdy, řekl bych, uklání až moc. Jiná osobnost by totiž jeho božstvem zasloupsky nazna, je to, jako kdybychom se dostali hlavní roli za Suchého; i Schmid je víc přírodní ukaz než člověk. Ani podobné vyhrádky (nikoli jen já) nemějí vůbec nic na tom, že jsou ypsilonky její dobré jako ryzi produkty života, a ty nejlépeji z nich fungují opět a opak. Co více, přímo před našima očima se ty hry pohybují nanovo rta, a hrani jako předstírání nemá v podobném světě místo. Zato happening ano. A vypadá to jako chaos, ale jde o zdánlivý chaos. Schmid nezapomíná ani na to, že je realita třeba umocňovat metalismu, a v i, že je každá náhoda vyvolána jaksi „shor“a. Je částí přírody i lidské přirozenosti. Vždy si sednu a sedím a jsem tak stále v pohybu, protože jdu; píše Schmid – a ještě i jinými paradoxy vystupuje aktivitu vlastního nitra. Pak na tomžé buduje divadlo. A celý přístup ke světu. A bude to originální zvláštností různých našich duševních světů, plí kterých se okolo, otevře vesmír.
„Pokud okolo vás ne, už jste mrtví.“ Improvizace u Schmidu nikdy není jen ornament a exhibice, je to základ. Rozbírání i neustálé skládání. A jen přimocnost je permanentně nabourávána a nenápadně jsme tak – my v hledišti – nabádání k větší pochutnosti v životě. K nepoznádnosti. Přesný plán je vždycky vyřazen, a mini Schmid a vždy začíná chodem, nikdy ne pláti. To platí i při zkušebě i mimo divadlo a jednotlivé spontaneita Ypsilonky je dána jeho schopností být dokonale nad věcí v momentech, kdy jen zdánlivě usnul sám v sobě. Šel by nechal potvoreně. Větrá. A k lidné je vystavil ořešim, které si psí psaní neumí zdánka představit, aby uvidl i chvíle, kdy zaklepala náhoda. Divadelní teoretik Zdeněk Horňáček o tom napsal, že každý „tvoří tak, jak vypadá“, ale to není celá pravda. Tvoří se musí navně hravě. Neopoteřbované. I s trapasy. V rámci nonsensu. Sledujeji podobné představení dvak, tak mu i katezní dekadence, že je každá životní neokázanost do vysoké míry překonatelná, pokud ji správně vyslyšíme. Za normalizace se Schmid jako literát odmlčel a teprve roku 1985 vydal knižku *Léto bude v červnu*. Jeho osobnost se ale vymazat nedala a když jsem se s ním v září roku 1985 náhle potkal v metru, se samozřejmě nachledem tu naštěl pro televizi... ne, nic víc, než reklamu. A hrál v i svým hereckým *naturščkem* Františkem Čechem. Dvě knihy, které Schmid vytvořil a zveřejnil již v letech seděšatiny, měly ještě pokázade velice výrazného spolautora. V prvním případě Ladislava Dvorského a v druhém případě Miloše Zapletala. Obě (*Tajný lodní deník a Objev bez konce*) jsou teď antikvárně ceněnými kusky, ale jenom *Deník* jsem si jako kuku opakově půjčoval, ve kterém jsem četl. Schmid je zde pořád. Dál si kreslí a hraje, nežuje a píše, vysvětluje a oti. Moderuje. Rensanční osobnost se narodil. Jako renesanční odejde, ale energie má pořád ještě dost.

SLYŠEL JSTE?

Jan Schmid obdržel ocenění Pcta hejtmana Libereckého kraje za celoživotní přínos v oblasti divadelního umění. Předseda hejtmanského divadla z rukou Martiny Půty se konalo ve čtvrtek 20. října 2022 v Oblastní galerii Liberec. K ocenění Jan Schmid vyjádřil slovy: „Je to pro mě velká čest. Vždyt Liberecká léta byla tím nejkrásnějším a zřejmě i nejdůležitějším časem v mém životě, samotné místo, město, hora. Čarovný kraj, lidé, ale co hlavně to divadlo. Ze se mi podarilo z lásky, ale i z lovebné nutnosti založit divadlo, které umělo komunikovat – přes veškeré emce, záněty a zátky – s veřejností natolik svobodně skrz metakritickou řeč a autentickou jednodu. Ček dokonce mohlo řešit proměňovat samotné divadlo k dalšímu jeho výrazným možnostem a hlavně k životu. To vše začalo právě tady v Liberci. Děkuji, jsem dojat.“

Misto číst 58 začíná pět 59. Právě tolik let uplynulo od uvedení první inscenace Studia Ypsilon, kterou bylo *Encyklopedické heslo XX. století* (1. 11.) s premiérou v únoru 1964.

S velkou lítostí jsme 25. října přijali zprávu, že nás opouští herečka a zpěvačka **Zuzana Burianová**, která ve Studiu Ypsilon hostovala v 80. letech v legendární inscenaci *Outer*, kde v roli hvězdy alternavla Vlastu Průchovou, Lyubu Hermanovou a Hanu Hegerovou.

26. října odvysílala CT art první z celkem šesti dílů dokumentárního cyklu *Zivotní styl první republiky*, kde účinkují také hereci a hosté z Ypsilonky, v níž před lety působil také režisér a scenárista prof. Alois Kisil.

15. listopadu se uskutečnila **obnovená premiéra** Glomafomy inscenace *Babka* se vrací podle předlohy Boženy Němcové, v titulní roli nově s Milenou Šajdkovou.

18. prosince oslavil pólkatutiny **Marek Eben**, nezapomenutelný Janček z *Prodané nevěsty*, s níž Ypsilonka objela půlku světa. 10. ledna oslaví rovněž pólkatutiny **Martin Janouš**, který v téže inscenaci léta překvapoval v roli indů.

Od 6. ledna do 31. března 2023 proběhne v libereckém Naivním divadle **vystava plakátů Jana Schmidu** k inscenacím, které časově spadají do liberecké éry Studia Ypsilon.

Jubilejní 350 reprízu bude mít inscenace *Hlava Medúzy* (27. 1.). 90 oslaví *Skřeká středa* (10. 2.), 75 *Swing se vrátil* (10. 1.). 60. Sežítel Mozart! (12. 2.)

Na chvilku režisér Radek Fajr
Na inscenaci *Drama v kostce*, s níž jsme 31. 10. zavítali do Moravské Třebové, odkud jsme přijeli kromě skvělého zážitku z publika bohatší také o nové fotografie od Lukáše Krolla.

„Excelentní představení, už dlouho jsem se tak nebalvil!“ (Káťa Pokorná) „Skvělé představení! Zážitek i velká sranda! PS: Kášiné fotky.“ (Zuzana Míková) „Božské fotky božského představení!“ (Mary Blazková)

Na televizi záznam inscenace Sežítel Mozarta! odvysílání 31. 10. na CT art. „Srděcně zvu ke sledování! Viděla jsem 3x náhoda a opravdu to stojí za to! Studio Ypsilon a jeho umělecká škvaldra prostě nikdy neklamne.“ (Katerina Klímanková) „Ten spot už je sám o sobě tak výpín, že si to musím dohledat! Snad to bude ještě v archivu CT. Píkači!“ (Antonie Pištorová Varkitová)

Ypsilonka na DRAMOXU

Protože Vánoční večery letos oslavily padesátiny a ty nazývají jsou u nás v divadle pravidelně každý rok už hodně dopředu vyprodány, rozhodli jsme se také dvakrát, na které se třeba opět nedostalo, poslat ypsilonky Vánočníkem online od první adventní neděle 27. 11. 2022 do Tří králů 6. 1. 2023 na největší streamovací platformě s divadelními představeními Dramox. Snímek je záznamem streamu Vánoční večery žví z Ypsilonky, který se odvádíme uskutečnit čtvrtu adventní neděle 20. 12. 2022, když se v době pandemie covidu-19 skoro nehrálo a Studio Ypsilon zůstalo po většinu času stejně jako ostatní divadla zavřené.

JAKO HOSTÉ v lednu a únoru se s inscenacemi *Swing se vrátil* a *Spálená 16* nově objeví Jakub Šafr, Dáje Simáčková a Prime Time Voice.

Naše hosde
Cabaret Calenbour / PLEJTVAK / 21. ledna a 26. února v 19.30 hod. na Milan scéně Studia Ypsilon / Komedia Milana Šotka o boji o smysl obratlo / režie: M. Šotek

Divadlo VOSTOS / SLZY OSLÉHANÝCH MUŽU / 25. února v 19.30 hod. na Milan scéně Studia Ypsilon / Ostrovní příběh nejzapadnějšího českého lyžáče Bohumila Hanze a jeho přítele Václava Vrbaty / režie: O. Chlář

DRAMOX ZÁJEZDY VÁNOČNÍHO ZÁJEZDU
Drama v kostce 19. ledna v Turnově v 19.30 hod., a 31. ledna v Liberci v 19.00 hod.

ÚVODNÍK 59

PO KRIZI JSME SI VŽDY NAŠLI NOVOU DIVADELNÍ KOLEJ

Vybíráme z rozhovoru s Janem Schmidem, který vyšel 6. 10. 2023 v deníku Mladá Fronta Dnes, kde mimo jiné vzpomínal na svérané začátky Studia Ypsilon, které v roce 1963 založil i jeho pozdější penpalec.

„Studio Ypsilon si bude oslavovat dva roky, respektive celé dvě sezóny, tuto a příští, připomínat neuvěřitelných šedesát let. Zatímco v roce 2023 uplyne právě tolik let, co jsem Ypsilonku v roce 1963 v Liberci založil, v následujícím roce 2024 budou šedesátiny vztaženy k výročí uvedení mé první autorské inscenace **Encyklopedické heslo XX. století**, jejíž první díl měl premiéru v únoru 1964. Inscenace mapovala stříhové a montážní eromavacím způsobem události let 1900–1930. Po formální stránce to bylo naprosto novum a od začátku byli diváci jako v vytřížen, dokonce se říkalo a v tisku pak bylo často citováno: „No to se musí vidět, to je výborný, představa si, že nedělají nic jiného, než čtou staré noviny a přivazují staré písničky!“ Bylo to metaforické divadlo faktu, v němž se divadla vracela improvizace, humor, poezie, určité politikum a jiná představa samotného herectví a divadla vůbec. Úspěch byl tak veliký, že jsme v dalším roce uskutečnili druhý díl 1930–1960, což už byla doba, kterou jsme sami zažili a prožívali. Dokonce jsme se snažili ukončit představení událostmi, které se právě v ten den ve světě nebo doma udály. Ypsilonka začala jako společenství spřízněných osob, s nímž jsem se často stýkal a nebyli to lidé jen od divadla. Hodně blízký byl

Jan Schmid v 71.0 coffee atelier v Terranské ulici v Praze

např. kunsthistorik **Mila Nuska** nebo divadelní teoretik **Zdeněk Hořínek**. Oba hodně přispěli k pojmovému uchopení svébytné ypsilonkové poetiky. Jinak oproti tomu, jak mě bavilo výtvarné umění a hudba, tak literatura, do normalních úvah jsem moc nechodil. Možná jen na zajímavé typy herců. Všeobecně mi české herectví připadalo prefabrikované, skoro vůbec ne opravdové a žně prostě málo autentické, a divadlo samo se mi zdálo málo syntetizující, bez sebe-hry a vzájemnosti. Lnul jsem k **happeningu**, řízené improvizaci a možná už k tehdy ještě nezařízené postmoderně. Pamatuji se, že tendenci dělat divadlo jsem měl od nejranějšího dětství, také pořádky různé společné akce. Na divadle podle mých představ mě bavila hlavně bezprostřednost komunikace, kterou jiné umění v takové míře neumožňuje. Když už byla Ypsilonka profesionální divadelní scénou, začal jsem oslovovat další režiséry, které jsem měl zájem, aby se spřátelily s Ypsilonkou. Prvními byli **Evald Schorm, Jan Kačer, Jan Grossman, Juraj Nvota, Arnošt Goldflam**, a další, na něž někdy z různých důvodů třeba i nedošlo, jako byla např. Věra Chytilová. Čhtěl jsem, aby Ypsilonka byla především „studiem“, žádným „divadlem malých forem“, jak se dobově říkalo. Čhtěl jsem vytvářet divadlo stylotvorné. V Praze jsme pravidelně hrávali hned od našich začátků. Studio Ypsilon jsem založil ještě když jsem byl na vojně, po zkušenostech s organizováním **Inspiromati** – karmelových programů, které vytvářeli většinou posluchači z Vysoké školy uměleckopřírodově a Akademie výtvarných umění za pomoci dalších vysokých škol. Velký význam mělo, to už jsme byli známější a já byl ještě na vojně, že jsme se účastnili Soultěže armádní umělecké činnosti, hlavně hudby a divadla, pořádané ve Sliad, kde jsme zabodovali nejvíce. V porotě byl také **Ivan Vyskočil**, spisovatel, herec a pedagog, a ten začal, slychem občas hrál v Divadle Na zábradlí v jejich vojenských dnech. Což pokračovalo v Cínoverním klubu, Redutu a Atelieru ve Spálené. Takže jsem v Praze byl často. A když se znášobily politické problémy v Severočeském kraji, domluvil jsem se s ředitelem Státního divadelního studia řízeného Ministerstvem kultury a přestěhoval se tam, do divadelka Atelier. Diváky jsme byli úspěšní jako dříve, ale postupně jsme začali vadit městu a hrani nám bylo v Atelieru přerušeno. Navíc jsme naše jméno změnil na Atelier Ypsilon. Ale hlavně toto naše nová domovina byla postavena na řízeném, že prostoty, v nichž trojme, jsou zdravotně závadné, že je třeba celý program adaptovat a to že bude trvat asi půl roku. Hledali jsme místo, kde pokračovat s novými premiéry, bylo to ve Viole a dál pravidelněji v Braniku a později v Zizkovském divadle. Ale místo půl roku jsme čekali něco přes dva roky. Když bylo Státní divadelní studio zrušeno, byli jsme přiřazeni k Divadlu Jirky Wolke. Paradoxně nás to jako soubor dalo ještě více dohromady, přivedlo k větší transparentnosti i odvaze více riskovat. První pražská úspěšná inscenace byl **Občanská služba, jeho smích a život**, brzy po něm **Děpese a jiné na kolečkách**, která změnila formu a měla souvislost s předválečnou avantgardou. Poetiku jsme dále proměňovali, do souboru bylo možné angažovat i některé nové, mladší a talentované herce, nabízel jsem hostování dalším režisérům (třeba **Milanu Lasičovi**). Situace se pokládá po nějaké krizi stabilizovala a vzhledy se našla další kole existence a otvíraly se nové stropy. Takovým zlomem byla pravděpodobně i autorská inscenace **Outsider** v roce 1981. Ale takových dalších vývojových skoků by se dalo připomenout více, a tak bychom se mohli dostat až k dnešku. Na co se během dvouletých oslav šedesátin Studia Ypsilon, kromě premiér a již dlouho avizované velké knihy o plakátech, můžeme těšit, prozradí Jan Schmid dále. „K samotnému výročí plánujeme také jedno hlavní vzpomínkové komponované představení se všemi členy souboru, a i s hosty a nejbližším okruhem, který je za ta léta opravdu hodně rozrostl. Na co bych v této souvislosti také rád upozornil, je na jaro v Pražském domě fotografie připravovaná velká výstava mapující historii Studio Ypsilon. Osm desítek počíná větších či menších bude probíhat po celé dva oslavné roky samozřejmě ještě více...“ Pro zpravodaj k tomu doplnil: „Během celých oslav bude ještě několik překvapení. Jedním už je například to, že inscenaci **Spálenou** 16. 4. a 5. 12. natáčel Česká televize a že speciálně při této příležitosti v něm nové zazní píseň **Docela všední obyčejný den** od Jana Hammera (hudba) a Jaromíra Hoře (text), kterou na našem jevišti mnohokrát zpívala **Vlasta Průchová**, v minulosti stály milý host našich Vánočních večerů, s takovou energií, jako by na jevišti nebyla sama, ale alespoň ve třech osobách. A je docela možné, že podobných a jejich novot, bude ještě více...“ Inu, veselme se a těšíme se! Máme na to!

Milý pane Jane, gratulujeme k už uplynulým osmdesátinám a zároveň připomínám, že na jevišti Studia Ypsilon jste se poprvé ocitl hned v třetí řádě inscenaci **Carmen nejen podle Bizeta** (1966), v operní parafraze autorské povahy, kde jste hrál milence a vraha **Carmen Dona Josého**. Můžete povědět něco o tehdejší Ypsilonce, také o sobě, třeba jak jste hned po premiéře tohoto kusu musel jít na vojnu? A také jak jste dál s naším divadlem nějaký čas spolupracoval a pravidelně pak až do dneška, kdy máme na programu Vánoční večery s Paschovou mší a Podkrkonošským betlémem? A mohli byste hlavně vzpomínat na něco, na co by se nemělo zapomenout, když lidská paměť je tak krátká? Má to být vzpomínání na dávne časy. Nemám to lehké. Ačkoli jsem už dost starý, nedostavil se mi zatím ten stav, kdy si člověk potrbno pamatuje to, co bylo dávno, a méně to, co prožil nedávno. Nicméně to, že mě téměř před šedesáti lety potkal na náměstí před libereckou radnicí štíhlý, mně neznámý mladík Honza Schmid a zeptal se mě, co bych četl, ho člena liberecké činohry **Divadla F. X. Saldy**, zdálo bych to nechtěl zkusit také v nově se rodící Ypsilonce, to si pamatuji dobře. Příkypí jsem. A bylo to jedno ze zásadních rozhodnutí mého života. Ocitl jsem se v partě přátelských lidí, kde nikdo neměl za sebou ověřenou hereckou minulost. O to snadnější se nám zkušelo. Schmidův tlak na to, abychom stále přicházeli s novými nápady, byl někdy bolestný, ale cítil jsem, že opravdu něco tvoříme. I neúspěšné nápady byly dobré a ty tragické dokonce Honza chválil. Z nejistoty se rodila jistota. To mi ovšem o desítkách zkoušek v mé první inscenaci v Ypsilonce, **Carmen nejen podle Bizeta**. Radost z vlastního řešení situací na jevišti, radost z improvizace pro mě byla čím dál více nade všechno. Tíhl jsem k tomu, mluvit k divákům sám za sebe. Moje celoživotní kariéra byla narysovaná. Janu Schmidovi nikdy nezapomenu, že mi pomohl obrazně řečeno najít sebe sama. Večery na přidanou plně improvizoval, to už byl pro mě ráj. A také skvělý trénink pro mou budoucí televizní práci. Nezapomenu také, jak jsem občas seběhl z jeviště do představení a užival si burácivého smíchu vždy plného hlediště. Nesmím zapomenout na užasné zkoušky na střeše divadla s pohledy na liberecké sířechy a **Hubačkov**. Ještě ostatní věhlasný architekt byl častým návštěvníkem našeho divadla i v dalších mladší architektury slavné Skolky. A také malíř Komárek, jak mohl, přijížděl do Semli na představení. A další užasní lidé... A pak ty debaty ve foyer pro představení... Když jsem z Ypsilonky odešel za rodinou do Prahy, v duši mi zůstala navždy. Když mi bylo zřejmě zle, nebo jsem si nevěděl rady, šel jsem za kolegy do divadla. Těším se každý rok na předvánoční čas. Už dlouhá léta pravidelně na představeních Vánočních večerů opakovaně všechno to, čím si mě Ypsilonka kdysi získala.

Jan Vala předvádí rituál s kaprem během Vánočních večerů

Jitka Nováková a Jan Schmid v Carmen nejen podle Bizeta

AKTA YPSILON

V úterý 21. 11. v 17:17 hod. zveme všechny, kdo si pamatují a hlavně ty, kteří si nepamatují na zahájení cyklu dokumentárních večerů, během kterých se chome trochu wracet a pronávat vlastní minulost s dneškem. Budeme si promítat záznamy slavných inscenací Studia Ypsilon, ale také mezioborové „napříč“ o tom besedovat i s několika hosty různých profesí. **První díl i s doprovodnou fotografickou výstavou** ve foyer bude věnován počátkům Ypsilonky. Součástí bude beseda s tvůrci a pamětníky a také projekce krátkého filmu **Carmen nejen podle Bizeta**, který podle stejnojmenné inscenace v roce 1968 natočil Evald Schorm.

GOLDFLAMOVI KOMEDIANTI V YPSILONCE

Premiéry 28. a 30. 11. v 19:30 hod. Komedianti jsou první velkou premiérou sezony 2023/24. Ke hře, která vychází ze vzpomínek herců z 19. a první části 20. století, kdy existovaly kočovné herecké skupiny pod určitým vedením často zkušených principálů, se její autor a režisér Arnošt Goldflam vyjádřil takto: „Za mého mládí byli v divadle herci, kteří takové kočování ještě zažili. Ználi z nich pospoli svůj veselý i trudný herecký život ve vzpomínkách, často zapracovaných v knižních našich spisovatelů. Pokusil jsem se pročíst zachované vzpomínky a knihy, a to mi bylo inspirací pro moji Inu. Tyto vzpomínky jsou často velmi zajímavé i podnětné v tom, jak se dříve divadelníci žio. To, co je dnes běžné, zažili mnozí, např. náš slavný herec Rudolf Hrušínský, který třeba doprovázel představení **hudbou** z gramofonu, což byla tehdy velká novinka. Také osvětlení bylo často jen petrolejovými lampami a podobně, což si dnes už ani nedovedeme představit. Pro mě bylo seznámení se s celou touto érou a hereckým životem té doby mimořádně zajímavé a inspirativní!“ Hrají Zdeněk Douš nebo Pavel Nový, Lenka Loubalová, Jitka Nováková, Kryštof Mende, Martin Bohadlo, Paulina Labudová, Jan Vočeřa, Veronika Soumarová, Jan Bradáč, Dominik Renc.

Ze zkoušky

JEŠTĚ OHLEDNUTÍ ZA ZAHÁJENÍM SEZONY 2023/24

Ve čtvrtek 14. 9. ve 12:30 jsme už tradičně otevřeli novou sezonu hudbou a zpěvem v pasáži Olympic. Prvním představením sezony se stala vlekopela **Spálená** 16. Sezona 2023/24 bude pro Studio Ypsilon výjimečná hlavně průběžným připomínáním jubilejních 60 let od založení divadla v roce 1963. To i s přesahem do další sezony 2024/25, ve které budou oslavy pokračovat s připomínkou 60 let od uvedení první premiéry **Encyklopedické heslo XX. století** v roce 1964.

ZAZILI JSME MÍSTO JINAK UŽ POTŘETÍ V sobotu 16. 9. se Studio Ypsilon už potřetí zapojilo svým doprovodným programem do celorepublikových susedských slavností **ZAJÍT MÍSTO JINAK**, jeho součástí byla odpodlení komentované prohlídky, a i s historikem doc. a režisérem Janem Schmidem, během níž se i v duchu letošního tématu slavnosti „Důl ulici do galie“ účastníci dozvěděli lejakou pikantní z „taneční“ minulosti pražských kavár a kabaretů. Navazující Tancovním roztančili pasáž Olympic taneční mistři Jan Ondr a herečkou Bárou Skočdopolovou.

Něco se chystá **VELKÝM TITULEM** bude ve druhé polovině sezony zbrusu nová hra **Milana Urdého** věnovaná faustovskému tématu. Režie hry s prozatím známým **Nanebovezení doktora F.** se ujme **Juraj Nvota**, který se tímto po dvaceti letech vrací do Ypsilonky. Součástí inscenacebny jsou budou také hudební skladatel **Miloslav Štědrý**, architekt a scénograf **Tomáš Rusin** a kostýmní výtvarnice **Zuzana Rusinová**. Vynikající obsazení!

Další připravovanou knihou Nakladatelství Studia Ypsilon jsou Stopy v blátě rozmožného terénu, pozoruhodný text Jana Schmidy, který, jak píše spolutvůrce Marie Bělková: „vznikl jako autobiografické zápisky asi čtrnáctiletého chlapce už v paděsátých letech – sám je, jak světuje členství, v ich-formě přepisuje a upravuje jako šestnáctiletý, což může a nemusí být autorská licence současného dnešního autora Jana Schmidy. Jde o krátkou životní epizodu z jednoho neobyčejného pobytu skupiny spolužáků ze sklářského učňovského střediska, kteří byli náhle posláni na malý družstevní statek v severních Čechách, aby se tam nocely měsíc neobyčejně starou o sládu krav. Epizoda z životě hrady sice krátká, ale naprosto podstatná pro formování jeho povahy, charakteru a jeho pohledu.“ (Jako i časté jízdy na koních a kováli co ještě...) **re-d-**

SLYŠELI JSTE?

Na VI. ročníku unikátní divadelní show **Roztanečné divadlo** v rámci festivalu **Ypsilon** v říjnu hrací Petr Vrásek. Jeho taneční partneřkou byla Julie Rozková. ●●● Krasná kněžna narozeniny slaví 18. 11. herečka **Renata Rychlá**, kterou obdivujeme mj. i v roli Boženy Němcové ve **Spálené** 16. ●●● **Na první adventní neděli** 3. 12. bude na Dramatu opět spuštěno online vysílání záznamu streamu z roku 2020 Vánoční večery 2023 z Ypsilonky. ●●● Ve dnech 4. a 12. je plánována televizní natáčení ET inscenace **Spálená** 16. ●●● **Výroční 225. repríza** budou mít Vánoční večery (14. 12.), kulatých 160 oslaví **Vratká prkna** (3. 12.), 100 **Škaradé středa** (22. 12.) a 30 **Sen noci svatojánské**, jak se nám zdá (20. 12.). ●●●

Rádi připomínáme, že před každým představením a během pauzy mají diváci možnost si ve foyer divadla zapůjčit knihy z produkce Nakladatelství Studia Ypsilon. Z technických důvodů lze nastit zatím pouze v hotovosti.

NA ČERNOU VODU Dobrý den, málo Ypsilonko, nejsme žádný divadelní kritik, jen obyčejný divák, ale musím reagovat na všechny představení Černá voda. Ty dvě hodiny cesty do Prahy a pak zpět stály opravdu za to. Nepamatuji se, kdy jsem viděl, pokud vůbec někdy, představení, které mělo takový spád, rytmus a nátlak v něm žádná „mich“ místa. Neustále se něco dělo, neustále musel být divák ve střehu. Stráše mě se mi líbilo ztvárnění celé hry, přesuny v čase, výměny rolí. Smekám před paní režisérkou a smekám před herci, byli užasní. Nikdo nevyčníval, všichni excludovali, obsazení rolí bylo dokonalé. Zkrátka mě představení bavilo. A rozhodně ho musím vidět znovu. Děkuji za krásný zážitek. (D. Elcer, 28. 9. 2023)

FESTIVÁLEK PRO DĚTI Ve dnech 6. až 8. 12. proběhne ve Studiu Ypsilon již druhý ročník **FESTIVÁLKU PRO DĚTI**. Kromě domácích titulů **Vosička**, **Škola Ypsilon** a **Hudbaky** se děti mohou těšit i na mimořádného hosta, kterým bude Naivní divadlo Liberec, jeho přívěze představení složené ze dvou pohádek **Tři pradelny** a **Jak chvilku Kuba za Markýtu**.

NOC DIVADEL '23 Už tradičně se zapojujeme do Noci divadel, jejíž 11. ročník proběhne ve Studiu Ypsilon sobotu 18. 11. 2023, tentokrát s podtitulem **HORŮ**. Také letošní setkání s diváky během Noci divadel bude ve Studiu Ypsilon probíhat jako obilbátní prohlídka divadla s náhledem na jeho zakulisí, přičemž hlavní pozastavení, spjaté právě s výročí 140 let od znovuotevření Národního divadla 18. 11. 1883 po jeho požáru, proběhne ve velkém sále, v kulísách a s výstupy z představení **Národní tragédie** aneb **Překrásný nasadící pražský**, která o události přímo pojednává, a vše doplníno o zaslavující výklad historika Petra Koury.

Gabaret Calcaimor **PLEJTVAK** 8. listopadu a 9. prosince v 19:30 hod. **Na malé scéně Studia Ypsilon** / Komédie Milana Šotky o boji o sedm **režie** I. Šotky **Divadlo VOSTOS** **SLZY OŠLEHANÝCH MUŽŮ** / 19. listopadu v 19:30 hod. **Na malé scéně Studia Ypsilon** / Český příběh neupravený českého lyžaře Bohumila Hanče a jeho přítele Václava Vrbaty. **režie** O. Chlář **České lázeňské zájezdy** **ZÁJEZDY ZÁJEZDY ZÁJEZDY** **České lázeňské zájezdy** 3. listopadu v Chrástě v 18:00 hod. **Vratká prkna** 24. listopadu v Hostovicích v 19:00 hod. **Sen noci svatojánské**, jak se nám zdá 1. prosince v Jablonci n. N. v 19:00 hod.

PREMIÉRY ROKU PODROBNĚJI

JEŠTĚ JE MI 56 POZPÁTKU

Neopakovatelnou událostí premiérového rázu bylo uskutečnění **klavírního recitálu Tomáše Víška**, který se pod názvem **JEŠTĚ JE MI 56 POZPÁTKU** konal **29. 5.** „aspoň trochu v ypsilonském duchu“ u příležitosti životního jubilea tohoto vynikajícího pianisty, také muzikantského herce neherce a stálého hosta Studia Ypsilon, kterého diváci pravidelně vídají v představeních *Kostky jsou vrženy* a *Spálená 16*.

Program

Antonín Dvořák / Humoreska Ges dur, op. 101, č. 7

Franz Liszt / Hussiten-Lied

Rodion Konstantinovič Ščedrin / Humoreska

Jaroslav Ježek / Variace D dur na lidovou píseň

Michael Kocáb / Sonáta, 1. věta

Karel Bendl / Melodram

Ervín Schulhoff / Partita, č. 4: Tempo di Fox à la Hawaii

Ervín Schulhoff / Ostinato, č. 6

~ přestávka ~

Frédéric Chopin / Mazurka C dur, op. 7, č. 5

Jindra Nečasová Nardelli / Žár zapadajícího slunce
v předtuše noci (Lekničky, č. 3)

Josef Koreš / Ministep, Malý rock' n' roll

La Monte Young / Composition 1960, č. 7

Paolo Castaldi / Solfeggio parlante pro tři hlasy a klavír

Jan Rychlík / Udeřily mrazy

Alexandr Dargomyžskij / Slovanská tarantela

Jaroslav Ježek / Bugatti step

Koncepce a nastudování Tomáš Víšek.

Dále na představení spolupracovali

Jan Schmid, Ondřej Zicha, Pavel Moc, Miloš Pavelek.

Redakce programu Eva Kulová.

Účinkují Tomáš Víšek, Roman Janál, Jindra Nečasová Nardelli, Dominik Renč, Jan Noha, Martin Bohadlo, Jan Bradáč, Jiřina Vacková, Martin Janouš, Petr Koura a kdokoli další, na koho to zrovna padne, kdo bude mít čas a chuť.

foto: D. Dostál, J. Kottas, T. Novák, K. Svobodová

Studio Ypsilon

Spálená 16, 110 00 Praha,

telefon: 224 053 201, 224 054 333,

e-mail: ypsilonka@ypsilonka.cz, produkce@ypsilonka.cz

Český rozhlas | **ICC**
hlavní mediální partner

www.ypsilonka.cz

STUDIO YPSILON PRAHA

Tomáš Víšek oznamuje

JEŠTĚ JE MI 56 POZPÁTKU

Klavírní recitál Tomáše Víška
„aspoň trochu v ypsilonském duchu“

v pondělí 29. května 2023
v 19:30 ve Velkém sále Studia Ypsilon

Jediné představení u příležitosti životního jubilea Tomáše Víška, kterého na jevišti Studia Ypsilon vidáme pravidelně už několik let také v inscenacích *Kostky jsou vrženy* aneb *Don Juan* a hlavně *Pocta Jaroslavu Ježkovi* a *Spálená 16*.

Z recenzí:

„Tomáš Víšek je nejen výborný klavírista a neúnavný průzkumník skrytých zákoutí klavírní literatury, ale také člověk obdařený mimořádným smyslem pro humor. V úterý 30. května 2023 oslavil své šestašedesátiny. Den předtím, v pondělí 29. května, vystoupil ve Studiu Ypsilon (s nímž řadu let spolupracuje) na recitálu nazvaném *Ještě je mi 56 pozpátku*. Ten název vypadá trochu jako rébus, ale je to rébus lehce rozluštitelný: klavírista tím chtěl připomenout, že pondělek 29. května je posledním dnem, kdy je mu ještě pouhých pětasedesát. Svůj postnarozeninový recitál pojal Víšek jako *one man show* – předvedl se v něm totiž nejen jako pianista, ale také jako skvělý ‚bavič‘ s pozoruhodným komediálním talentem. Ve fraku, s červeným motýlkem a s kopretinou v klopě si celý večer sám uváděl a doslova sršel humorem a energií. V nesmírně pestrém programu nabídl svému publiku (divadlo bylo vyprodané do posledního místa) osmnáct skladeb natolik různorodých, že pro ně jen těžko budeme hledat společného jmenovatele. Pět autorů reprezentovalo hudbu devatenáctého století. Ale ‚vážně‘ mohli posluchači brát vlastně jen slavnou Dvořákovu Humoresku

Ges dur op. 101/7. Všechny ostatní skladby byly víceméně rarity. V Lisztově koncertní fantazii Hussitenlied (Husitská píseň) S 234 má klavírista sice plné ruce práce – a Víšek ji hrál opravdu výtečně –, ale skladba sama přílišnou duchaplností neoplývá. Chopinovou Mazurkou C dur op.7/5, v níž autor předepsal, že se má hrát ‚senza Fine‘ (tj. bez konce), zahájil Víšek druhou polovinu svého recitálu – a hrál tuto skladbu skutečně stále dokola, dokud se všichni diváci neusadili znovu na svých místech. K provedení melodramu Uzený slaneček od zapomenutého českého skladatele Karla Bendla si Víšek pozval na pódium Romana Janála. Uzený slaneček je parodií na ‚vážný‘ či dokonce ‚strašidelný‘ melodram a Roman Janál v něm přímo exceloval. S interpretací Slovanské tarantely Alexandra Dargomyžského Víškovi pomohla Táňa Čadová, věrná fanynka Ypsilonky. Tato sympatická dáma, přestože – jak se sama přiznala – nikdy nehrála na klavír, brilantně zvládla v této skladbě part sekundu. Nutno dodat, že autor od sekundisty vyžaduje jen jediné: aby při pravidelném ostinátním střídání ‚velkého A‘ a ‚malého a‘ udržel pevný rytmus. Zajímavý byl Víškův výběr hudby 20. a 21. století. Z tvorby Jaroslava Ježka všichni známe především písničky pro Osvobozené divadlo. Víšek však nabídl posluchačům skladatelovy neznámé Variace na lidovou píseň. O Humoresce Rodiona Ščedrína klavírista posluchačům prozradil, že ji vnímá jako rozhovor poníženého podlézavého ruského mužika a nadutého ruského policisty. A zahrál tuto skladbu tak, že jsme viděli tyhle dvě nesympatické postavičky živě před sebou. Mimořádně významné místo měla ve Víškově recitálu kompozice nazvaná Žár zapadajícího slunce v předtuše noci. Skladba pochází ze čtyřručního cyklu Lekniny, který napsala Víškova manželka Jindra Nečasová Nardelli. Tomáš a Jindra se samozřejmě také ujali jejího provedení – a byla radost sledovat, jak jim to spolu hezky hraje. Hojně byl ve Víškově recitálu zastoupen jazz, či přesněji ‚lehčí‘ múza vůbec. Z jazzové Partity Erwina Schulhoffa zahrál klavírista čtvrtou část, nazvanou Tempo di Fox à la Hawaii. Zvláštní pozici zaujímal v programu Schulhoffova skladbička Trara z cyklu Ostinato, která je sice plná synkop, ale ty evokují spíš moravský folklór než jazz. Z tvorby jihočeského skladatele Josefa Koreše zazněly na koncertě dva čtyřruční kousky: Ministep a Malý rock’n’roll. Víšek si obě zahrál spolu s dvorním hudebníkem Ypsilonky Dominikem Renčem. K vrcholům Víškova recitálu patřilo provedení první věty z Klavírní sonáty Michaela Kocába, kterou Víšek premiéroval v roce 1976, v době svých studií na HAMU. Autor byl v hledišti osobně přítomen a Víšek ho pozval na pódium ke krátkému neformálnímu rozhovoru. Jak se večer chýlil k závěru, předkládal Víšek publiku hudební výtvořky stále originálnější a extravagantnější. Z cyklu Compositions 1960, který vytvořil americký skladatel La Monte Young, uvedl Víšek číslo 7. Autor v této skladbě žádá po interpretovi, aby zahrál dvojzvuk ‚malé h – fis¹‘ a ‚držel ho hodně dlouho‘. Tomáš Víšek držel ten dvojzmat naprosto přesvědčivě a inspirovaně. V Solfeggiu parlante pro tři hlasy a klavír italského skladatele Paola Castaldiho vystoupil Tomáš Víšek dokonce jako zpěvák. Zpěváci jsou v této skladbě předepsaní tři – s Víškem v ní účinkovali ještě Martin Bohadlo a Jan Bradáč. Háček je v tom, že ‚zpěváci‘ nezpívají, ale jen souběžně recitují tři různé texty. Ke klavíru tu zasedl místo Víška Dominik Renč. Klavírista má ovšem v této skladbě jen jediný úkol: před je jím začátkem zahraje ‚ááá‘, aby si ‚pěvci‘ naladili hlas – ale pak už se kláves ani nedotkne. K provedení skladby Udeřily mrazy, kterou ‚zkomponoval‘ Jan Rychlík, byl dokonce angažován orchestr. Vedle dvou pianistů hrajících na čtyři ruce (k Víškovi se opět připojila jeho manželka) v něm figurovala ještě flétna, harmonika, klarinet, dvoje housle a bicí. Na všechny tyto nástroje hráli herci Ypsilonky. Mrazy v podání tohoto orchestru udeřily skutečně krutě – v jediném akordu C dur. A byla to pořádná rána. Svůj recitál uzavřel Víšek skladbou, kterou hraje opravdu bezkonkurenčně: slavným Bugatti stepem Jaroslava Ježka. Po jejím doznění povstalo publikum ke standing ovation. Bylo to nejen ocenění Víškova pianistického umění, ale také – a možná především – poděkování za večer plný dobré nálady.“

(Věroslav Němec, Harmonie, 1. 6.)

ČERNÁ VODA

STUDIO YPSILON PRAHA

ROLAND SCHIMMELPFENNIG

Režie Tereza Říhová

Dramaturgie Patrik Boušek

Výprava Jana Hauskrechtová

Hudba Matěj Štrunc

Pohybová spolupráce Jan Bárta

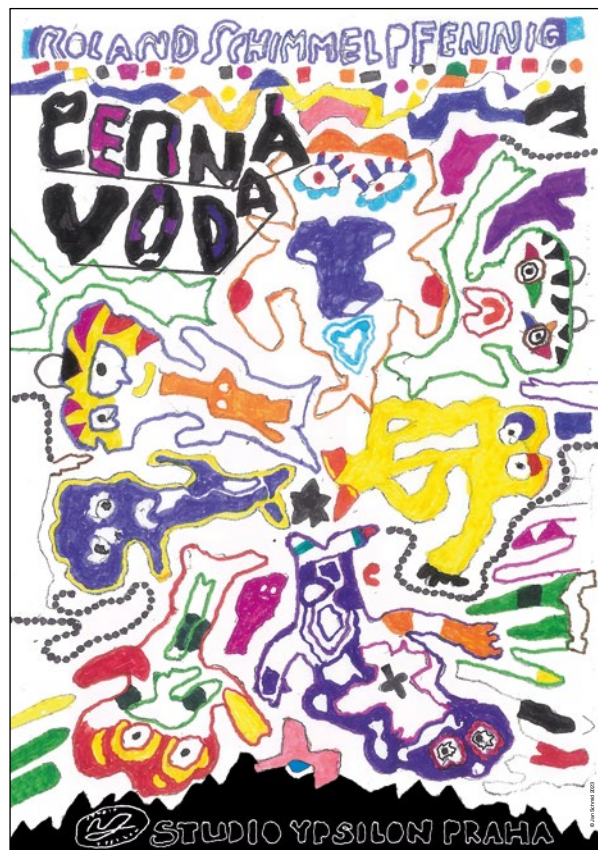
H R A J Í

Petr Vršek, Markéta Plánková,
Kryštof Mende, Paulína Labudová,
Barbora Skočdoplová, Jan Večeřa

Premiéry: 16. a 18. června 2023

Nejbližší reprízy: 19. a 22. června, 21. a 27. září, 4. a 23. října

Prodej vstupenek online na webu Ypsilonky
či v prodejních místech divadla.

První regulérní premiérou roku 2023 se stala inscenace **ČERNÁ VODA**. Hru od současného německého dramatika Rolanda Schimmelpfenniga nastudovala ve Studiu Ypsilon poprvé hostující režisérka Tereza Říhová. Ke spolupráci si přizvala dramaturga Patrika Bouška, výpravy se ujala Jana Hauskrechtová, hudby Matěj Štrunc. Z kmenových herců byli obsazeni Paulína Labudová, Markéta Plánková, Barbora Skočdoplová, Kryštof Mende, Jan Večeřa, Petr Vršek. **Premiéry proběhly 16. a 18. června 2023 od 19:30 hodin ve velkém sále Studia Ypsilon.**

Anotace k inscenaci:

Dvě nesourodé skupiny mladých lidí, které se jedné letní noci vkradly na bazén, mají jedinečnou možnost zjistit, jestli jsou jejich osudy pevně dané, nebo spíš tekutě proměnlivé. Během jednoho deštivého večera se vynoří vzpomínky na letní noc před dvaceti lety, na to, co přinesla a co mohla přinést. Voda proudí kolem, neuchopitelná přírodní síla dávající život i strhávající do neproniknutelných hlubin. I sny mají své hranice.

Tiskovou besedu 15. 6. v Ypsilon Café uvedl ředitel a umělecký šéf Studia Ypsilon Jan Schmid slovy, kterými počin současných mladých tvůrců uvedl do kontextu s ypsilonou historií: „Budeme mít šedesátiny a po celou tu dobu Ypsilonka více než divadlem byla studiem, jež má v názvu. Něčím, co je otevřené vývoji a chce vyzkoušet všechno, co přichází skoro samo na základě toho, co přináší doba a co často v autorech ještě ani není. Tento způsob není pro Ypsilonku žádná novinka, vzpomenu bych na Picassovu Touhu chycenou za ocas nebo „složitého“ Ghelderoda. A lidi se smějí, možná aniž by chtěli, byly to smíchy nad trapností prožívané doby a dnešní doba není jiná. Schopnost divadla je stále hluboká, líbí se mi, že něco takového, jako je Černá voda, může na našem jevišti vzniknout a mám z toho radost!“ Slova se postupně ujali také dramaturg Patrik Boušek s přáním „aby nová inscenace byla přívětivá pro diváky, kteří jsou zvyklí do Ypsilonky chodit, ale zároveň měla v sobě potenciál nabídnout jim něco trošku jiného“, režisérka inscenace Tereza Říhová, která hru označila za „vícegenerační“, schopnou oslovit „všechny, kteří jsou ochotni v určitém životním momentu, bez ohledu na věk, učinit nějakou svou retrospektivu“, a herci Kryštof Mende, Barbora Skočdoplová, Markéta Plánková a Jan Večeřa, kteří zavtipkovali, že hlavním kritériem obsazení byla pro množství textu možná jejich ještě stále dobrá paměť.

Z recenzí:

„Poslední premiéra Studia Ypsilon je dosti netypická, jde o pevný text německého autora Rolanda Schimmelpfenniga Černá voda, který nastudovala Tereza Říhová s mladší částí souboru... [Hra] je utkaná z monologů postav, sebereflexí, pocitů a komentářů. Je to svět křehký, který střídavě naráží na realitu. Zároveň se tu prolínají časové roviny, minulost se vynořuje z myslí postav, a je to minulost plná někdejší touhy a nadějí, které se ve zpětném pohledu jeví pošetilé, skoro i naivní, idealistické. Právě tato konfrontace s minulostí je vlastně výpovědí hry, to, že v určitém bodu života už není cesta zpátky, zavře se jako hladina tmavé vody. Nelze se vracet, i když lze třeba vykročit jinudy. Děj nás dílem vrací do jedné letní noci, kdy se na zavřeném koupališti sejdou dvě skupiny mladých lidí z odlišných sociálních vrstev, zlatá mládež a potomci tureckých přistěhovalců, což je pochopitelně vázané na německou realitu, ale není to důležité, tady jde spíš o nesusoudost, která se rychle vytratí. Skupinky se spřátelí a společně putují nočním městem a objevují sebe, své emoce, animozity, trápení, plány. Sní a nechají se unášet kouzlem okamžiku. Dalo by se říci, že mladá režisérka se spolehla hlavně na text, na šestici herců a emoce, které se vzrušeně přelévají mezi ztraceným a možná znovu nalezeným časem. Herci (Petr Vršek, Markéta Plánková, Kryštof Mende, Paulína Labudová, Barbora Skočdoplová a Jan Večeřa) nejenom dokážou přesvědčivě proplout nesnadným a poněkud roztržitým úvodem, kdy se divák úplně neorientuje (na což je v duchu ypsilonkovské hravosti úvodem upozorněn dramaturgem), ale postupně doslova z ničeho stvořit vztahy a situace, které mají své napětí a energii. Text plyne a zprvu není úplně jasné, kam vlastně všechno směřuje, pak se ale ukáže, že se někdejší minulost střídá se současností, že to, co se odehrálo kdysi v letní noci, je už dvacet let zpátky, někdejší mladík z dobře situované rodiny Frank se má stát nejmladším ministrem vnitra a Leila, do které se tehdy zamiloval, pořád trčí ve své čtvrti a starém bytě a pracuje v supermarketu (...) Černá voda v Ypsilonce je jemná inscenace prozrazující mimo jiné ženskou citlivost a schopnost uchopit abstraktní látku obrazovými prostředky bez ilustrací a popisnosti, zároveň si bere i něco ze známé hravosti tohoto divadla.“

(Jana Machalická, Lidové noviny, 23. 6.)

„Své výhrady k Schimmelpfennigovu textu nechci zobecňovat do zjednodušujícího konstatování, že inscenace Terezy Říhové se se mnou zcela minula. Kromě již zmíněné Štruncovy hudby dobře slouží i uměřená výprava Jany Hauskrechtové, sestávající především z nejrozumnějších decentních opon či závěsů a jednoduchého, civilního oblečení černé barvy pro všech šest účinkujících, kterými jsou Paulína Labudová, Markéta Plánková, Barbora Skočdoplová, Kryštof Mende, Jan Večeřa a Petr Vršek. Jejich téměř bezchybná souhra je obdivuhodná, perfektně na sebe „slyší“ a ladně přepínají mezi mnoha postavami, případně děj komentují. Zásahu na tom jistě má i pohybová spolupráce Jana Bárty, herci a herečky se bez zaváhání pouští do balancování na vysokých barových židličkách nebo naprosto přirozeně trsají v autorem předepsaném Roxy Baru. (...) Otázkou pro mne zůstává, do jaké míry se novinka Studia Ypsilon se svou obtížnější diváckou stravitelností „chytne“. Na představení, jež jsem navštívil, bylo publikum rozděleno zhruba na dvě poloviny – jedni byli podobně rezervovaní jako já, druhí nadšeně aplaudovali. Ať tak či tak, za ocenění stojí, že zavedená scéna sáhla po nezvyklém textu a dala prostor mladší generaci umělců.“

(Vojtěch Voska, Divadelní noviny, 28. 6.)

Reakce diváků:

„Myslím si, že Černá voda je velmi důležitá novota, která má v tomhle kulturním světě své místo, a ještě větší místo má právě u vás, v jedné z mála posledních volnomyšlenkářských scén u nás. Děkuju za tohle představení.“

(Tomáš Vonšovský, 20. 6.)

„Ve hře se netančí, nezpívá (ale rapuje, odlehčující variaci na marylinmonroeovské Happy Birthday nepočítaje) a humor hledá, až na výjimky, spíše v režijních a hereckých nápadech než v temném textu německého dramatika Rolanda Schimmelpfenniga. Černá voda je příběhem Franka a Leily, nesourodé dvojice milenců z před dvaceti let. Kapulety a Monteky zde reprezentují dvě zdánlivě protichůdné skupiny mladých lidí: bílá německá zlatá mládež a děti tureckých přistěhovalců. Potkají se jedné letní noci na zavřeném koupališti, v teritorii nikoho. Obě skupiny přeskočily plot hlídaného areálu, aby později po drobných potyčkách překročily i hranice nalinkované sociálními a kulturně-historickými rozdíly a ruku v ruce se vydaly naplnit ideje globalistů celého světa: na břehu bazénu s vodou černější než německé poválečné svědomí, jsme si všichni rovní. A láska si nenechá poroučet. Dvacet let poté je ale odhodlání party mladých lidí různých kultur vytvořit společný – sociální a explicitním prolutím svých tužeb i fyzický – svět tatam. Stereotypy se naplnily. Ať už se sudičky u kolébky novorozených Franka, Ollieho, Aishe, Cynthie, Leily, Karima, Freda, Murata, Kerstin... a Mehmeta modlily k Alláhovi či Kristovi, jejich proroctví se naplnila. Světy zůstávají rozděleny, jeho dvě hlavy, jak říká ústy svých postav dramatik Schimmelpfennig, se sice na chvíli políbily, ale byl to spíš letní flirt, než začátek skutečného přátelství. Dva nesourodé světy, dvě časové roviny, 14 postav a 6 herců v režii Terezy Říhové hledají způsob, jak z černé vody vylovit o něco optimističtější pohled na Evropu 21. století. Černá hladina nočního bazénu je pro Rolanda Schimmelpfenniga zrcadlem vztahů definovaných sociálními odlišnostmi, předurčením od narození. Látka na první pohled známá, divadelním fanouškům téměř notoricky z podobných příběhů prolínajících se dějinami dramatu. Střídají se jen kulisy a způsob vyprávění. Právě ten je v ypsilonovském pojetí stěžejní. Tereza Říhová s dramaturgem Patrikem Bouškem využili náročný text prolínajících se časových rovin a střídání rolí takřka na maximum. Herci: Paulína Labudová, Markéta Plánková, Barbora Skočdoplová, Kryštof Mende, Jan Večeřa a Petr Vršek procházejí z jedné postavy do druhé, od hrdinů k vypravěčům

a zpět. Minimalistická, ale černočerně efektní scéna Jany Hauskrechtové čeří vlnící se transparentní „opony“, které se jako slupky cibule loupou z jeviště až k tomu nejpálivějšímu jádru, orientaci usnadňuje jen velmi zlehka. Noříme se do děje a s každou scénou i hlouběji do jeviště. Tvůrci (mezi něž režisérka dle vlastních slov považuje i šestici herců) ale nechtěli vytvořit nediváckou hru, naopak – postupně učí publikum, jak kus vnímat. Redundantní pasáže z úvodu jsou jakýmsi prvními stránkami návodu z lega, s každou scénou se děj o něco více vrství (antagonisticky k odhalování scény) a komplikuje, jakmile ale divák přijme pravidla a uchopí nabízenou rukověť, vychutná si jedinečnost Černé vody plnými doušky. Schimmelpfennigovy hry nejsou v našem prostředí neznámé, německý autor patří mezi nejvýznamnější nejen německy píšící současné dramatiky vůbec. V Ypsilonce nastudovali jeho Černou vodu jako třetí u nás (po D21 a Klicperově divadle) a snad s největším důrazem na mozaikovost pojetí. Hlavně ústřední milostný příběh je mrazivý i dojemný a v hereckém pojetí obsazení velmi přesný. Černá voda je pro Ypsilonku správným krokem do neznáma – nebo spíš směrem k mladšímu divákovi. To, co v komediálním žánru zkouší s povídkovým koktejlem Charmse, Wernische a Goldflama v loňské novince Let do nebe doplňuje letos v dramatickém žánru právě Černá voda. Režijně nejodvážnější, tematicky aktuální, herecky vynikající. Pro podzimní sezónu rozhodně důležitý kus, který se vyplatí vidět.“
(HelenaA, i-divadlo.cz, 24. 6. 2023)

„Nejsem žádný divadelní kritik, jen obyčejný divák, ale musím reagovat na včerejší představení Černá voda. Ty dvě hodiny cesty do Prahy a pak zpět stály opravdu za to. Nepamatuji se, kdy jsem viděl, pokud vůbec někdy, představení, které mělo takový spád, rytmus a nebyla v něm žádná „hluchá“ místa. Neustále se něco dělo, neustále musel být divák ve střehu. Strašně moc se mi líbilo ztvárnění celé hry, přesuny v čase, výměny rolí. Smekám před paní režisérkou a smekám před herci, byli úžasní. Nikdo nevyčníval, všichni excelovali, obsazení rolí bylo dokonalé. Zkrátka mě představení bavilo. A rozhodně ho musím vidět znovu. Děkuje za krásný zážitek.“
(D. Elicer, facebook 28. 9. 2023)

Zřizovatel hlavní město Praha STUDIO YPSILON PRAHA ROLAND SCHIMMELPFENNIG

ČERNÁ VODA

Režie Tereza Říhová
Dramaturgie Patrik Boušek
Výprava Jana Hauskrechtová
Hudba Matěj Štrunc
Pohybová spolupráce Jan Bárta

Foto ze zhlouky

Uprostřed Tereza Říhová

H R A J Í
Petr Vršek, Markéta Plánková, Kryštof Mende,
Paulína Labudová, Barbora Škodčopolová, Jan Večeřa

Asistent režie: Pavla Nohýnková
Světla: Pavel Micek, Michael Kráem, Pavel Kotlík
Zvuk: Aleš Smrček a Miloslav Pavlík
Garderoba: Alice Zapletalová a Irena Němcová
Vedoucí techniky a stavby: Jiří Lipinský
Premiéry: 16. a 18. června 2023

„Škola je hotová, před ními léto a co bude pak...“

Létní noc. Dvě skupinky mladých lidí nezávisle na sobě přezývají plot u koupaliště a setkaly se u bazénu, na jehož černé hladině se odráží černá obloha posetá hvězdami. Ony dvě skupinky mladých lidí nemohou být odděleny, ačkoli pocházejí z jednoho města – každá totiž patří do jiné jeho části. Jedni patří ke společenské elité, jsou to potměpí politiké, podnikatelé, soudci a byli ve vládě čtvrti. Ti druzí jsou potomky emigrantů, kteří přišli hledat v tom velkém městě štěstí a práci a byli ve starých bytovkách, které vypádlaly, jako by byly od sazí. Totéž nečekané setkání, které by velmi snadno mohlo skončit rávkou, stojí na začátku jednoho velkého nočního dobrodružství – dobrodružství, jehož ozvěnou budou všichni jeho účastníci pociťovat ještě z několika let.

A do dvacet let pojedějí si na celé toto noční dobrodružství jeden z nich vzpomene. To když za deštěho podzimního večera – kdy se černá voda, kterou kanalizace nestihá pojmut, line ulicemi a provazuje vodou padající z nebe nepřestávaj – potká před prádelnou divků, na kterou za tu dobu takřka zapomněl.

„Kdyby šlo vidět, jak bude všechno za dvacet let.“

Tak čtu se často připodobuji k tomu řeku. Pro spoustu starých lidí u vzala voda, od některých událostí už člověk do vody uplynulo a v tecké mytologii dokonce existuje leka Léthé – řeka zapomnění, která protéká podsvětím a kterakoli duše se z ní napíje, tak zapomene na její svůj pozemský život. V naší inscenaci se noříme do proudů vzpomínek na jednu noc, která mohla mnohdy zmínit, i když změnila jen málo – ostatně v mládí působí mnoho událostí osudové a zásadní, i když se z nich časem často stanou jen anekdotické příhody. Z toho proudů vzpomínek jsme vytvářeli nad hladinou – do současnosti, kdy jedna z postav prožívá životní zvrat, se kterým neví, jak se vyrovnat. A tak získáváme útržky informací o tom, co se v životě všech těch mladých lidí (kteří se v dvacet letových letních noci ukradli na koupaliště) mohlo změnit a nezmenilo, jak se v průběhu času proměnil jejich plány i ideály. Je to ohlednutí se zpět, které začínáme snad všichni, když si prohlédneme fotky z maturitního večírku, najdeme starou krosnu, se kterou jsme jezdili na vandry s přáteli, kteří se odstěhovali do jiných

Na otázku „Kdo je autor Černé vody a čím to, že se jeho hry uvdá docela často i u nás?“ odpověděl hostující dramaturg inscenace Patrik Boušek:

„Roland Schimmelpfennig (na fotografii) začínal svoji kariéru jako novinář v Istanbulu. Po návratu do Německa se rozhodl studovat divadelní režii, ale nakonec se stal dramatikem. Nutno dodat, že dramatikem značně úspěšným – ostatně jeho hry jsou uváděny po celém světě. Jenom v Česku bylo od roku 2005 uvedeno 16 jeho her v 30 inscenacích (naše Černá Voda byla uvedena již dvakrát, a to v Klicperově divadle a divadle D21). Čím to je? Velkou roli nejspíš hraje to, že Schimmelpfennig používá pro výpravě ní svých příběhů určité postupy, které jsou pro divadelníky velkou výzvou. A to, pokud se s ní divadelní tvůrčí správa popasuje, dokáže diváky vtáhnout do rozlehleho fikčního světa s prvky magického realismu, který umožňuje nahlédnout do různých společenských pater – od těch bohatých (z nichž někteří své majetky a své postavy v podstatě dědí) až po ty chudé (z nichž někteří přišli do nové země hledat lepší život, případně se těmto lidem v zemi zemi narodili). Sou to jakési fresky, které ohledávají životěm téma z mnoha úhlů pohledu a z mnoha stran a to často za pomoci básnického jazyka. Aby se inscenátoři mohli soustředit na to důležité (jako jsou mezilidské vztahy), stávají se z postav zpravodajů, popisujících události jen obtížně inscenovatelné. Není to ale jen inscenáční berlika – v nejlepším duchu brechtovském mají tyto postavy na diváky působit, nemají pracovat jeho imaginací, aby se nechtěli od příběhu lepe ponížit, aby se nepoch ušetřili proudem textu, aby se s pomocí vlastní představitelství přesunuli mezi herce na scéně a zakusili to, co zažívají i jejich postavy.“

NAPSALI O NÁS O inscenaci Let do nebe aneb Fata morgana

„O imaginativní kreativitu divadelníka a spisovatele Arnošta Goldfama se můžeme přesvědčit v jeho novém projektu. Let do nebe aneb Fata morgana, který realizuje na jevišti Studia Ypsilon. Z textu vlastně, ale také s použitím slovně tvůrby svých oblíbenců Karla Poláčka, Jana Wernische a Daniela Chasme připravil své přehled a situaci s atmosférou bizarně surreálnou, absurdní, ba funerální. Hned zkráje pozve sentimentem středověké atmosféry pohltit tovarů (Oldřich Navrátil) ke stolu o pozornost poslouží otápu (Petr Vršek). Rozměrni se natolik, že ve svých filantropických silech nabídnou návštěvníkovi v horizontu budoucích dnů funkce, vedoucí až k podnikání ve firmě s eventuality možného přiznání se do rodiny. Oslovení se však během večere chová čím dál neuvěřitelně od brutálních form stolařství až po cynický a pragmatický rozbor hostitelských vizí, což nakonec vede k tovarůvku srdečným kolapsu. V jiném příběhu se vlny večer v zahradní restauraci změní v existenciální horor, to když jeden z trojice návštěvníků (Kryštof Mende), do něž patří ještě jeho partnerka a přítel, začne prezentovat svůj světobol a výtlčné revolvy, aby spáčil sebezdravě. To však nemohou unést jeho společníci citově na něm závislí, a v realizaci hrůzného činu ho předjedu. Učini tak i člen (Pavel Nový), který se s nimi dobe znal a do divky, jak alespoň tvrdí, byl platonicky zamilován. Na scéně zůstane však pouze „provokator“, širšábné peníze, odslí revolver a s hurovským smíchem odchází. Bizarní komika tohoto čísla podtrhuje podstatnou měrou to, že se osoby obouhla jako A, B a C. V jiné situaci již zestará a neaktivní prostitutka (Jilina Vachová) mané loví zá- kázky v parku, zájem projeví až Jevrajví (Petr Vršek), který se však chytá dotyčnou zavazdít. Náštitu mu to překazí houf zahrančních turistů, vedený temperamentním průvodcem (Jan Bradáč), a žena, která již měla namále, odvádi skupinu do hotelu a chystá se vyprávět návštěvníkům Prahy pohádky, říká si totiž Šeherezáda. V jiném příběhu své postutky drastického osudu nejdou, i když masakr v hančinci, vzájemně se ne zemi a k dlabě připoutaném kotvení lany (později se vznesl k nebi), je opravdu hodně nadesláni. A vzrušení probíhá, značnou jevištní nadázkou. Některé povídky se odehrávají na hbitové, dojde i na minipříběhy, které, byť jen odvysílány,

mají patřičnou fabulační razanci, třeba ten ze série Wernischových potuchostí o mecenáři Hlávčovi. Filantrop se objeví na břehu Vltavy, kde publikum sleduje zoufalý boj tonoucího s vodním žvitem. A Hlávka s velkým svým gestem vhodí do řeky peníze. Bylo to hodné, nebo málo, takže se sám sebe po bohulibě činu. Efektivním cílem je i četba absurdního dopisu (autorem je Chams a s šarmantním gestem ho interpretuje Kryštof Mende). V němž mnohá slova není řečeno vůbec nic, jenom se cyklicky opakuji vstupní a finální dopisů kláš.

Inscenace pamětníkovy připomene Goldfamy autorské projekty v HaVadale, také wernischovskou koláž v Huse na provázku Komické lodě? Ó kdepak! Ale soubor ze Spálené ulice má trochu jinou přípravu než zmínovaná moravská seskupení, přesto všechny patří k průkopníkům tradice studijních divadel u nás, jejichž tvorba číla snesitelnějším prožíváním minulého času. Ale i termínový postila inscenace se s muzikantův dováděním dispozicemi Ypsilonky docela úspěšně snoubí, sluší veteránovi Pavla Novému i ujevněním a dobie zpívacím divákům Paulína Labudová, Barbora Škodčopolová, Veronika Soumarová, také nadějným posílám pánské satry Janu Bradáčovi a Kryštofův Mendu. To platí i o ztvárnění charakterové propracovaných partů (Vachová, Navrátil, Vršek). Sympaticky působí i to, že bizarní večer s pěknou retou vpravou Petry Goldfamy Štěpánové a hudebním kládem Dominika Renče přiděleli na Petru Vachovi, který lehce a pohotově jednotlivá vystoupení uváděl a glosoval. Podle situace ovšem hovořil i jini. Jazzyčová s swingových slágrů zaznělo během výjimečně bohatého večera opravdu mnoho. Některé mohli diváci znát z ypsilonských představení, například i své I've Got Rhythm, kterou ve hře Swing se vrací zpívá Paulína Labudová, na narozeniněm večeru doprovázená divokou improvizovanou klavírní čtyřhrou Jakuba Šafra a Dominika Renče a saxofonem Rudolfa Musila. Také kvintetováni, anebo Sweet Sue v podání Jiřího Štědróna (letos v květnu slavícího kulturní), jiné písně se byly třeba z inscenace Varietě Freda A. z, níž Jan Ondřej zazpíval český Noc a den, Kamila Kikincuková jazzyval valček, Open Your Eyes, Bára Škodčopolová Continental, nebo Martin Bohadlo Top Hat. Perličkou bylo, když píseň z téhož úvodního příběhu do Cheek zazpíval po sobě hned dvakrát, ale v rozdílnosti, jednou po ypsilonisku tanečně a sborově, podruhé ji za doprovodu Jakuba Šafra a jeho Tria zazpívala Dája Šimčíková, která publikum dále potěšila hitem rovněž nájové Jiliny Salákové. Říkej mi to, prosím, potouchauku, postupně i klasický swingem Běhouňka a Kozla Ráda zpívám hot, anebo hodně veselým Goody Goody. První polovina na představení připomínala narozeniny také Jiřího Kornu, který před přestávkou skvěle zazpíval Bel Ami Dů Schön. Vsudypitoměnou zvěst a radost umocňovala také překvapivě tuji absurdní předpisky Ludka Soboty o vzniku swingu na Moravě, anebo hororová hrobovní historika Jiřího Labuse, který se narodil v lednu, takže do představení přinesl i Vánoce a pada- jící sni. V jiném momentě rád připomíná píseň, Sheik of Araby, kterou v roli Osgoda Fieldinga dle zpíval v Korínkové úpravě v představení Horké to někdo rád. Ovšem potěšily také skoky do vlnné hudby, zejména vystoupení klavírního koncertního mistra Tomáše Víšek, který osvětlil vazu- bě vážnou hudbu a jazzem na příkla- du Ervina Schulhoffa, od něhož na úkazů také něco zahrál, stejně jako od Jaroslava Ježka např. Taneční loutky z představení Kostky jsou vrženy, na které spolu s Janem Ounderem a v jeho choreografii i zde za- tančili Lumira Přichytávací a Petr Vršek. Anebo operní duet Pro, pa, pa, Papageno v podání Jiřího Kornu a Kamilly Kikincukové tak, jak jej v rolích Papagena a Papageny zpívají v inscenaci Sežehně Mozartl.

Tomáš Víšek, Jana Štefličková či Maxime Mededa. Energii a vízné tempo si večer, který byl zároveň natáčen, udržel po celé tři hodiny svého trvání. Nemalou měrou k tomu přispělo v Ypsilonce vůbec poprvé hostující Jakub Šafr Trio (Jakub Šafr – klavír, Petr Pospíšil – kontrabas, Rudolf Musil – saxofon), se zpěvačkou Dájou Šimčíkovou, a samozřejmě také zpěvačka Jitka Vrbavá, v Ypsilonce swingující už léta. Představení se uskutečnilo v koncepci a režii Jana Šchmida. Slavnostní večer uvedl Jan Schmid (jemuž v projekci za zády šumělý třístří se vlny) vzpomínkou, která se přiř stala vůbec prvotní inspirací k tomu, aby se představení tohoto druhu ve Studiu Ypsilon jednomu uspořádalo. Přes třicet let stará vzpomínka se vztahovala k výletu Ypsilonky lodí do oblasti Tisíc ostrovů na řece Sv. Vavřine v Kanadě, k zastavení u jednoho z nich, němž stál letní dům Irvinga Berlinu, zapř kterým si všichni společně potichu zapřáli jeho Alexander's Ragtime Band. Tehdy se zrodil nápad vlnovat Berlinovi někdy v květnu v Ypsilonce narozeninový jazzy večer... Moderátor večera byl hned ně- pavlu. Kromě Jana Šchmida se odborného a zároveň vtipného slova průběžně ujmal hudební publicista Aleš Benda, který spolu s Janem Jiráňem pobavil diváky nejednou historiku ze života slavných jazzyčových legend. Oba si v průběhu večera také za- zpívali, Jan Jiráň bossanova Mílna saudade a Aleš Benda swingovku I'm gonna sit right down and write myself a letter. Role stále pitomněji přiváděly byla přidělela na Petru Vachovi, který lehce a pohotově jednotlivá vystoupení uváděl a glosoval. Podle situace ovšem hovořil i jini. Jazzyčová s swingových slágrů zaznělo během výjimečně bohatého večera opravdu mnoho. Některé mohli diváci znát z ypsilonských představení, například i své I've Got Rhythm, kterou ve hře Swing se vrací zpívá Paulína Labudová, na narozeniněm večeru doprovázená divokou improvizovanou klavírní čtyřhrou Jakuba Šafra a Dominika Renče a saxofonem Rudolfa Musila. Také kvintetováni, anebo Sweet Sue v podání Jiřího Štědróna (letos v květnu slavícího kulturní), jiné písně se byly třeba z inscenace Varietě Freda A. z, níž Jan Ondřej zazpíval český Noc a den, Kamila Kikincuková jazzyval valček, Open Your Eyes, Bára Škodčopolová Continental, nebo Martin Bohadlo Top Hat. Perličkou bylo, když píseň z téhož úvodního příběhu do Cheek zazpíval po sobě hned dvakrát, ale v rozdílnosti, jednou po ypsilonisku tanečně a sborově, podruhé ji za doprovodu Jakuba Šafra a jeho Tria zazpívala Dája Šimčíková, která publikum dále potěšila hitem rovněž nájové Jiliny Salákové. Říkej mi to, prosím, potouchauku, postupně i klasický swingem Běhouňka a Kozla Ráda zpívám hot, anebo hodně veselým Goody Goody. První polovina na představení připomínala narozeniny také Jiřího Kornu, který před přestávkou skvěle zazpíval Bel Ami Dů Schön. Vsudypitoměnou zvěst a radost umocňovala také překvapivě tuji absurdní předpisky Ludka Soboty o vzniku swingu na Moravě, anebo hororová hrobovní historika Jiřího Labuse, který se narodil v lednu, takže do představení přinesl i Vánoce a pada- jící sni. V jiném momentě rád připomíná píseň, Sheik of Araby, kterou v roli Osgoda Fieldinga dle zpíval v Korínkové úpravě v představení Horké to někdo rád. Ovšem potěšily také skoky do vlnné hudby, zejména vystoupení klavírního koncertního mistra Tomáše Víšek, který osvětlil vazu- bě vážnou hudbu a jazzem na příkla- du Ervina Schulhoffa, od něhož na úkazů také něco zahrál, stejně jako od Jaroslava Ježka např. Taneční loutky z představení Kostky jsou vrženy, na které spolu s Janem Ounderem a v jeho choreografii i zde za- tančili Lumira Přichytávací a Petr Vršek. Anebo operní duet Pro, pa, pa, Papageno v podání Jiřího Kornu a Kamilly Kikincukové tak, jak jej v rolích Papagena a Papageny zpívají v inscenaci Sežehně Mozartl.

z níž si Jiří Korn na večeru s chutí zazpíval také Anything Goes, zcela v ypsilonském duchu: všechno jde k sobě, když se nám to hodí. Latinské rytmy během večera zastoupila i skladba kontrabasisty Františka Uhlíře na počest Karla Velebného, kterou spolu s ním zahrál na kytaru Jan Jiráň. A zapomenout nelze ani na Sklepní blues, které zazpívala Jaroslava Křetšchmířová ze doprovodu Jakuba Šafra a jeho Tria, nebo na Deed I Do Janu Štefličkově a také na opravdu podmanivě vystoupení Jitky Vrbavé, která za klavírního doprovodu Radima Linhartá zazpívala St. Louis Blues a Stars fell on Alabama. Byl to divadelně hudební večer, někdy víc koncertní, jindy taneční, ale vždy atraktivní svou bohatou obrazovou projekcí, která vše vytvářelo doprovázela. Samozřejmě s patřičnou improvizací, ale i s encyklopedickou informací, nebo i skoro nahodilými nápady. To celé v živosti a všichni nakažlivě energi. Závěr slavnostního narozeninového večera v Ypsilonce patřil společně zazpívanému jazzovanému Happy Birthday to You, dokonce dorem a hořícími svíčkami, který po jejich sfouknutí během krátkého ponorel celého sálu do tmy zhradně zmizel. Jako přídatek následovala Jo-Do na Šimčíková Jana Šchmida, zazpívaná všemi na jevišti i v hledišti. Inspirace. Více takových večerů. A ony budou...“ (Eva Kulová, 28. 5. 2022)

„Na scéně Studia Ypsilon došlo ve čtvrtek 16. května k velkému jam session, nazvanému Slavné narozeniny a my aneb Večerní jazz je lásky čas. Připomínal se tu slavní jazzmani narození v květnu, ale samozřejmě nejen oni. Programem provázeli režisér Jan Schmid, herec Petr Váček a hudební publicista Aleš Benda. Ten k některým uváděným skladbám přiložil zajímavou informaci o jejich autorovi a také si do dobové souvislosti, ale také si s chutí zazpíval. K hudebně výrazným souborů divadelní plněmu výspěchů pěvčových a instrumentalistických osobností se tentokrát připojila i řada hostů. Bylo to především vynikající trio pianisty Jakuba Šafra se zpěvačkou Dájou Šimčíkovou, prezentující skvělý swing, což byla parketa i pro stálého spolupracovníka divadla Jiřího Štědróna. Aby nebyla opomenuta další tvář jazzu mezi muzikanty stružné vlna latina, o to se staral především Jan Jiráň s kontrabasistou Františkem Uhlířem. Zajímavé je, že se na scéně selce celkem pět klavíristů, když domácho Dominika Kořínka a Dominika Renče doplnili hostující Jakub Šafra a Radim Linhart. Ten doprovázel zpěvačku Jitku Vrbavou, jejíž úžasný miniaturní byl vyznělímám večera, na něj pak navázalo frilové sborové kvinteto ní píseň Jo-Do. Pokud jde o klavíristu páho- vě, to je jeden ze stálých spolupracovníků Ypsilonky, Janův virtuos doc. Tomáš Víšek, jehož žánrový rozsah je neobyčejně široký. Vedle klasického repertoáru ho zajímají také milá evropská autor, jejichž tvorbu ovlivnilo p. i. světové velké proní- kání amerického jazzu do Evropy. Z našich skladačů to byli především Jaroslav Ježek, jehož dílo zna Petr Víšek do poslední noty, i i osobnosti další. Publiku se dostalo ale tomuto tématu několik důležitých infor- mací doplněných hudebními ukázkami. Vedle jazzu a jím ovlivněné hudby tu za- zněly i ukádky jiných žánrů, když například Jiří Korn připomnul W. A. Mozarta. Celý program samozřejmě provázel humor, at už slovní, kde hrál prim Jiří Lábus, ale i situační a hudební, kam patřila čtyřhrou klavírní hra Dominika a Jakuba. Taneční ztvárnění některých jazzyčových standar- dů nemohlo samozřejmě chybět, zvláště když je v souboru takový taneční mistr, jakým je Jan Ounder.“

(Jan Kott, Jondš 10. roč. 2021 až 2022)

Program vydalo Studio Ypsilon ke svým
premiéram 16. a 18. června 2023

Ředitel Jan Schmid
Vedoucí ehořin: Blanka Pechová
Art Manager: Ondřej Zicha
Theatre Curator: Eva Kulová
Vedoucí provozu: Zuzana Měsíčková
Produkce: Kateřina Kovandová
Jelíměrně soubor: Martin Štefliček
Adres: Studio Ypsilon Praha 1, Spálená 16
telefon: 720 290 811, 224 054 333, 224 053 201
Redakce programu: Eva Kulová a Patrik Boušek
Foto: Justine del Corte, Jan Cernoch,
Tomáš Novák, Ondřej Zicha
Plakát a grafická úprava Jan Schmid
Repro: Jiří Hladovec

www.ypsilonka.cz

AKTA YPSILON

Premiérovou událostí byla též realizace **prvního dílu dokumentárního cyklu AKTA YPSILON / Probuzení čili Třesk**. Součástí mimořádného podvečera, který se konal **21. 11. od 17 hodin v malém sále divadla** byla také vernisáž **doprovodné fotografické výstavy** ve foyer divadla, rovněž věnované počátkům Ypsilonky. Výstavu uvedl Jan Schmid za doprovodu houslí Jana Bradáče. Atraktivní náplní zahajovacího dílu cyklu byla unikátní projekce krátkého filmu *Carmen nejen podle Bizeta*, který Evald Schorm natočil v pohnutém roce 1968 podle stejnojmenné inscenace Jana Schmida z roku 1966. Následovala beseda s tvůrci a pamětníky, režisérem a hercem Janem Schmidem, hercem Janem Valou, teatrologem Vladimírem Justem a filmovým historikem Janem Bernardem, kteří zasvěceně pohovořili o počátcích Ypsilonu. Koncepce a režie Jan Schmid.

Anotace:

Cyklus dokumentárních večerů pro všechny, kdo si pamatují a hlavně ty, kteří si nepamatují.

AKTA Ypsilon I:
PROBUZENÍ ČILI TŘESK 1963-1968

úterý 21. 11. 2023
od 17:00 hodin

Fotografická výstava je součástí doprovodného programu cyklu dokumentárních podvečerů AKTA YPSILON, který bude během této a příští sezony probíhat v rámci oslav šedesátin Studia Ypsilon a kterým se budeme trochu vracet a porovnávat vlastní minulost s dneškem, promítat záznamy slavných inscenací, ale také mezioborově „napříč“ o tom besedovat s tvůrci a hosty různých profesí. První díl (s projekcí krátkého filmu *Carmen nejen podle Bizeta*, který podle stejnojmenné inscenace natočil v r. 1968 Evald Schorm) věnujeme svérázným počátkům Ypsilonu. Toto nejranější období na fotografiích (včetně plakátů a grafik Jana Schmida) reprezentují: první a na svou dobu formálně zcela šokující dvoudílná autorská inscenace **Encyklopedické heslo XX. století** (1964, 1965), charakterizovaná jako metaforické divadlo faktu, **Carmen nejen podle Bizeta** (1966), otevírající hudebně-operní dramaturgickou řadu, **Takzvaný večer na přidanou** (1966), společná improvizace s uplatněním Schmidovy „živé režie“ přímo na jevišti, **Předposlední případ Leona Cliftona** (1967), nevydaná pseudodetektivka Zdeňka Hoříňky, náležející do další Schmidem programově rozvíjené dramaturgické řady nehratelných a zapadlých textů, k nimž patří také **Návštěva na výstavě 1889** (1968), naivistická hra malíře Henriho Rousseaua-Celníka, s níž Ypsilonka ještě stihla zažít mimořádný úspěch na Festivalu světového divadla v Nancy (1968), než došlo k dlouholetému zákazu jejich dalších cest do zahraničí.

Koncepce výstavy: Jan Schmid

Příprava výstavy: Eva Kulová, Ondřej Zicha, Miroslav Chloupek

Text: Eva Kulová

Grafická úprava: Jan Schmid

Repro: Jiří Hladovec

Foto: Ladislav Postupa, Joachim-Friedrich Melzian, Miroslav Melena, Petr Suchánek, Jiří Švec, Pavel Vácha, Josef Fučík, Vladimír Vík

Na fotografiích: Jan Schmid, Karel Novák, Josef Fučík, Zuzana Schmidová, Jitka Nováková, Miloš Olmr, Jan Vala, Bohuslav Maršík, Eva Zapletalová, Petr Popelka, Miroslav Kořínek, Miloš Bílek, Jarmila Trösterová, Jiří Prýmek, Dagmar Bláhová, Petr Červinka, Zdeněk Hořínek, Nina Maliková, Jana Synková, Vratislav Habr, Vojtěch Ron

STUDIO 60
YPSILON

Slavíme 60 let Studia Ypsilon
60 Years of Studio Ypsilon

KOMEDIANTI

STUDIO YPSILON

Zřizovatel hlavní město Praha

ARNOŠT GOLDFLAM

KOMEDIANTI

Režie: Arnošt Goldflam
 Výprava: Petra Goldflamová Štětinová
 Hudba: Dominik Renč
 Pohybová spolupráce: Karel Basák
 Dramaturgická spolupráce: Jaroslav Etlík

OSOBY A OBSAZENÍ:

Ředitel, principál společnosti Kryštof Mende
 Irma, jeho žena, herečka Jiřina Vacková
 Pavlínka, jejich dcera, herečka Paulína Labudová
 Verunka, herečka Veronika Soumarová
 Dolfi, starý herec Zdeněk Dušek nebo Pavel Nový
 Věruška, bývalá herečka, k stáru nápovědka Lenka Loubalová
 Večeřovský, herec Jan Večeřa
 Jeník, mladý herec, elév Jan Bradáč
 Hostinský Jaroslav Martin Bohadlo
 Hudbař Dominik Renč

Kouzelný obrázek z dávných časů, kdy kočovali komedianti po vlastech českých a moravských. O tom, jak žili, hráli, cestovali a jak se měli rádi...

Premiéry: 28. a 30. listopadu 2023

www.ypsilonpra.cz

Čtvrtým titulem roku 2023 se stala inscenace autora a režiséra Arnošta Goldflama **KOMEDIANTI**. Výpravy se ujala Petra Goldflamová Štětinová, hudby Dominik Renč. Hrají: Zdeněk Dušek nebo Pavel Nový, Lenka Š. Loubalová, Jiřina Vacková, Kryštof Mende, Martin Bohadlo, Paulína Labudová, Jan Večeřa, Veronika Soumarová, Jan Bradáč, Dominik Renč. **Premiéry proběhly 28. a 30. listopadu v 19:30 hodin ve velkém sále divadla.**

Anotace k inscenaci:

Trudné i veselé vzpomínky z časů, kdy herci byli ještě kočovníky. Jak se žilo divadelníkům v 19. a první části 20. století, kdy osvětlení bylo často jen petrolejovými barvami a reprízy byly jen tehdy, když představení bylo úspěšné. Večer měli představení a ráno táhnou dál.

Z tiskové besedy

Tisková beseda k premiéře *Komediantů* se tradičně odehrála po vyprodané dopolední veřejné generálce 27. 11. v Ypsilon Café. Jako první se ujal slova ředitel Studia Ypsilon Jan Schmid, který především uvedl do náležitého kontextu už docela letitou spolupráci s autorem a režisérem hry Arnoštem Goldflamem: „Není to moje inscenace, ale Arnoštova, zde bych však při tom rád připomněl, že naše divadlo má šedesátiny, které bude slavit dva roky. Jako mladého mě tehdejší oficiální divadlo strašně nebavilo. Samá psychologická pauza, samá politika, v souborech se pracovalo bez nálady, pořád někdo přicházel, odcházel, někoho rovnou zavřeli. Napadla mě troufalá myšlenka dělat divadlo úplně jinak a svobodněji. Samozřejmě mi bylo jasné, že ho nemůžu dělat sám. To mi potvrdil hned na začátku Josef Kemr, který mi jednou vyprávěl, jak se to podstatné naučil s Hrušínským právě v podobné společnosti, kterou Arnoštova hra a naši herci předvádí. Jako kluk jsem si myslel, že to byla jenom bída. Ale naučili se řemeslu, i mnohému jinému, a jak mi taky řekl Kemr, možná zrovna toto by měli zažít jako díl určité praxe všichni mladí herci. No, a já měl to štěstí, že kolem Ypsilonky byla skupina podobná (Schorm, Chytilová, Kačer...), takže snadno došlo ke spříznění, a přidávali se další, jako právě Arnošt Goldflam, který u nás jako své první představení dělal Dostojevského Krokodýla. A následovaly inscenace další, a teď u nás dokonce i hraje!“ Na otázku, nakolik je jeho nové nastudování *Komediantů* v Ypsilonce specifické, odpověděl Arnošt Goldflam s humorem: „Požadoval jsem, aby uchopení tématu vyšlo od kolegů, zdejších herců, a šli na to opravdu s vervou. Jsem rád, že k tomu přistoupili vstřícně a že mi nenadávali, protože už taky nosím naslouchátko a často reaguji slovy co? nebo cože?“

Z recenzí:

„Všechno se odehraje někdy na sklonku 19. nebo na začátku 20. století. Do jakéhosi městečka dorazí tlupa kočovných herců. Ubytují se v hostinci, zkoušejí jakousi hru o indiánech, zítra je čeká opereta a principál je důrazně upozorňuje, že moderní opereta... to nesnese žádný šnuptychádle ani zakopávání o židli. Hostinský je nejprve nevidí rád, přirovnává je k cikánům, načež mu herečka Irma odsekne, že herci jsou smetanou společnosti. Nakonec i hostinský podlehně kouzlu divadla a vyprosí si malou roli, kterou zkazí. Mezitím vyžilý bonviván, herec Večeřovský, svádí krásnou Pavlínu, zatímco starý herec Dolfi pořád spí... Následující představení – v duchu té doby – s vlasteneckou českou notou má úspěch a Pavlínka s hospodským se zamilují a chystají svatbu, na hostině však nesmí chybět jelítka a jitrnička, přeje si nápoje Věruška... Triviální, prvoplánové, naivní, že? Arnošt Goldflam ve své nové hře *Komedianti* záměrně pracuje s naivitou a kýčem a její postavy jako by pocházely z nějakého románu červené knihovny. Je to ovšem naivita na druhou, příběh a jeho figury jsou tu nazírány s nadhledem, jemným humorem, ironií a v podtextu se stále vnucuje otázka: Tak to opravdu bylo? Anebo nebylo? Dávné kočovné herecké společnosti už dlouho patří historii a Arnošt Goldflam správně tušil, že obnovit a zpřítomnit je lze jenom jako legendu a poezii. Ne náhodou je v podtitulu inscenace ve Studiu Ypsilon napsáno: *Kouzelný obrázek z dávných časů, kdy kočovali komedianti po vlastech českých a moravských*. O tom, jak žili, cestovali a jak se měli rádi. Ano, tato hra nemá vypjaté dramatické situace, jsou to „pouze“ idylické obrázky, ale Goldflam je natolik zkušený autor, aby věděl, že i v nich to musí občas zaskřípat. Autorova režie slouží výhradně textu, nenajdeme tu žádné výrazné nápady, všechny scény jsou funkčně skloubeny v jevištní celky, často jsou však vybaveny půvabnými detaily, které vnímavý divák nepřehlédne. Třeba když starý Dolfi řekne: Jestli to není pravda, ať se na místě propadnu, pokaždé ustoupí o dva kroky vzad. Také herecká tlupa pražské Ypsilonky si s textem dobře rozumí a poněkud schematické charakterů svých figurek umí naplnit živým tělem a duší. Ať už je to Hostinský Martina Bohadla, směšujícího dravost parvenu s ostychem, či vypočítavá Irma Jiřiny Vackové, která by nejraději byla ředitelkou

celého světa. Nebo zapšklý stařec Dolfi hostujícího Zdeňka Duška, rezignovaný herecký bard, který ale dokáže vystrčit drápky, fanfarónský exhibicionista Večeřovský ztvárněný Janem Večeřou anebo smutno-směšná nápovědka, kdysi v mládí herecká star Věruška – v ní Lenka Loubalová vytvořila nejdojemnější postavu představení. Goldflamovi Komedianti ve Studiu Ypsilon jsou poctou těm dávným a zapomenutým hereckým kočovníkům. Je to inscenace jakoby starodávná a starosvětská, na hony vzdálená výbojům současného divadla. V tom vidím její přednost.“
(Jan Kolář, Divadelní noviny, 9. 1.)

„Všichni herci hrají s velkou radostí, je vidět, že představení je baví. Večer se nese v duchu hravosti. V hlavních rolích excelují Kryštof Mende a Jiřina Vacková. Zdatně jim sekundují i všichni ostatní. Děj má spád, představení nemá hluchá místa. Povedené jsou kostýmy i scéna Petry Goldflamové Štětínové. Vše velmi dobře podbarvuje hudba Dominika Renče. Výborná inscenace, která potěší svým laskavým pohledem na historii kočovných herců.“
(Jaromír Hampl, Pražský magazín, 11. 12.)

Reakce diváků:

„Nejsem divadelním odborníkem, ale to mne nebrání obdivovat bezprostřední opravdovost vystoupení umělců, kterou mne dokázali přenést mezi kočující herce, do neopokovatelné atmosféry dávných dob. A ten krásný vzkaz pro současnost, že i v době takzvaných nových médií má divadlo stále vlastní kouzlo a myšlenky.“
(Miloš Tomšů 4. 12.)

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE (festivaly)

SVĚT KNIHY PRAHA '23

Ve dnech **11. až 14. května** se Studio Ypsilon (jako téměř každý rok) zúčastnilo **28. ročníku Mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu Svět knihy Praha**. Na veletrhu byly kromě divadelních představení prezentovány hlavně knihy a plakáty z produkce Nakladatelství Studia Ypsilon. Součástí programu byly také autogramiády, během nichž se dlouhé řadě fanoušků postupně podepsali a někdy i něco nakreslili Jiří Lábus, Jaroslava Kretschmerová, Markéta Plánková, Jan Jiráň, Barbora Skočdoplová, Petr Vršek, Arnošt Goldflam a Jan Schmid, který téma veletrhu „Autoři bez hranic“ okomentoval slovy: „Dobrá literatura je vždy bez hranic, jen ji musí navíc doprovázet i štěstí.“

DOPROVODNÉ, EDUKAČNÍ, MOTIVAČNÍ, PODPŮRNÉ A JINÉ AKTIVITY

DIVADLO JAKO DRUH POZNÁNÍ

V průběhu měsíců ledna až června probíhaly ve Studiu Ypsilon **akce v rámci projektu Divadlo jako druh poznání**. Svou poetikou a metodou tvůrčí improvizace je Studio Ypsilon ideální platformou pro realizaci popsaného projektu. V jeho představeních je často určitá edukační stopa, také mívají podobu a charakter historických paralel, životopisných inscenací, encyklopedických hesel apod., to vše v pestré různorodosti, ve spojení s živou hudbou a pohybem. Výchozím bodem projektu se stala panoramatická divadelní inscenace *Spálená 16*, kde historické souvislosti reálného místa ulice Spálené (kde divadlo sídlí) jsou umělecky, zážitkově a obrazově zpracované a k níž byla jako naučný prostředek dotvořena **interaktivní digitální mapa Spálená 16**. V rámci projektu byly přitom realizovány také několikery „úvody“, tzv. **Divadelní předkrm(y)**, a to právě k inscenaci *Spálená 16* (s historikem Petrem Kourou), *Sen noci svatojánské, jak se nám zdá* (s režisérem Martinem Tichým) nebo k představení *Kostky jsou vrženy* (s režisérem Janem Schmidem).

Součástí „předkrmů“ byla také **Tančírna**, rychlokurz tance vedený tanečníkem, choreografem a stálým hostem Ypsilonky Janem Onderem a jeho taneční partnerkou, herečkou Barborou Skočdopolovou. Jednalo se o interaktivní a zábavné taneční lekce swingových a společenských tanců, které účastníci mohli poté vidět v představení *Varieté Freda A. aneb Chytání větru*, jež po každém workshopu následovalo. Slavné melodie vybrané z navazujícího večerního představení hráli na housle a klavír Jan Bradáč a Dominik Renč.

Dalším z výstupů projektu je také zpracování **pracovních listů pro školy** k inscenacím *Sen noci svatojánské, jak se nám zdá* a *Národní tragédie aneb Překrásný nadhasič pražský*.

Pracovní list

William Shakespeare SEN NOCI SVATOJÁNSKÉ, JAK SE NÁM ZDÁ (poněkud i jako Svátek osla)

1. LÁSKA

Sen noci svatojánské napsal William Shakespeare někdy mezi lety 1590 a 1596 na objednávku jako svatební hru. Hlavním tématem hry je láska a její proměny.

a) Spojte postavy, které ve hře nakonec vytvoří manželské páry.

Theseus	Helena
Lysandr	Hippolyta
Demetrius	Titánie
Oberon	Hermie

b) Do koho se v lese zamiluje královna vili Hippolyta?

- a) do Puka
- b) do osla
- c) do Heleny

c) Sen noci svatojánské není nejznámější hrou o lásce od Williama Shakespeara. Jakou slavnou tragédii máme na mysli?

b) Herci jakých rolí patřili mezi celebrity?

- a) šašci a blázni
- b) králové a královny
- c) hlavní postavy jako například Hamlet

c) Vlaký nad divadlem

Jestli se bude hrát komedie, tragédie nebo historická hra, poznali lidé podle vlaký, která vlála nad divadlem.

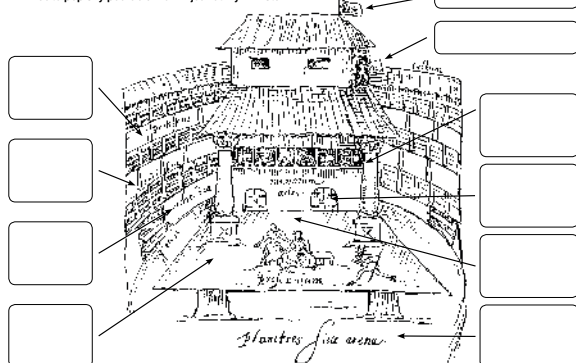
Napište k následujícím vlakům žánr, na který vlak diváky zvala:

d) Prostor alžbětinského divadla

Na obrázku vidíte podobu divadla Swan na konci 16. století.

Přidejte popisky pod obrázkem k jednotlivým místům.

Galerie, Balkon se sedadly s dražším vstupným, Trubač, Dveře pro nástupy a odchody herců, Zadní jeviště, Přední jeviště, Balkon, Místo pro hudebníky, Vlaký divadla nebo žánr, Nezasvěšené místo pro stojící diváky

2. SVĚT LIDÍ A MAGICKÝ SVĚT PŘÍRODY

Svatojánská noc je časem, kdy se svět lidí míší se světem vil, elfů a přírody.

Jaká postava ve hře svými kousky propojuje svět lidský s magickým světem přírody?

Znáte nějaké zvyky spojené se svatojánskou nocí?

3. SVATOJÁNSKÝ VĚNEČEK

Ve hře jste viděli vilu s věnečkem na hlavě. Není to náhoda. Svatojánská noc je spojená se sběrem bylin. Byliny sbírané o svatojánské noci měly totiž zázračnou moc. Pomáhaly chránit statek a zaháněly nemoci. Sbíralo se 9 druhů bylin, které se lišily podle kraje.

Spojte názvy bylin s jejich obrazy.

Třezalka

Pelyněk černobýl

Kapradí

Mateřídouška

Devětěl

Heřmáněk

Chrupa

Dobromysl

Rozchodník

4. DIVADLO ALŽBĚTINSKÉ DOBY

Alžběta I. byla královnou Anglie od roku 1558 do roku 1603, proto divadlu v době jejího panování říkáme alžbětinské.

a) Proč v alžbětinském divadle nehrály ženy?

- a) měly vstup do divadla zakázáný
- b) hrát mohla jen královna
- c) herectví bylo považováno za nevhodné pro něžné pohlaví

5. WILLIAM SHAKESPEARE A JEHO VERŠ

Největší dramatik všech dob ve svých hrách používal často jambický pětistopý verš, takzvaný blankvers z francouzského blanc, tedy bílý neboli čistý verš. Dvouslabičná jambická stopa střídá první krátkou a druhou dlouhou slabiku, popípadě první nepřizvučnou a druhou přizvučnou slabiku. Zapisuje se U —. Shakespeare tento druh verše s oblibou používal, protože se blížil hovorovému jazyku. Pro češtinu je ale tento druh jambického verše nepřirozený, protože začíná nepřizvučnou slabikou, po které následuje přizvučná. V češtině je tomu přirozeně naopak, přizvučná je první slabika, po níž následuje slabika nepřizvučná.

Sen noci svatojánské je nejvíce veršovaná Shakespearova hra. Přečtete si úryvek z překladu Jiřího Joska a seznámte se s veršem blíže.

*„Někdo má štěstí, druhý smola! je.
Podle všech hezká jsem jak Hermie.
Pro Demetria jsem však ošklivá,
očima jiných on se nedívá.
Jak ona jemu omámila zrak,
hledím zas já na něj jak na zázrak.
Nevábnou všednost lásky promění
ve vášnivě předměty zbožnění.
Ne v očích, ale v mysli láska vzniká,
a proto má slepého pomocníka.
Že neřídí se rozumem, ten kluk
si sem tam lžá, všechno je mu luk.
Amor je dítě, co si rádo hraje,
a proto láska vždycky potrhá je.“*

Zkuste v několika verších označit jambickou stopu U —. U = první „nepřizvučná“ slabika — = druhá „přizvučná“ slabika.

České překlady a film Jiřího Trnky

Sen noci svatojánské byl do češtiny poprvé přeložen Františkem Douchou v roce 1872 a naposledy Jiřím Joskem v roce 2010. Významným překladatelem her i poezie Williama Shakespeara je Martin Hilský. Mezi další významné české překlady patří práce Ericha Adolfa Saudka nebo Josefa Václava Sládka.

V roce 1959 Sen noci svatojánské natočil jako loutkový film slavný všestranný umělec Jiří Trnka.

6. DOTKNĚTE SE LÁSKY ANEB TÉMA K DISKUSI

Petr Vršek – Theseus a Oberon
„Antický Theseus miloval více žen, Dianu, Faidru a Hippolytu. Kolikrát jste se zamilovali vy?“

Renata Rychlá – Hippolyta a Titánie
„Jako královna vili Titánie se zamiluje do osla. Je podle vás láska opravdu slepá?“

Barbora Skočdoplová – Helena
„Moje postava je na začátku hry nešťastně zamilovaná. Jaký je podle vás lék na nešťastnou lásku?“

Kryštof Mende – Demetrius
„Ve Snu noci svatojánské hrají jednoho ze dvou milenců. Bohužel stejnou ženu, Helenu, milujeme dva. Jak byste takovou situaci v životě řešili?“

Jiřina Vacková – Puk a Filostrate
„Ve hře mám přinejmenší dvě kouzelné květy, jež lásku způsobí. Je ten, komu ji ve spánku nekupu na vlčce, se po probuzení zamiluje do prvního tvora, kterého uvidí. Čím vás okouzlí osoba, do které jste se zamilovali vy?“

Veronika Soumarová – Vila
„Jako vila královny Titánie, sloužím své paní za všech okolností, i když se zamiluje právě do osla. Už ve vás růžové byle lásky někdy navodily podobný klam a jak jste prohlédli?“

Jan Bradáč – Lysandr
„Ve Snu noci svatojánské hrají milence, který své milé zpívá a hraje na kytaru. Ovládám však i další nástroje. Jaká je vaše nejoblíbenější písnička o lásce? Nebo jste už dokonce nějakou zamilovanou píseň či básně někdy napsali?“

Paulína Labudová – Hermie
„Ve hře procházím kvůli své lásce z domova a vydávám se na dalekou cestu. Jaká byla vaše nezapomenutelná cesta za láskou? A opustili byste kvůli lásce domov?“

„Celý svět je jeviště a všichni lidé na něm jenom herci.“

William Shakespeare (1564 – 1616)

Pracovní list

Jana Bořimová

NÁRODNÍ TRAGÉDIE

aneb PŘEKRÁSNÝ NADHASIČ PRAŽSKÝ

Požár Národního divadla dne 12. srpna 1881.

Der Brand des neuen böhmischen National-Theaters in Prag am 12. Aug. 1881.

Az új cseh nemzeti színház ééese Prágában 1881. Augusztus hó 12.

Národní divadlo byla vždy národní věc

Myšlenka důstojného českého kamenného divadla vznikala od roku 1844 na poradách vlastenců v Praze. Žádost o vystavění, zařízení, vydržování a řízení samostatného českého divadla předložil stavovskému výboru českého sněmu 29. ledna 1845 František Palacký.

Na jaře 1868 je na pozemku bývalé solnice položen základní kámen Národního divadla. Budova byla postavena podle návrhu architekta Josefa Zítka a otevřena 11. června 1881 na počest návštěvy korunního prince Rudolfa.

Po otevření divadlo odehrálo celkem 12 představení, než bylo zavřeno, aby proběhly dokončovací práce. Uprostřed nich, 12. srpna 1881, zachvátil divadlo požár.

Idea Národního divadla je spojena s obdobím, které má shodný přívalstek. Pojmenovává čas formování českého národa. Patří do něj práce českých buditelů jako byli Miroslav Tyrš, Karel Jaromír Erben, Josef Kajetán Tyl nebo třeba Božena Němcová.

Víte, jak se tomuto období českých dějin říká?

Spojte jména českých národních buditelů s jejich počiny

Božena Němcová	Sokol
Karel Jaromír Erben	Babička
Josef Kajetán Tyl	Kytice
Miroslav Tyrš	Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě
František Palacký	Strakonický dudák

Požár Národního divadla doprovázela řada náhod

Za katastrofou stála zřejmě instalace hromosvodu. Trudu-je se, že klempíři, kteří končili práci na střechě, špatně uhasili dřevěné uhlí v kamínkách na letování. Uhlíky vysypali do žlabu a zřejmě nedostatečně zalili vodou. Uhlíky rozpálily okap a od něj chytlo dřevěné bednění střechy.

Svou roli hrálo i to, že pražští hasiči byli v tu dobu na pohrbu svého kolegy Čenka Divše, který spáchal sebevraždu z nešťastné lásky k divadelní tanečnici, první k požáru tak dorazili hasiči mimopražští.

Další náhodou bylo i to, že právě v den požáru poklesl v pražském vodovodu znatelný tlak.

K šíření požáru přispělo také to, že hlediště a jeviště nešlo oddělit oponou, která se v takových případech používá, protože pod ní stálo lešení pro štukatéry.

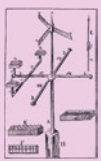

Víte, jak se říká oponě, která dokáže oddělit prostor hlediště a jeviště a zabránit přenesení ohně ze scény mezi diváky?

Hromosvod

Hromosvod svádí bleskový výboj ze střechy budovy do země a je dnes povinnou výbavou každého obytného domu. Zajímavostí je, že jej vynalezl Čech.

Kdo ve své farní zahradě v Příměticích instaloval první hromosvod na světě?

Národní divadlo snad ještě hořelo a už se sbíralo na nové

Za čtyři týdny se seslo přes milion zlatých a do dvou let stála budova opět v celé kráse, dokonce vylepšená o elektrické osvětlení. Zajímavostí je, že téměř polovinou přispěli Pražané, ale zapojila se i další česká města a významnou částku poslal do sbírky i císař František Josef I.

Symbolem sbírky českého národa na vybudování nové budovy Národního divadla se stalo dnes už okřídlené heslo, které najdete nad oponou.

Jak zní nejslavnější heslo spojené s druhou sbírkou na Národní divadlo?

Napište jej na transparent.

Druhé otevření Národního divadla

Obnovené Národní divadlo bylo technicky ještě vyspělejší než původní projekt, protože do něj byla zavedena elektřina. Budova byla slavnostně otevřena 18. listopadu 1883 a díky dokonalému technickému vybavení sloužila bez velkých přestaveb skoro sto let.

Jakou operou bylo 18. listopadu 1883 obnovené Národní divadlo otevřeno?

MLADOČEŠI a STAROČEŠI

Začátkem sedesátých let 19. století byla u nás, rozumějte v Rakouském císařství, jehož jsme byli součástí, založena první politická strana – Národní strana. Jejím členem se říkalo **STAROČEŠI**. V čele stál František Palacký a František Ladislav Rieger. Strana uslovala o větší národní rovnoprávnost a občanská práva. V roce 1874 se z rakouské monarchie stal parlamentní stát Rakousko-Uhersko. Jak název napovídá, větší samostatnost získali hlavně Maďaři, zatímco Češi se svými požadavky o více svobody nepochodili. Proto mladí poslanci Národní strany založili novou stranu, která se nazývala Národní strana svobodomyšlná – lidově **MLADOČEŠI**.

Staročeši byli známi takzvanou „pasivní rezistencí“. Jak byste tento postoj popsali?

Jaké politické strany znáte dnes a dokážete o nich něco říci?

23. března 1853 byl v Praze založen první profesionální sbor

Měl k dispozici jednu vodní stříkačku, kterou obsluhovalo 8 lidí. Na už tehdy velké město to samozřejmě nestačilo, a tak se sbor postupně rozrůstal.

HŮŘÍ, HŮŘÍ aneb Jak zní požární sirény

Podoba sirény vyhláškující požární poplach je dvojí. Elektronické sirény napodobují tón trubky „HO-ŘÍ“ po dobu 60 sekund. Rotační sirény spustí přerušovaný tón takové na 60 vteřin (25 vteřin trvalého tónu, poté 10 vteřin přerušení, načež následuje opět 25 sekund trvalého tónu).

POSLÉCHNOUT ELEKTRONICKOU POŽÁRNÍ SIRÉNU si můžete po otevření tohoto odkazu:
TIP: Každou první středu v měsíci můžete přesně ve 12 hodin slyšet zkoušku sirén na vlastní uši.

Víte, proč se zvuku ohlašujícímu požár říká siréna?

TÉMA K DISKUSI:

Byli jste v Národním divadle?
Reknete ostatním, jakou hru, operu nebo balet jste viděli a co jste si z návštěvy odnesli?

Do „Národního“ můžete, i když se nehraje Národní divadlo na svých stránkách nabízí komentované prohlídky. Historie během nich ožije stejně jako při našem představení.

Režie a úprava P. Oravec, výprava O. Zicha, hudba a nastudování M. Kořínek, hudební spolupráce a nastudování D. Renc, pohybová spolupráce J. Ondřej, dramaturgie J. Eliš, Hrají: J. Vachová, V. Heřus, K. Mendis, M. Novotný, M. Janouš, L. Loubalová, R. Rychlá, M. Bohadlo, L. Přichystalová nebo P. Labudová, V. Soumarová, J. Bradáč, J. Veselý, D. Renc. Premiéry 10. a 14. 9. 2020.
Studio Ypsilon, Spálená 16, 110 00 Praha 1, www.ypsilonka.cz, obchodni@ypsilonka.cz, tel. 224 054 333

PODCAST(Y) STUDIA YPSILON

Také během roku 2023 byly natáčeny **Podcast(y) Studia Ypsilon**. V rámci série **Ypsilonka se ptá** bylo odvysíláno celkem 5 rozhovorů, vedených moderátorkou Kateřinou Kubalovou. Zpovídáni byli divadelní producent Kari Senius, hudební skladatel a korepetitor Dominik Renč, kameraman a režisér Vladimír Skalský, operní pěvec Roman Janál, trumpetista, hudební publicista a představitel českého tradičního jazzu Bob Zajíček. V rámci vzpomínkové série **Ypsilonka si připomíná**, jež čerpá převážně z archivních materiálů divadla, byl odvysílán 1 díl: *Život a smrt K. H. Máchy*, kterým si divadlo připomnělo 45 let od premiéry slavné inscenace, která se konala 24. února 1978.

Celkem bylo během roku 2023 publikováno 6 dalších podcastů. Všechny jsou k dispozici na webových stránkách divadla a na podcastových aplikacích Spotify, Apple Podcasts a Google Podcasts. Režie: Jan Schmid, dramaturgie: Eva Kulová, art manažer: Ondřej Zicha, zvukový mix: Josef Pecha, vizuál Jan Schmid. Znělka k podcastové sérii *Ypsilonka se ptá*: Jan Bradáč.

34. Tentokrát Kariho Seniusa

35. Tentokrát Dominika Renče

36. Tentokrát Vladimíra Skalského

37. Tentokrát Romana Janála

38. Tentokrát Boba Zajíčka

13. Život a smrt K. H. Máchy

VÝSTAVA: STUDIO YPSILON JAN SCHMID / PLAKÁTY

Od ledna do poloviny května 2023 proběhla ve foyer libereckého Naivního divadla výstava s názvem **Studio Ypsilon – Jan Schmid: Plakáty**. Liberečtí si takto připomněli, že v roce 2023 uplynulo 60 let od okamžiku, kdy Ypsilonka v tehdejší Severočeském loutkovém divadle vznikla. Na počest tohoto jubilea v úterý 31. ledna v 19:30 hodin odehrálo Studio Ypsilon inscenaci **Drama v kostce, pokus 2 – Mystérium skutečnosti**, kterou před patnácti lety napsal a zrežíroval žák Jana Schmida, Jiří Havelka. Ještě před představením čekala diváky od 18:45 hodin **beseda s Janem Schmidem**. Pro výstavu bylo vybráno na dvacet plakátů, které principál Ypsilonky, režisér, herec a výtvarník Jan Schmid v době libereckého působení legendárního souboru k jednotlivým inscenacím vytvořil. Celkem během své patnáctileté liberecké éry připravilo Studio Ypsilon přes padesát premiér, z těch nejslavnějších jsou to např. inscenace *Michelangelo Buonarroti*, *Třináct vůní* (z deníku žákyně), *O tom jak ona...*, *Ubu králem*, anebo *Život a smrt Karla Hynka Máchy*. **Český rozhlas Liberec** připravil k 60. výročí Studia Ypsilon pětidílný seriál, kterým počátky Ypsilonky v Liberci připomněl očima pamětníků, např. Jana Schmida, Jiřího Lábusa a Václava Helšuse.

KŘEST KNIHY PETRA KOURY

Ve čtvrtek **2. března** v 17 hodin se na Malé scéně Studia Ypsilon uskutečnil **křest knihy Vladislav Vančura a nacismus, to jsou hluboké protiklady** od historika Petra Koury, s nímž Ypsilonka úzce spolupracuje už několik let a který je také stálým hostem kmenové inscenace *Spálená 16*, kde vystupuje, jak jinak, v roli historika. Kmotry publikace se stali režisér a ředitel Studia Ypsilon profesor Jan Schmid a spisovatel a diplomat Marek Toman. Prezentaci pozoruhodné knihy doprovodila dramatizace ukázek z děl Vladislava Vančury

v podání herců Studia Ypsilon, dále vzájemná rozprava a autogramiáda autora. V anotaci ke knize se píše: Kourova literárně historická esej má ambici představit spisovatele, básníka a filmaře Vladislava Vančuru nejen jako umělce, ale i jako občansky angažovaného člověka, oběť nacismu a posléze i postavu zneužívanou komunistickým režimem. Jde o zásadní příspěvek k Vančurově biografii. Knihu autor věnoval Studiu Ypsilon: „*Tuto knihu bych chtěl věnovat mým přátelům ze Studia Ypsilon. Díky nim jsem se v posledních letech mohl přiblížit světu divadla. Jsem jim vděčný, že s nimi mohu vystupovat v inscenaci Jana Schmida Spálená 16 a divákům mimo jiné vyprávět o tragickém konci Vladislava Vančury. Díky nim jsem pochopil, jak fascinující může být svět prken, která znamenají svět. A to i přesto, že někdy mohou být pěkně vratká. To jsou rány, to jsou rány!*“

200. REPRÍZA RUSALKY NEJEN PODLE DVOŘÁKA

Dne 23. 3. slavila rovných 20 let od premiéry a zároveň jubilejní 200. reprízu *Rusalka nejen podle Dvořáka*. Plakát a fotografie z inscenace byly vybrány také na výstavu **Antonín Dvořák Superstar**, která se konala **od 20. dubna do 8. října v Památníku Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbramě**. K výstavě a také jubilejní repríze ředitel Památníku Vojtěch Poláček řekl: „Výstava mapuje vliv mistrovské tvorby na pozdější generace umělců. Chceme ukázat, že Dvořák není jen kamennou ikonou, na kterou se práší v muzeích, ale dodnes inspirující osobností. Mapujeme jeho vliv na populární hudbu, využití jeho skladeb ve filmu nebo jeho odraz ve výtvarném umění. Ve výstavě se věnujeme také ypsilonké Rusalce, která letos oslavila 20 let od premiéry a která je dobrým příkladem inovativního autorského výkladu skladatelova díla. Myslím si, že i po dvou stovkách repríz si uchovála svěžího uměleckého ducha.“

SRDCE S LÁSKOU DAROVANÉ

Dne **29. května** Studio Ypsilon pogratalovalo všem vítězům **9. ročníku soutěže Srdce s láskou darované**, které je od počátku patronem. Slavnostní předávání cen proběhlo již tradičně v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Oceněným dětem poblahopřali také předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Markéta Pekarová Adamová a ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka a kancléřka Jana Vohralíková. Studio Ypsilon zastoupili Jan Onder, Jiřina Vacková a Ondřej Zicha. Také letos zasedali v odborné porotě i herci Studia Ypsilon – Martin Dejdar, Jiří Lábus, Jan Jiráň a ředitel divadla Jan Schmid, který je jejím předsedou. Vybíralo se ze stovek soutěžních týmů, tisíců dětí z celého Česka i z českých škol v zahraničí. O smyslu tvorby více článků Jana Schmida *Všechno souvisí s láskou aneb V každém z nás je něco, co máme všichni společné a na čem bychom se mohli domluvit* (časopis Age 1-2 / 2023): „Umět číst z toho, co kolem sebe vidíme, nebrat rozum až příliš vážně, ale číst spíš víc duchovně, citově a skrze srdce, v tom by měla být všeobecná shoda. Bohužel tomu většinou tak není. Převládající

tendencí dneška je věci spíš vyspekulovat, přitom v tvorbě je nejdůležitější to, co jde zevnitř a jen se nevymýšlí. Tedy to, co „někdo“ udělá jakoby za nás, protože člověk je přeci jen s něčím „vyšším“ spojený, s něčím, co je nad ním nebo co je jeho nadáním, zkrátka darem shůry. To by se mělo do dnešního umění vrátit. (...) Divadlo dělám a baví mě tak dlouho proto, že je to ideální komunikační prostředek. Díky němu se dozvídám víc o sobě, o nás, o světě, a najednou to všechno má smysl i pro ostatní. Což se děje, je-li zážitek z divadla určitým zázrakem, nečekaností, jež obohacuje, inspiruje, náhle přivádí k nadhledu, pokoře, naléhavému pocitu vzájemnosti, ale i rozdílnosti, která z nás činí pestrý neomezuující svobodný celek. Ale ne, že si člověk může nehorázně dělat, co se mu zachce. Mám rád Saint-Exupéryho a někdy si v divadle připadám, jako bych se pohyboval v jeho světě touhy, laskavosti a naděje v lepší svět. Také tvrdím, že kulturním člověkem je tvůrce, a také nemám rád lidi lenivého srdce. I to, o čem se nemůžeme přesvědčit, je pro nás důležité. Všechno souvisí s láskou.“

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ SEZONY 2023 / 24

Tradičním **Malým koncertem** v pasáži Olympic **zahájilo Studio Ypsilon** ve čtvrtek **14. září** ve 12:30 hodin **novou sezonu 2023 / 24**, po němž následovalo každoroční fotografování celého souboru včetně hostů a autogramiáda. Prvním večerním představení sezony byla kmenová *Spálená 16*. Zároveň byly zahájeny **oslavy 60. výročí založení Studia Ypsilon, které potvrzují po dvě sezony 2023/2024 a 2024/2025.**

ZAŽÍT MĚSTO JINAK

V sobotu **16. září** se Studio Ypsilon již potřetí zapojilo svým doprovodným programem do celorepublikových sousedských slavností **Zažít město jinak**, jejichž hlavním cílem je oživit zájem o veřejný prostor. Jeho součástí byla odpolední komentovaná procházka s historikem doc. Petrem Kourou, během níž se i v duchu letošního tématu slavností „Hod' ulici do gala“ účastníci dozvěděli leccakou pikantérii z „taneční“ minulosti pražských kaváren a kabaretů. Navazující *Tančírnou* roztančil pasáž Olympic taneční mistr Jan Onder s herečkou Bárou Skočdopolovou.

NOC DIVADEL '23

Třetí listopadová sobota **18. 11.** patřila už tradičně **Noci divadel**, během níž byly v Událostech na ČT1 a v Událostech v kultuře na ČT art vysílány živé vstupy také z Ypsilonky. Letošní 11. ročník nazvaný **HOŘÍ** připomněl 140 let od znovuotevření Národního divadla po jeho vyhoření. Po uvítání diváků ve foyer Janem Schmidem bylo během tří opět plně obsazených večerních prohlídek divadla téma osvětleno divákům ve zkratce, hravě, ale poctivě v kulisách z inscenace *Národní tragédie aneb Překrásný nadhasič pražský*. Hodně se zpívalo, více než vhod přišla třeba píseň *Požár* (hudba: M. Kořínek, text: J. Schmid), a velký úspěch sklidilo také *Sklepní blues* v podání Jaroslavy Kretschmerové. Poučili a pobavili rovněž Karel IV. (Petr Vršek) z inscenace *Spálená 16* anebo svou malou přednáškou historik Petr Koura, který zasvěceně promluvil o tom, kdo Národní divadlo zapálil a proč asi viníci nebyli řádně potrestáni.

TELEVIZNÍ NATÁČENÍ ČT INSCENACE SPÁLENÁ 16

Ve dnech **4. a 5. prosince** se uskutečnilo **televizní natáčení ČT** inscenace *Spálená 16*. Režie: Jan Schmid, výprava: Ondřej Zicha, hudební adaptace: Miroslav Kořínek, Jaroslav Krček, Dominik Renč, projekce: Erik Bartoš, pohybová spolupráce: Jan Onder, poznámky historika: Petr Koura, odborná spolupráce: Eva Kulová. Hráli: Jan Jiráň, Roman Janál, Paulína Labudová, Romana Sittová, Petr Vršek, Roman Mrázik, Pavel Nový, Martin Bohadlo, Barbora Skočdoplová, Jiřina Vacková, Kryštof Mende, Renata Rychlá, Martin Janouš, Lenka Loubalová, Jan Večeřa, Jan Bradáč, Tomáš Víšek, Veronika Soumarová, Dominik Renč, Jan Noha, Petr Koura, Petr Hasman, František Uhlíř, Jakub Šafr a Prime Time Voice (Dája Šimíčková, Marta Marinová, Taťána Roskovcová). Režie televizního záznamu: Aleš Kisil.

FESTIVÁLEK PRO DĚTI

Ve dnech **6. až 8. prosince** proběhl již **druhý ročník Festiválku pro děti**, letos opět s mimořádným hostem Naivním divadlem Liberec. Za velkého zájmu bylo během festiválku odehráno celkem pět představení: za Studio Ypsilon *Hudbajky*, *Škola Ypsilon*, *Vosička* a za Naivní Divadlo Liberec *Tři přadleny* a *Jak chodil Kuba za Markytou*. Reportáž z posledního dne, kdy se uváděl domácí titul *Hudbajky*, přijelo natočit ČT Děčko do svých Zpráviček.

PŘEHLED ON-LINE AKTIVIT – ROK 2023

Studio Ypsilon	počet akcí	datum uskutečnění akce / volně k puštění	délka	název platformy, kde byla akce uveřejněna	počet návštěvníků **	skutečné výnosy – tržby Kč
Název akce (zdarma) a typ (podcast, povídání s herci, čtení, přednáška, workshop, představení, koncert, výstavy ...)						
Podcasty:		leden				
Ypsilonka se ptá	5	až		Spotify, Apple		
Ypsilonka si připomíná	1	prosinec		podcasts Google,		
Celkový počet podcastů: 52				podcasts, www SY		
Posluchovost podcastů celkem za rok 2023			cca á 00:20:00		1.899	
Celková poslechovost podcastů: 20.632						
Slavné narozeniny a my – videomontáž	1	16.01.2023	0:03:32	FB, instagram	5.800	
Tančírna s Janem Onderem – videomontáž	1	28.03.2023	0:00:40	Fb, Instagram, Ytb	781	
Zkoušíme ČERNOU VODU – videomontáž	1	24.04.2023	0:01:29	Fb, Instagram, Ytb	13.721	
Černá voda – trailer	1	15.06.2023	0:01:18	Fb, Instagram, Ytb	1.806	
Černá voda – Video pozvánka – herec Jan Večeřa a Tereza Říhová	1	15.06.2023	0:00:33	Fb, Instagram	742	
Černá voda – Video pozvánka – dramaturg Patrik Boušek	1	20.06.2023	0:00:34	Fb, Instagram	658	
Slavnostní zahájení sezóny – přímý přenos	1	14.09.2023	0:10:44	Instagram	2.780	
Ohlédnutí za zahájením nové sezóny – videomontáž	1	19.09.2023	0:01:30	FB,Instagram, YouTube	3.945	
Jak se natáčí spot pro Český rozhlas	1	06.12.2023	0:00:32	FB,Instagram	1.025	
Video Dárkové poukazy – Jiří Lábus	1	07.12.2023	0:00:25	FB,Instagram	8.051	
Video Dárkové poukazy – Martin Dejdar	1	14.12.2023	0:00:30	FB,Instagram	4.326	
Vánoční večery – videomontáž	1	21.12.2023	0:01:14	FB,Instagram	13.961	
Název akce, zprostředkované jiným subjektem (Dramox, televize, rozhlas, apod.)						
Čro Vltava – Momenty – Jan Schmid	1	04.01.2023	0:11:37	ČRo	4.000	
Česká televize – Sama Doma – Vacek, Koura, Skočdoplová – Spálená 16	1	02.02.2023	0:10:04	ČT	109.000	

Studio Ypsilon	počet akcí	datum uskutečnění akce / volně k puštění	délka	název platformy, kde byla akce uveřejněna	počet návštěvníků **	skutečné výnosy – tržby Kč
ČRo Liberec – Výstava plakátů v libereckém Naivním divadle připomíná založení Studia Ypsilon	1	07.02.2023	0:02:10	ČRo	6.000	
Čro Vltava – Vizitka – Arnošt Goldflam	1	20.02.2023	1:00:00	ČRo	15.000	
Nova – Snídaně – Vacek, Dejdar, Skočdopolová – Rusalka nejen podle Dvořáka 200. repríza	1	15.03.2023	0:10:00	TV NOVA, VOYO	102.000	
Čro – Otázky Tondy Procházky – Jan Jiráň	2	02.04.2023	cca á 00:40:00	Čro	17.000	
DVTV – Rozhovor Jiří Lábus	1	05.04.2023	0:26:00	DVTV, Ytb	58.000	
Čro Liberec – 60 let Ypsilonky	5	22.04.2023	cca á 00:03:00	ČRo	cca á 2.000	
ČRo – Dvojka – Pavel Nový v pořadu Legendy zábavy	1	16.05.2023	cca á 00:28:00	ČRo	146.000	
Česká televize – Sama Doma – Markéta Plánková, Tereza Říhová – Černá voda	1	22.05.2023	0:10:05	Čt	85.000	
ČT Art – Ypsilonka se baví: Tentokrát o lásce	1	25.05.2023	0:48:00	ČT Art+ iVysílání	17.000	
ČT – Zázraky přírody – Jiří Lábus	1	17.06.2023	0:55:00	ČT	502.000	
ČT Art – Praha stovčatá – záznam	1	17.07.2023	0:02:30	ČT Art+ iVysílání	45.000	
Čro – Blízká setkání – Oldřich Navrátil	1	28.09.2023	0:28:59	Čro	91.000	
Čt Art – Muž mnoha talentů Arnošt Goldflam	1	01.11.2023	0:51:58	ČT Art+ iVysílání	74.000	
Čt Art – Bohumil Kubišta	1	15.11.2023	0:53:58	ČT Art+ iVysílání	31.000	
Čro Vltava – Vizitka – Jiří Lábus	1	20.11.2023	0:59:13	ČRo	12.000	
Čro – Alex a host – Arnošt Goldflam	1	21.11.2023	0:22:58	Čro	81.000	
Česká televize – Sama Doma – Arnošt Goldflam a Jiřina Vacková	1	30.11.2023	0:11:41	ČT	104.000	
Dramox – Vánoční večery živě z Ypsilonky – záznam z představení (natočeno 2021)	1	04.12.2023	2:30:00	Dramox	79	11.544,87,-
Čro – Náš host – Pavel Nový	1	11.12.2023	0:16:44	ČRo	29.000	
Čro – Láska vše zachrání – záznam rozhlasové hry	1	12.12.2023	1:00:00	ČRo	6.000	
ČT – Děčko – Zprávičky – reportáž – Festiválek pro děti	1	12.12.2023	0:59:21	ČT Děčko	127.000	
Čro – Mozaika – 60let Studia Ypsilon – Kořínek, Lábus, Kretschmerová	1	27.12.2023	0:05:49	ČRo	4.000	
Čro – Mozaika – 60let Studia Ypsilon – Jiráň, Nový, Kořínek	1	28.12.2023	0:05:54	ČRo	2.000	
Čro – Mozaika – 60let Studia Ypsilon- Bohadlo, Večeřa, Lábus, Nový, Kořínek	1	29.12.2023	0:05:55	ČRo	6.000	
Čro – Slavní severočeši – Václav Helšus	1	29.12.2023	0:01:54	ČRo	6.000	
CELKEM	49				1.766.574	11.544,87,-

* Není určena minimální doba trvání akce. Do akcí se ale nezapočítávají upoutávky na akce.

** Účastníci metriky zhlédnutí: Facebook od 1 minuty zhlédnutí videa, Youtube 1 minuta zhlédnutí, Soundcloud přehrání, Zoom unikátní návštěvníci, Instagram počty zobrazení
 Komentář: eventuální shrnutí dosahu digitálních aktivit
 Komentář je uveden v rozboru činnosti.

Studio je vzácný prostor přenosu našich myšlenek a zážitků, protože je živým setkáním člověka s člověkem bez bariéry obrazovek a displejů.

Všichni stojíme na divadle našeho světa a cokoliv se v něm děje, týká se nás všech, protože my všichni na planetě jsme jedna rodina, jeden dům.

Člověk člověku je nejlepším divadlem. Proto musí existovat prostor, kde se spolu pravidelně setkáváme.

Kde jinde si člověk může říkat pravdu než v divadle? A kde jinde tak snadno pozná lež?

Hledejme prameny...

DRAMATURGICKÝ VÝHLED 2024 S PŘESAHEM K ŠÍŘEJI SMĚŘOVANÉ VIZI

Ve způsobu dramaturgického myšlení platí ve Studiu Ypsilon již dlouholetý

zvyk: neustále si pěstovat kolem sebe trvalý okruh nápadů, témat, či rovnou konkrétních názvů děl, kterými by bylo možné se inscenačně zabývat v nejbližší době. Tento docela široký okruh je přitom podle nejrůznějších okolností a v závislosti na momentálních vývojových událostech, jež zrovna prožíváme, pohotově obměňován a doplňován, čímž můžeme reagovat na dobu, a tak se třeba zrovna v kalendářní nutnosti nakonec dobrat k užší výběrové soustavě titulů na nejbližší příští rok. Ty v sobě často mají „něco“, na co už současnost buď jen pozapomněla, nebo i úplně zapomněla, a co nám přesto tak nějak stále chybí, i když o tom možná nevíme, a co někdy, náhle, v danou chvíli zřetelně a jako „právě to chybějící“ pocítíme. Nezřídka se rozhodujeme z osobních důvodů, naše volba pro nejbližší čas mívá srdeční povahu, anebo prostě závisí na jiné momentální důležitosti, která zrovna poukáže na téma, jež dosud neviděno, už „visí“ ve vzduchu a jako by čeká, kdo po něm šáhne dřív a v divadle uskuteční. Takto objevná byla už před lety např. inscenace *Michelangelo Buonarroti*, jež srovnávala renesanci s dobou, v níž jsme právě žili. Ostatně podobně tomu bylo i v nedávno nastudované inscenaci *Spálená 16*, věnované ulici, v níž máme divadlo a kde pravidelně hrajeme a o níž jsme najednou chtěli vědět víc, co zde bylo před námi, na co možná i trochu navazujeme, čímž jsme se opravdu a skoro nečekaně dobrali až skutečných obrozeneckých prvků. Což obohatilo zejména naše povědomí o češství v dané době a zpětně pak i v té naší. A takto docela nedávno, podobně náhle a jakoby samo od sebe, nám do dramaturgického okruhu spadlo další staronové, tentokrát faustovské téma. Dokonce přímo nová hra od Milana Uhdeho, kterou se tímto nabízejí až ďábelské souvislosti. Tolik k našemu přístupu, z čeho a jak volit, aby divák od nás odcházel něčím obohacen, povznesen a také pobaven, tj. hlavně a především: co nejvíce sžítý s tím, co právě zažil a viděl.

Příští dramaturgický plán je hotov. V bohaté různosti se bude pokračovat, ale v mnohém dojde ke změnám, jimiž reagujeme na to, že solidnost a kulturnost z dnešního života mizí, že doba poklesává a hrubne. Dokonce i sama uměleckost se ztrácí. Proto naše příští divadlo bude mít víc duchovní rozměr. Ne že by se divák neměl smát, ale spolu s námi bude zároveň věci nahlížet hlouběji, osudověji, životněji a s větší mírou opravdovosti.

Jan Schmid

Výhled na rok 2024:

1. Prvním titulem roku 2024 bude hra Milana Uhdeho **FAUSTIÁDA aneb Nanebevzetí dr. Fausta**. O své nové hře, kterou v Ypsilonce nastuduje významný slovenský režisér Juraj Nvota, o jejím vzniku a proč si vybral postavu Fausta, autor Milan Uhde prozradil: „Faust je mé staré téma od roku 1967, kdy mi režisér Alfréd Radok vyprávěl o svém záměru zobrazit goethovského hrdinu jako prvního novodobého pachatele pokusů na lidech. Myslel to prý dobře, dopadlo to zle.“ Juraj Nvota se ke hře, autorovi a připravovanému zkoušení hry ve Studiu Ypsilon, do kterého se tímto vrací po dvaceti letech, vyjádřil: „Studio Ypsilon, laboratorium divadelní filozofie,

umění a všech projevů lidské hravosti, přijalo nový, ještě nikdy neuvedený text Milana Uhdeho, **Faustiáda aneb Nanebevzetí dr. Fausta**. Je zřejmé, že autor se v mnoha okamžicích příběhu s postavou doktora Fausta identifikuje. Starý námět o věčných touhách a věčných pokušeních naplňuje současnost. Co budeme hrát je známé, otázkou je Jak. Tvořivý tým, který se společně podílel na více inscenacích Uhdeho her si vícekrát myslel, že pracuje na „labutí písni“. Starý mistr však opakovaně překvapuje novými nápady a neutuchající chutí psát. Osobně si myslím, že Milan je básník, který se realizuje v divadle. Nejde o to, že píše ve verších, ale že v poezii vidí divadlo a v divadle poezii. Je skutečným dramatickým básníkem. Děkuji za pozvání a důvěru mému velkému vzoru Janu Schmidovi. Bude to moje pátá režie Uhdeho, ale jak bude vypadat, ještě nevím.“ Režie: Juraj Nvota, výprava: Tomáš Rusín, kostýmy: Zuzana Štefunková-Rusínová, hudba: Miloš Štědroň, Dominik Renč, Jan Bradáč. Inscenace přibližně pro deset herců. Předpokládaná světová premiéra: červen 2024.

2. Plánováno je pokračování historicko-vzpomínkové dokumentární série AKTA YPSILON, mikro-podvečerů, jejichž součástí je promítání záznamů inscenací, také následné besedy s odborníky, herci a pamětníky, to vše zároveň provázeno malými příhodnými fotografickými výstavami ve foyer divadla.

3. Velký a náročný autorský titul, který je už delší dobu z různých důvodů posouván (zkoušet se měl již v období covidu), plánujeme jako hlavní a také výroční inscenaci k šedesátinám Studia Ypsilon. Pojednává o skladateli a virtuózním klavíristovi Rudolfovi Frimlovi, jehož světový význam není u nás překvapivě stále doceněn. V inscenaci si připomeneme a budeme objevovat jeho dětství, jinošství a umělecké začátky jak v Praze, tak poté i ve světě, když v Evropě a také v Americe doprovázel světově známého houslového virtuosa Jana Kubelíka. A odhalovány budou i další zapomenuté události Frimlovy doby i jeho života. Osou představení bude Frimlova proslulá opereta **ROSE-MARIE**, k jejímuž názvu přidáme podtitul **aneb Jak neznáme Frimla**, v kompozici Jana Schmida, se soustředěním právě na Frimlovy pražské začátky, které jsou zcela zapomenuté, na jeho ranou vážnou tvorbu, dokonce i na samotnou Prahu té doby a možná i okolní svět, což bude pojata jako encyklopedické heslo přelomu devatenáctého a dvacátého století a bude asociativně vstupovat do průběhu operety, která v celistvosti proběhne až po přestávce. Samotná *Rose-Marie* by tak měla fungovat spíš jako atraktivní zážitek navíc. Také si tím zároveň připomeneme, že Rudolf Friml, původem český skladatel, je dnes považován za jednoho ze zakladatelů amerického hudebního divadla. Režie Jan Schmid, hudebně se bude pražským obdobím zabývat Dominik Renč, zkrácenou operetou Miroslav Kořínek, výpravy se ujme Ondřej Zicha. Téměř celosouborová záležitost s několika hosty. Předpokládaná premiéra polovina listopadu 2024.

4. Závěrem roku se začne zkoušet pro Studio Ypsilon zdramatizovaný román irského spisovatele Briana Moora **OSAMĚLÁ VÁŠEŇ SLEČNY HEARNOVÉ**. Kniha o citové krizi i o krizi víry popisuje dojemný a tragický příběh dvou osamělých lidí i historii jejich vztahu, založeného na nedorozumění, a klade znepokojivé otázky o hodnotě lidské cti a morálky. Melancholickým humorem a hlubokým humanismem navazuje autor na nejlepší tradice irské literatury. Jde o výpověď o době obecně i o situaci lidí blížících se okraji společnosti. V levném penzionu se sejde průřez nižší střední třídy, od pokryteckých puritánů po uvadajícího světáka. Navenek vypadají obyčejně, v detailu se většinou projeví jako bídáci, a bídáky tady tvoří buď bída, nebo bezpracný přepych. Jejich špatnost pramení ze sobectví, prospěchářství a vyprázdněné formální zbožnosti. Mezi nimi je Judith Hearnová, stárnoucí a osamělá učitelka klavíru, upřímně věřící a svým způsobem laskavá, ale na nezadržitelné cestě na dno, zčásti oběť, zčásti viník. Autor dlouho drží děj v poklidu a peripetie jsou nakonec jiné, než by se dalo čekat. Inscenace přibližně pro patnáct herců. Režie se ujme Juraj Nvota. Předpokládaná premiéra na začátku jara 2025.

REPRÍZOVANÉ TITULY

Studio Ypsilon a hosté **VÁNOČNÍ VEČERY**

V roce 2023: 4 představení (dosud 227)

Rituál přípravy štedrovečerního hodování, které vrcholí provedením Paschovy Vánoční mše F dur s podkrkonošským betlémem. Každoročně pouze v předvánočním čase. / hrají: herci Studia Ypsilon a hosté / režie: J. Schmid / výprava: M. Melena / hudební nastudování: M. Kořínek / premiéra: 28. 11. 1972

Boris Vian

HLAVA MEDÚZY

V roce 2023: 17 představení (dosud 370)

Nejveselejší hra o impotenci, jakou si lze představit. Znamení groteskní komedie milostných více úhelníků. / překlad: E. Kulová a J. Etlík / hrají: J. Lábus, J. Kretschmerová, P. Vacek, M. Janouš a M. Kořínek / režie a úprava: M. Lasica / výprava: M. Melena / hudební adaptace a nastudování: M. Kořínek / dramaturgie: J. Etlík / premiéry: 2. a 4. 2. 1996

Antonín Dvořák, Jaroslav Kvapil, Jan Schmid **RUSALKA NEJEN PODLE DVOŘÁKA** **aneb Kdo je stará Háta?**

V roce 2023: 8 představení (dosud 205)

Ypsilonká travestie na téma problematického světa mytických postav i komplikovaného světa lidí. / hrají: J. Lábus, B. Škočdoplová, M. Dejdar, J. Synková nebo M. Plánková, L. Loubalová, P. Vacek, J. Jiráň, O. Ruml, P. Vršek, Z. Měsíčková, J. Šteflíčková, R. Rychlá, J. Bradáč, J. Vacková a M. Kořínek / režie: J. Schmid / scéna: M. Melena / kostýmy: J. Sováková / hudební úprava a nastudování: M. Kořínek / dramaturgie: J. Etlík / premiéry: 28. a 30. 3. 2003

Drama v kostce

Jiří Havelka a kol.

DRAMA V KOSTCE, pokus 2

– Mystérium skutečnosti

V roce 2023: 13 představení (dosud 228)

Divadlo je vždy něco mezi barem a estetickým tvarem. Jenomže hranice divadla a baru přestaly být zřetelné. / hrají: P. Vršek, J. Vacková, D. Šváb, A. Polák a M. Bohadlo / režie: J. Havelka / výprava: V. Němeček / kostýmy: J. Smetanová / dramaturgie: O. Cihlár / premiéra: 4. 4. 2008

Božena Němcová, Arnošt Goldflam

BABIČKA SE VRACÍ

– Dichtung und Wahrheit

čili Vybásněná a pravdivá

V roce 2023: 8 představení (dosud 135)

Babiččin příběh ve třech variantách, jak ho viděla Božena Němcová, jak se s největší pravděpodobností skutečně udál a jak ho vidíme dnes. / hrají: J. Synková nebo M. Šajdková, J. Lábus, L. Malkina, P. Nový, J. Jiráň, J. Vacková, B. Škočdoplová, L. Loubalová, J. Šteflíčková, R. Sittová, P. Vršek, M. Janouš, K. Mende, M. Bohadlo a D. Renč / režie: A. Goldflam / výprava: P. Goldflamová Šteflíčková / hudební adaptace: M. Kořínek / dramaturgie: J. Etlík / premiéry: 11. a 12. 3. 2010

Arnošt Goldflam

VRATKÁ PRKNA

V roce 2023: 7 představení (dosud 159)

Groteska maličko zlá, ale snad ne bez lásky. Herecký svět i život zmenšené do divadelního vzorku, lehce ironický, ale i sebeironický pohled zvenku či zevnitř. / hrají: J. Lábus, J. Kretschmerová, P. Vršek, D. Šváb, L. Loubalová, R. Mrázík, B. Škočdoplová nebo J. Vacková a M. Bohadlo nebo M. Chloupek / režie: A. Goldflam / výprava: P. Goldflamová Šteflíčková / hudba a hudební adaptace: M. Potoček / dramaturgie: J. Etlík / premiéry: 8. a 10. 4. 2011

Studio Ypsilon

PĀNSKÁ ŠATNA

aneb Improvizace v Ypsilonce

V roce 2023: 19 představení (dosud 136)

Úspěšné písničky, řeči, atrakce a nápady. Pohled klíčovou dírkou do pánské šatny ypsilonových herců. Spontánní atmosféra, improvizací nápady, jedinečné propojení herců a diváků i trochu kolegiální škodolibosti. / hrají: M. Dejdar, J. Lábus, J. Jiráň, P. Vacek, M. Janouš a P. Hojer / režijní vedení a výprava: M. Dejdar / premiéra: 12. 11. 2012

Jan Schmid

ŠKAREDÁ STŘEDA

aneb Teta z Halifaxu

V roce 2023: 9 představení (dosud 100)

Trochu zběsilá komedie o absurdnostech dnešního života. Příběh dvou rodin, který se proplete a řeší se groteskně nesmyslným nápadem. Jenomže ono je vždycky všechno trochu jinak a blbost se stěhuje. ... a hodně se muzicíruje a zpívá. V jedné vile se sejdou: J. Lábus, J. Synková nebo L. Loubalová, M. Dejdar, R. Rychlá, M. Bohadlo, O. Navrátil, J. Vacková, P. Labudová nebo M. Málková, M. Janouš, L. Malkina a D. Renč / režie: J. Schmid / výprava: J. Malina / hudba a hudební adaptace: M. Kořínek, M. Bohadlo a D. Renč / dramaturgie: J. Etlík / premiéry: 26. a 28. 4. 2013

Skaredá středa

Wolfgang Amadeus Mozart, Jan Schmid
SEŽEŇTE MOZARTA!
Hudební kratochvíle kolem flétny,
kteřá je kouzelná

V roce 2023: 5 představení (dosud 65)

V Ypsilonu opravdová senzace. Rituální komedie. Hudební divadlo s výsostným objevem, jenž souvisí se vznikem opery Kouzelná flétna. Jak to tenkrát bylo a kdo za vším stál, kdo nejspíš vyprovokoval W. A. Mozarta k napsání několika uměleckých hitů, jež zůstávají nezapomenutelné pro příští časy a jsou srovnatelné vždy s tím nejlepším. Tento fakt dává ráz i našemu představení. Z hlediska tématu a tohoto našeho výkladu je to inscenace aktuální, do dnešní doby jak dělaná. / hrají: R. Janál, P. Vršek, J. Korn, J. Synková nebo M. Málková, M. Šrůmová nebo J. Šrejma Kačírková, O. Navrátil, J. Jiráň, P. Labudová nebo V. Soumarová, P. Nový, L. Loubalová, K. Kikinčuková nebo V. Soumarová, M. Janouš, R. Rychlá, K. Mende, M. Kořínek a D. Renč / režie: J. Schmid / výprava: J. Malina / hudební adaptace a nastudování: M. Kořínek / dramaturgie: J. Etlík / premiéry: 18. a 19. 1. 2015

Varieté Freda A.

Sežeňte Mozarta!

Jan Schmid
VARIÉTÉ FREDA A.
aneb Chytání větru

V roce 2023: 5 představení (dosud 54)

Tanečné hudební divadlo. Přišli jsme na to, že slavný americký tanečník Fred Astaire, kterého v Ypsilonu hraje a zpívá Jan Onder, má kořeny v Praze. Naši hlavní inspirací jsou vzpomínky Astaireovy taneční partnerky Ginger Rogers. Zní zde mnoho slavné muziky. Zkrátka vydáváme se po opomíjených cestičkách, když ty hlavní jsou už tak vyšlapané. / hrají: J. Onder, J. Synková nebo D. Batulková, B. Skočdoplová, O. Navrátil, P. Vršek, K. Kikinčuková nebo V. Soumarová, P. Nový, R. Rychlá, M. Bohadlo, K. Mende, J. Bradáč, M. Janouš, J. Vacková, J. Večeřa, R. Mrázek, J. Noha, D. Renč / režie: J. Schmid / výprava: O. Zicha / hudební adaptace: V. Šrámek a D. Renč / choreografie: J. Onder / dramaturgie: J. Etlík / premiéry: 12. a 15. 1. 2017

Franz Kafka, Arnošt Goldflam
PROMĚNA
aneb Řehoř už toho má dost
(variace na téma)

V roce 2023: 8 představení (dosud 69)

Řehoř Samsa pracoval, živil rodiče a sestru a jednoho dne už ho to přestalo bavit. Franz Kafka ho proměnil v brouka, nepotřebný hmyz, ale my jsme to vzali jako podobenství a zpracovali jsme to po svém, ovšem v úctě a s láskou! Ovšem pozor! O brouka překvapivě nepřijedete! / hrají: P. Vršek, J. Kretschmerová, O. Navrátil, P. Labudová, D. Šváb, B. Skočdoplová, K. Mende, M. Bohadlo a J. Vacková / režie: A. Goldflam / výprava: P. Goldflamová Štětínová / hudba a hudební adaptace: M. Buzzi / dramaturgie: J. Etlík / premiéry 5. a 7. 6. 2015

Jan Schmid a kol.
SWING SE VRACÍ NEBOLI O ŠTĚSTÍ

V roce 2023: 2 představení (dosud 76)

Swing je vynikající hudba, která přináší oživující a omlazující zážitek. Pro mladé je objevem a trendem, pro starší nestárnoucí záležitostí. Swing je svižnou harmonií pro život, poskytuje uvolnění a potěšení, přináší nejvíce nadhled a štěstí. Swing chytne za srdce a hýbá tělem. / hrají: P. Labudová, B. Skočdoplová, K. Kikinčuková nebo L. Přichystalová nebo V. Soumarová, M. Plánková, J. Jiráň, J. Štědroň, R. Rychlá, J. Vacková, K. Mende, J. Bradáč, M. Bohadlo, M. Janouš, J. Večeřa, D. Renč, M. Kořínek, P. Hasman, J. Noha, F. Uhlíř a hosté J. Vrbová nebo J. Zelenková, J. Korn a další / režie: J. Schmid / výprava: J. Malina / hudební adaptace a nastudování: M. Kořínek, J. Jiráň, M. Bohadlo a D. Renč / dramaturgie: J. Etlík / premiéry 15. a 17. 1. 2016

Swing se vrací

Kostky jsou vrženy

Jan Schmid etc.
KOSTKY JSOU VRŽENY
aneb Don Juan
a hlavně Pocta Jaroslavu Ježkovi

V roce 2023: 7 představení (dosud 48)

Hudebně taneční revuální večer, kterým seriálovým způsobem probíhá příběh Dona Juana a jiné zábavné atrakce, vždy s nejrůznější hudbou Jaroslava Ježka. Inscenace modelově vychází ze dvou představení Osvobozeného divadla, tzv. Silvestrů, které ve třicátých letech pořádalo jako speciální jednorázové atrakce, plné scének hudebních a tanečních čísel, vždy ovšem s pozvanými hereckými osobnostmi, známými z jiných divadel. / hrají: P. Vršek, J. Onder, M. Bohadlo, K. Kikinčuková nebo B. Skočdoplová, J. Kretschmerová, J. Vacková, L. Loubalová, O. Zicha, J. Večeřa, J. Bradáč, D. Renč, J. Noha, T. Víšek, P. Hasman, K. Mende a L. Přichystalová nebo V. Soumarová / režie: J. Schmid / výprava: O. Zicha / hudební aranžmá a nastudování: M. Kořínek, D. Renč, J. Bradáč / choreografie: J. Onder / dramaturgie: J. Etlík / premiéry: 15. a 17. 12. 2017

Jan Bradáč, Kryštof Mende

HUDBAJKY

aneb Skrytý život nástrojů

V roce 2023: 12 představení (dosud 45)

Již dlouho převládá názor, že nástroje mají duši. Je téměř faktem, že mají svůj charakter a dlouhé příběhy. Většina hráčů vám potvrdí, že dokonce umí trápit lidi. Je znepokojující, že mají něco za lubem! Pojďme se tomu společně dostat na kobytku! / hrají: J. Bradáč, K. Mende / režie a hudba: J. Bradáč, K. Mende / výprava: O. Zicha / premiéra: 15. 1. 2019

Florimond Hervé, Ľubomír Feldek UTÍKEJTE, SLEČNO NITUŠ!

V roce 2023: 2 představení (dosud 44)

Komorní adaptace slavné Hervého operety Mamzelle Nitouche, v níž je původní nápad s převleky, nejrůznějšími změnami a dvojím životem postav dotažen téměř do absurdních rozměrů. Večer se nese v duchu hravosti, hudebnosti a duchaplnosti, ale ze všeho nejvíce je večerem nespoutané a dobré zábavy, tak typické pro jedinečnou poetiku Ypsilonky. / hrají: L. Přichystalová, P. Vršek, J. Kretschmerová, K. Mende, R. Rychlá, B. Skočdopolová, J. Bradáč, M. Bohadlo, J. Večeřa a D. Renč / režie: P. Oravec / výprava: O. Zicha / hudební nastudování: D. Renč / pohybová spolupráce: J. Onder / dramaturgie: J. Etlík / premiéry: 18. a 20. 1. 2019

Jan Schmid

SPÁLENÁ 16

V roce 2023: 14 představení (dosud 38)

Oslava domu, v němž hrajeme, a překvapivá historie naší ulice. Svět je nám dnes otevřen, zato doma se už ani pořádně nevyznáme. Místo, na němž stojíme, má své dějiny. Dům, v němž hrajeme, má své fluidum, už si něco zažil jako i celá ulice a my nevíme, na co z toho třeba navazujeme. Takové otázky si klademe. / hrají: J. Jiráň, R. Janál, J. Synková nebo P. Labudová, P. Vršek, L. Přichystalová nebo R. Sittová, R. Mrázik, P. Nový, M. Bohadlo, M. Janouš, A. Goldflam, J. Vrbová, B. Skočdopolová, J. Vacková, K. Mende, R. Rychlá, L. Loubalová, J. Večeřa, J. Bradáč, V. Soumarová, T. Víšek, D. Renč, J. Noha, P. Hasman, F. Uhlíř a P. Koura / režie: J. Schmid / výprava: O. Zicha / hudební adaptace: M. Kořínek, J. Krček, D. Renč / projekce: E. Bartoš / dramaturgie: J. Etlík / premiéry 10. a 12. 12. 2019

Iva Peřinová

NÁRODNÍ TRAGÉDIE

ANEB PŘEKRÁSNÝ NADHASIČ PRAŽSKÝ

V roce 2023: 7 představení (dosud 23)

Příběh je inspirován skutečnou událostí, požárem Národního divadla. Tragédie! Co čert nechce, vznikla z toho znamenitá komedie, ve které se zřetelně zrcadlí i česká povaha. Zároveň hodně muziky. / hrají: J. Vacková, V. Helšus, K. Mende, M. Novotný, M. Janouš, L. Loubalová, R. Rychlá, M. Bohadlo, L. Přichystalová nebo P. Labudová, V. Soumarová, J. Bradáč, J. Večeřa, D. Renč / režie: P. Oravec / výprava: O. Zicha / hudba: M. Kořínek / hudební spolupráce: D. Renč / dramaturgie: J. Etlík / premiéry 10. a 14. 9. 2020

Michal Čunderle

VOSIČKA

aneb Jak byla vos Marcelka ráda, že je

V roce 2023: 10 představení (dosud 16)

Malá inscenace o vosičce, která se narodila bez křídelek, a přesto si nezoufá. Představení plné hudby a písniček, akcentující prvek přátelství a sounáležitosti. I bez křídelek můžeme doletět daleko / hrají:

L. Přichystalová, K. Mende, J. Bradáč, V. Soumarová, M. Novotný / režie a dramaturgie: J. Večeřa / výprava: O. Zicha / hudba: J. Bradáč, J. Večeřa / dramaturgická spolupráce: J. Etlík / premiéra: 13. 6. 2021

Jan Večeřa etc.

ŠKOLA YPSILON

V roce 2023: 7 představení (dosud 10)

Zábavné naučné představení pro děti – škola hrou! / hrají: J. Večeřa, L. Přichystalová, J. Bradáč / režie: J. Večeřa / výtvarná spolupráce: O. Zicha / hudba: J. Večeřa a J. Bradáč / premiéra: 26. 9. 2021

William Shakespeare

SEN NOCI SVATOJÁNSKÉ, JAK SE NÁM ZDÁ

(poněkud i jako Svátek osla)

V roce 2023: 16 představení (dosud 32)

Nejhranější komedie největšího dramatika všech dob. Hra o bláznivých proměnách lásky, které se můžeme smát, zoufat si, nebo se z ní radovat. Přijďte se naočkovat láskou, a přitom se skvěle pobavit. / hrají: P. Vršek, R. Rychlá, J. Bradáč, P. Labudová, K. Mende, B. Skočdopolová, J. Vacková, V. Soumarová, P. Nový, J. Večeřa, L. Loubalová, M. Bohadlo, M. Novotný / režie: M. Tichý / výprava: O. Zicha / hudba: D. Renč / projekce: E. Bartoš / pohybová spolupráce: B. Skočdopolová / dramaturgická spolupráce: J. Etlík / premiéry 3. a 5. 12. 2021

Let do nebe aneb Fata morgana

Arnošt Goldflam
LET DO NEBE
aneb Fata morgana

V roce 2023: 9 představení (dosud 20)
 V této bláznivé době při mně stůj, zpívá se v jedné písni. A když je to tak, pak taky občas děláme bláznivé věci. A tak se Arnošt Goldflam rozhodl připravit scénář ze svých oblíbených autorů K. Poláčka, I. Wernische, D. Charmse a též z jedné své aktovky. Jsou to věci vesměs žertovné, hravé, trochu bizarní, s lehkým podtónem smutku. Také malá podivná operka, několik hravých písní i hudební podkresy. Živá hudba i zpěv, herecké exhibice. Trošku absurdní, nepřilíží uctivé, crazy. / hrají: P. Nový, O. Navrátil, P. Vršek, B. Skočdoplová, P. Labudová, J. Bradáč, V. Soumarová, K. Mende, J. Vacková, D. Renč / režie: A. Goldflam / výprava: P. Goldflamová Štětínová / hudba: D. Renč / premiéry: 4. a 6. 3. 2022

Jan Werich
AŽ OPADÁ LISTÍ Z DUBU

V roce 2023: 10 představení (dosud 14)
 Pohádka z knihy pro děti i velké „děti“ Fimfárum, která je o tom, jak sedlák Čupera musel projít peklem při cestě za nepitím. A stálo to za to. Jan Werich: „Kdo se umí smát sám sobě, má právo se smát všemu ostatnímu, co mu k smíchu připadá.“ / hrají: J. Bradáč, L. Loubalová, K. Mende, M. Novotný, R. Rychlá, V. Soumarová / režie: J. Večeřa / hudba: J. Bradáč / výprava: O. Zicha / premiéra: 2. 12. 2022

Až opadá listí z dubu

Jan Schmid a kol.
SLAVNÉ NAROZENINY A MY
aneb Večerní jazz je lásky čas

(původně jednorázové představení, které se pro velký úspěch opakuje a stává se repertoárovým číslem)
 V roce 2023: 2 představení (dosud 4)
 Improvizovaný večer plný jazzu a vtipných historek nejen s květnovými, ale i dalšími oslavenci, které spojuje láska k hudbě. Benny Goodman, Irving Berlin, Fred Astaire a jiní velikáni v podání Jakuba Šafra a jeho Tria, Jitky Vrbové, Jiřího Korna, Jiřího Štědrého, Jaroslavy Kretschmerové, Jana Jiráně, Miroslava Koříňka, Tomáše Víška, Prime Time Voice v sestavě Dája Šimíčková, Marta Marinová, Taťána Roskocová, a dalších vynikajících hudebníků. Večerem provázejí hudební publicista Aleš Benda, režisér Jan Schmid, Jan Jiráň a Petr Vacek. / hrají: herci Studia Ypsilon a hosté / koncepce a režie: J. Schmid / spolupracovali: A. Benda, M. Tichý, E. Kulová, O. Zicha / premiéra: 26. 5. 2022

Slavné narozeniny a my aneb Večerní jazz je lásky čas

Roland Schimmelpfennig
ČERNÁ VODA

V roce 2023: 8 představení (dosud 8)
 Dvě nesoudržné skupiny mladých lidí, které se jedné letní noci vkradly na bazén, mají jedinečnou možnost zjistit, jestli jsou jejich osudy pevně dané nebo spíše tekuté proměnlivé. Během jednoho deštivého večera se vynoří vzpomínky na letní noc před dvaceti lety, na to, co přinesla a co mohla přinést. Voda proudí kolem, neuchopitelná přírodní síla dávající život i strhávající do neproniknutelných hlubin. I sny mají své hranice. / hrají: P. Labudová, M. Plánková, B. Skočdoplová, K. Mende, J. Večeřa, P. Vršek / režie: T. Říhová / výprava: J. Hauskrechtová / hudba: M. Štrunc / dramaturgie: P. Boušek / premiéry 16. a 18. 6. 2023

Černá voda

Arnošt Goldflam
KOMEDIANTI

V roce 2023: 3 představení (dosud 3)
 Trudné i veselé vzpomínky z časů, kdy herci byli ještě kočovníky. Jak se žilo divadelníkům v 19. a v první části 20. století, kdy osvětlení bylo často jen petrolejovými lampami a reprízy byly jen tehdy, když představení bylo úspěšné. Večer měli představení a ráno táhnou dál. / hrají: Z. Dušek nebo P. Nový, L. Loubalová, J. Vacková, K. Mende, M. Bohadlo, P. Labudová, J. Večeřa, V. Soumarová, J. Bradáč, D. Renč / režie: A. Goldflam / výprava: P. Goldflamová Štětínová / hudba: D. Renč / premiéry: 28. a 30. 11. 2023

Komedianti

Studio Ypsilon
AKTA YPSILON

V roce 2023: 1 představení (dosud 1)
 Cyklus dokumentárních večerů pro všechny, kdo si pamatují, a hlavně pro ty, kteří si nepamatují. / účinkují: členové Studia Ypsilon a hosté / koncepce a režie: J. Schmid / premiéra: 21. 11. 2023

OHLASY V TISKU A NA INTERNETU

RECENZE, ROZHOVORY, ČLÁNKY

(výběr, v plném znění)

K šedesátinám Ypsilonu

Divadelní legenda slaví šedesátku

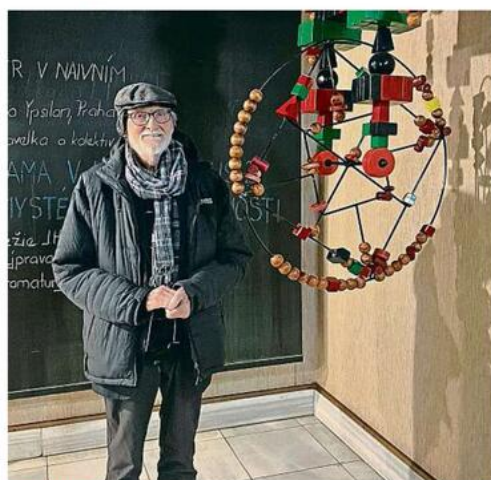
NOVÉ MĚSTO V roce 1963 bylo založeno a odehrálo první zkušební představení - tehdy ještě v Liberci - Studio Ypsilon. Do dnešní doby prošlo několika vývojovými fázemi. „Nejtěžší byla doba za socialismu, ale je důležité podotknout, že i tehdy, jako po všechna období její existence, Ypsilonku vždy spojoval jakýsi vnitřní rámec svobody. Tak se i v reálné nesvobodě mohla sama i s diváky chovat jako pod deštníkem naděje. Což ostatně trvá i nadále ve smyslu živosti a opravdovosti této nestárnoucí scény,“ uvedl Jan Schmid, zakladatel, ředitel a umělecký šéf Studia Ypsilon.

Kromě roku 1963 je pro ně památný i rok 1964, kdy uvedli první autorskou inscenaci Encyklopedické heslo XX. století. Ta se stala jednou z prvních kulturních inscenací, které na této scéně vznikly. Následovala o dva roky později Carmen nejen podle Bizeta, kterou posléze jako středometrážní film natočil Evald Schorm.

Divadlo, výstavy, knihy

Aktuálně na sebe největší pozornost strhává Schmidův opus Spálená 16 z roku 2019, současná kmenová inscenace Ypsilonu, věnovaná historii domu (paláci Olympic) a ulice, kde divadlo sídlí. „I zde se uplatňuje způsob týmové improvizace, kterou se Studio Ypsilon od počátku lišilo od ostatních divadel a která je dosud jeho tvůrčí metodou. Studio Ypsilon představuje coby „legenda v srdci Prahy“ novodobou tradici. Je jednou z předních českých divadelních scén, jež má své nezastupitelné místo ve vývoji současného divadla,“ podotkl Schmid.

Oslavy jubilea plánují rozložit do tří divadelních sezon. „Chceme

Pocit svobody Ypsilonku vždy spojoval jakýsi vnitřní rámec svobody. Tak se i v reálné nesvobodě mohla sama i s diváky chovat jako pod deštníkem naděje. Což ostatně trvá i nadále ve smyslu živosti a opravdovosti této nestárnoucí scény,“ říká Jan Schmid, zakladatel, ředitel a umělecký šéf Studia Ypsilon. Foto: Eva Kulová

uskutečnit samostatné výroční představení o povaze, stylu a poetice Ypsilonu a trochu i improvizovaně letem světem o celé jeho dosavadní historii, které bychom v průběhu trvání oslav několikrát zopakovali. Pro paměť bychom toto výroční představení také natočili, jako možná i jiná vybraná představení, která máme na repertoáru, a dosud žádný záznam nemají,“ nastínil Jan Schmid s tím, že mají v plánu také vydat v Nakladatelství Studia Ypsilon několik převážně obrazových publikací. Tou největší bu-

dou Divadelní plakáty Jana Schmidy.

Dále připravují Bedekr Spálenou 16, fotografickou knihu věnovanou současné kmenové inscenaci Spálená 16, i s tím, co se nevešlo do samotného představení. Další podobné obrazová kniha bude chronologicky navazovat na poslední výpravou publikaci Ypsilonka přítomnosti aneb Divadlo vzájemnosti, která končí rokem 2019.

„Kniha je zatím pracovní pojmenována Co nás překvapilo a na co jsme přišli a zabývá se náročným

obdobím covidu a z toho pramenícími proměnami a dalšími možnostmi tvořivosti, a vůbec elementárním smyslem divadla,“ přiblížil Jan Schmid.

Rozpracovaný mají také titul Archiv Y, navazující na předchozí Skripta Ypsilon, půjde tedy o další výbor teoretických textů a recenzí o Studiu Ypsilon. V plánu je i velká výstava věnovaná historii Studia Ypsilon, kde budou k vidění plakáty i další obrazová a jiná dokumentace, včetně určitých atraktivních zastavení. Místo konání výstavy je zatím v jednání.

Tři letošní premiéry

V letošním roce připravují tři premiéry. Od března začnou zkoušet hru Černá voda od Rolanda Schimmelpfenniga, jednoho z nejvýraznějších německých dramatiků své generace, v režii Terezy Řihové, s hudbou Matěje Štrunce a výpravou Jany Hauskrechtové. Dramaturgie se ujal Patrik Boušek. Předpokládána premiéra se chystá v červnu.

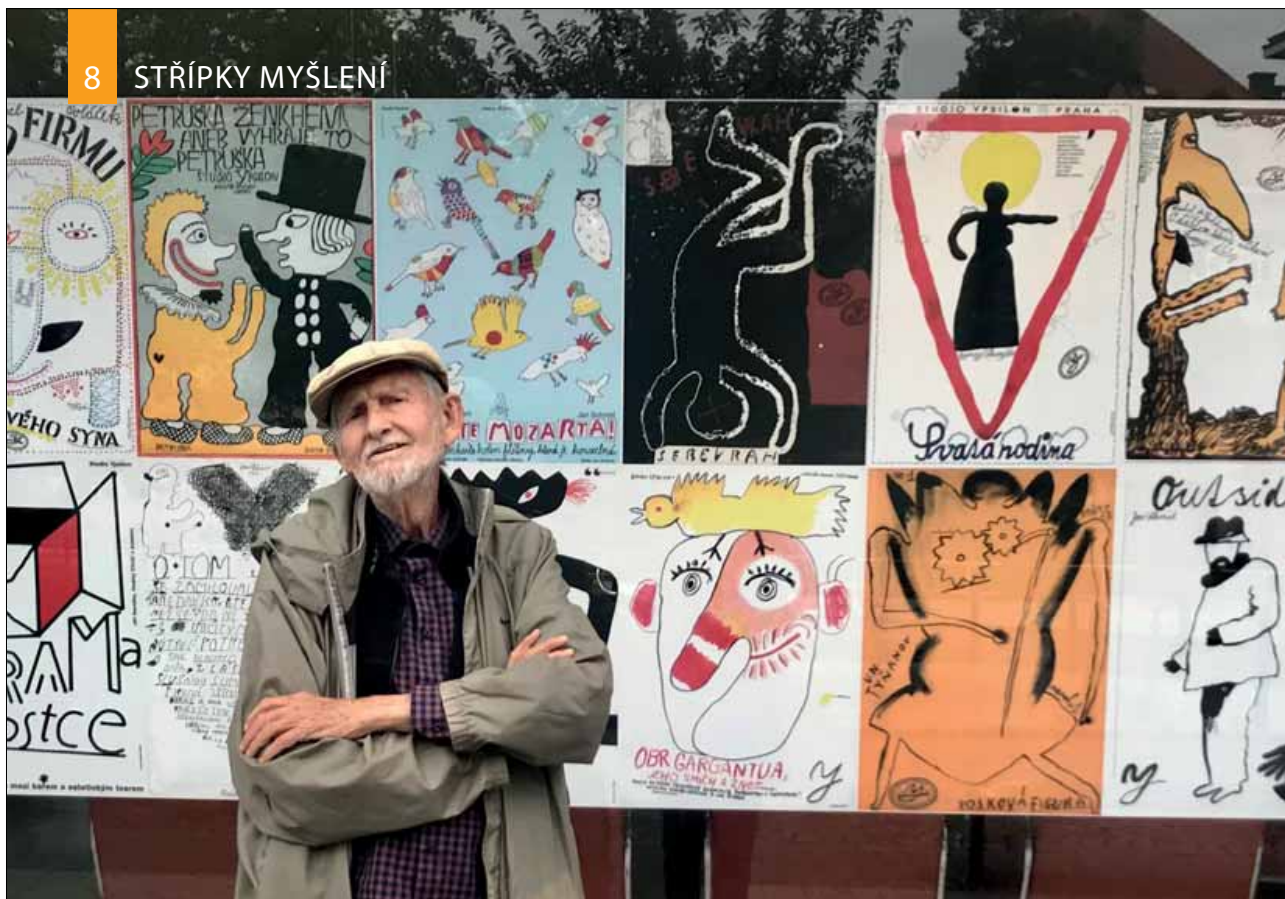
Druhou inscenací, kterou rovněž začnou zkoušet v nejbližší době, bude titul Martina Tichého a Daniela Petra Není houba jako houba (kdo nevěří, tak je trouba) v režii Martina Tichého, s předpokládanou premiérou brzy na podzim.

Velkým a náročným titulem bude na konec roku 2023 posunutý a už delší dobu rozpracovaný autorský text Rose-Marie aneb Jak neznáme Frimla, který je plánovaný jako hlavní titul sezony 2023/2024. Půjde o téměř celosouborovou záležitost s několika hosty v režii Jana Schmidy o skladateli a virtuózním klavíristovi Rudolfovi Frimlovi, jehož světový význam není u nás stále doceněn. – **Eva Jarošová**

Mladá fronta Dnes, 20. 2. 2023

Ypsi
lon

^
Z výstavy divadelních plakátů
Jana Schmidu v bubenečské
Galerii Skleňák v roce 2021

Jan Schmid:

Všechno souvisí s láskou aneb V každém z nás je něco, co máme všichni společné a na čem bychom se mohli domluvit

Umět číst z toho, co kolem sebe vidíme, nebrat rozum až příliš vážně, ale číst spíš víc duchovně, citově a skrze srdce, v tom by měla být všeobecná shoda. Bohužel tomu většinou tak není. Převládající tendencí dneška je věci spíš vyspekulovat, přitom v tvorbě je nejdůležitější to, co jde zevnitř a jen se nevymýšlí. Tedy to, co „někdo“ udělá jakoby za nás, protože člověk je přeci jen s něčím „vyšším“ spojený, s něčím, co je nad ním nebo co je jeho nadáním, zkrátka darem shůry. To by se mělo do dnešního umění vrátit.

age. 1-2/2023

Nic nelze bez opravdovosti a důvěry

Divadlo dělám a baví mě tak dlouho proto, že je to ideální komunikační prostředek. Díky němu se dozvídám víc o sobě, o nás, o světě, a najednou to všechno má smysl i pro ostatní. Což se děje, je-li zážitek z divadla určitým zázrakem, nečekaností, jež obohacuje, inspiruje, náhle přivádí k nadhledu, pokoře, naléhavému pocitu vzájemnosti, ale i rozdílnosti, která z nás činí pestrý neomezuující svobodný celek. Ale ne, že si člověk může nehorázně dělat, co se mu zachce. Mám rád Saint-Exupéryho a někdy si v divadle připadám, jako bych se pohyboval v jeho světě touhy, laskavosti a naděje v lepší svět. Také tvrdím, že kulturním člověkem je tvůrce, a také nemám rád lidi lenivého srdce. I to, o čem se nemůžeme přesvědčit, je pro nás důležité. Všechno souvisí s láskou.

Nic nelze bez opravdovosti a důvěry. Avšak při zkoušení se nebát chyb, jež často v tvorbě otevírají nové možnosti či poučení a jsou i jakýmsi vnitřním dialogem. Když hledáme, chceme si vyzkoušet různé souvislosti. Protože bez chyb to skutečně nejde. Člověk se prostě vždycky musí rozhodovat, jestli ano nebo ne, jestli tudy nebo jinudy. S vědomím, že ta rozcestí, která v životě máme každý před sebou, v sobě nesou určitá rizika. Nakonec může být chyba poučením, ale i rubem věci, na které jsme nemohli přijít. Takový pohled z druhé strany pak třeba přinese daleko větší díl pravdy, než jsme si předtím mysleli.

V každém je něco, co máme všichni absolutně společné a na čem bychom se mohli přirozeně domluvit, i kdyby to byla jen setinka z toho, co

nás všechny spojuje. Proto chci dělat divadlo tak, aby bylo součtem výpovědí všech, kteří se na díle podílejí.

Tvorba je povznesením, vyznáním, výzvou

Tvorba nikdy není nicotou a bezútěšností. Je povznesením. Vyznáním. Výzvou. Blažeností. Asi tak, jak jsem se to snažil vyjádřit v inscenaci o Michelangelovi, který, když v jedné scéně jako by tesal své sochařské dílo do pramínku vody tekoucí z jednoho džbánu do druhého, s údivem k sobě pronesl: „Marnost?“ A tesal dál.

Přestože žijeme složitou dobu, divadlo má stále velkou šanci, že nová témata a nápady nevysychají, ba možná naopak. Připomněl jsem si, jak mě těší, že diváci se do divadel vrací, a dokonce působí jakoby nověji, radostněji a dychtivěji. Jak je znát, že divadlo přijímají pro sebe objevněji, což i daleko více dávají najevo, jinak tleskají, i víc než dříve. Asi to souvisí i s tím, že přibývá další mladá divácká generace s docela větší živostí, a taky s tím, že cosi je ve vzduchu, co zatím nelze rozpoznat, ale vycítit už ano.

Moc bych si přál, aby Studio Ypsilon přivádělo dál na svět inscenace, kde by takto divák nacházel sebe samého, něco ze své životní zkušenosti i nastavení, a domů odcházel s radostným pocitem právě zažitě vzájemnosti a pospolitosti. Existuje heslo: Máte rádi dobré konce? Zastavte se v Ypsilonce!

Text: Jan Schmid

Foto: Eva Kulová, Ladislav Postupa a Jiří Kotas

^
První inscenací Studia Ypsilon bylo na svou dobu šokující dvoudílné Encyklopedické heslo XX. století (1964, 1965), charakterizované jako metaforické divadlo faktu. Na snímku zleva Josef Fučík, Karel Novák, Zuzana Schmidová, Jan Schmid

Mám rád Saint-Exupéryho a někdy si v divadle připadám, jako bych se pohyboval v jeho světě touhy, laskavosti a naděje v lepší svět.

< Současná kmenová inscenace Spálená 16 v atraktivitě skutečné podívané rozkrývá překvapivou historii domu a ulice, kde Studio Ypsilon již tolik let sídlí

1–2/2023 age.

Age, 1 – 2 / 2023

Janem Schmidem

Jan Schmid je ředitel, umělecký šéf, režisér a zakladatel Studia Ypsilon, se sídlem v raně funkcionalistickém paláci Olympic ve Spálené ulici v Praze. Po celé nastávající dva roky si bude toto legendární divadlo připomínat neuvěřitelných šedesát let. Zatímco v roce 2023 uplyne právě tolik let od vlastního založení Ypsilonky, jež vznikla v roce 1963 v Liberci, v následujícím roce 2024 budou šedesátiny vztaženy k výročí uvedení první autorské inscenace Encyklopedické heslo XX. století, velmi neobvyklého a šokujícího představení, které mělo premiéru v únoru 1964.

Vážení a milí příznivci divadla,

přestože žijeme složitou dobu, nová témata a nápady pro divadlo nevysychají, ba možná naopak. Diváci se vracejí, a dokonce působí jakoby nověji, radostněji a dychtivěji. Taký je znát, že divadlo přijímají pro sebe objeveněji, což i daleko více

a my aneb Večerní jazz je lásky čas, poprvé uvedený loni v květnu jako jednorázová mimořádná událost, který si však nakonec pro velký úspěch letos v březnu zopakujeme ještě potřetí. Dále pak na inscenaci Spálená 16, z níž mám velkou radost i proto, že po hendikepu z koronaviru, kdy se toto předsta-

v Ypsilonu přejmenována na Sen noci svatojánské, jak se nám zdá, s podtitulem: poněkud i jako Svátek osla.

Mohu směle říct, že současný ypsilonový repertoár je opravdu neobyčejně pestrý. Proto k nám zvu bez nadsázky všechny, každý si totiž může

dávají najevo. Nepochybně to souvisí i s tím, že přibývá mladá divácká generace. Ve Studiu Ypsilon tuto tendenci nepozorují jen u nejnovějších titulů, ale kupodivu i u těch, které máme na repertoáru už hodně dlouho, jako jsou např. Rusalka nejen podle Dvořáka, slavná opera nastudovaná u nás v určitém posunu, nebo Vianova Hlava Medúzy, kterou ještě režíroval Milan Lasica a jež se v lednu dočkala jubilejní 350. reprízy, anebo má hra Skaredá středa, věnovaná ožehavé otázce emigrace a návratu a s tím souvisejícímu složitému vztahovému propletení dvou cizích rodin, které dala absurdní situace společného bydlení v jedné vile nečekaně dohromady.

Především však zvu na novinky. V nejbližší době nejvíce na slavnostní celosouborový improvizovaný večer s mnoha hosty Slavné narozeniny

vení skoro nehrálo, je nyní opravdovou kmenovou záležitostí, na kterou se opakovaně chodí. Taký mě těší novinka Let do nebe aneb Fata morgana, pro některé, zdá se, docela kontroverzní představení, za mě však jeden z nejlepších divadelních počínů Arnošta Goldflama, kde kritika vyzdvihuje virtuozitu ypsilonových herců.

Jinak mám velmi rád představení Seženíte Mozarta!, které odkrývá mnohé z tajemného pozadí vzniku krásné opery Kouzelná flétna, přičemž zároveň na diváky působí srdceryvností hudby samotné. A těší mě i titul jako Národní tragédie aneb Překrásný nadhásit pražský, znamenitá komedie inspirovaná skutečnou událostí, požárem Národního divadla. A za vidění určité stojí rovněž nedávno odpremiérovaná Shakespearova nejslavnější komedie o bláznivých proměnách lásky, jež byla

v Ypsilononce najít to své. Včetně dětí, na které jsme nikdy nezapomínali a kterým je určeno hned několik představení, jako jsou třeba hravé Hudbajky, poetická Vosička, zábavná Škola Ypsilon anebo nejnovější titul Až opadají listy z dubu, příběh z Weřichovy knihy Fimfárum, pro který svrchovaně platí známý autorův citát: „Kdo se umí smát sám sobě, má právo se smát všemu ostatnímu, co mu k smíchu připadá.“

Moc bych si přál, aby Studio Ypsilon přivádělo dál na svět inscenace, kde by takto divák nacházel sebe sama, něco ze své životní zkušenosti a nastavení, a domů odcházel s nenahraditelným pocitem právě zažité vzájemnosti a pospolitosti. To i v duchu našeho současného nadsázkového hesla: Máte rádi dobré konce? Zastavte se v Ypsilononce!

Pro Pražský přehled Jan Schmid

foto © Jan Čermoch, Tomáš Novák

Ypsilonka slaví šedesátiny

^

Z vydařené zkoušky hry
Komedianti. Autor a režie: Arnošt
Goldflam (na fotu uprostřed
v první řadě). Hra měla premiéru
letos v listopadu

Sezona 2023–2024 je pro Studio Ypsilon výjimečná! Připomínáme si totiž jubilejních 60 let od založení divadla v roce 1963. Kromě nových inscenací se při této příležitosti chystá řada dalších počinů, z nichž některé v nedávné době už s úspěchem proběhly, jiné teprve přijdou.

Brzy například vyjde dlouho očekávaná kniha **Divadelní plakáty Jana Schmida a další jeho příležitostné kreace** a na jaro se v Pražském domě fotografie chystá velká výstava mapující historii Studia Ypsilon. Bude toho ovšem ještě více, s přesahem i do další sezony 2024–2025, ve které budou oslavy pokračovat s připomínkou šedesáti let od uvedení první premiéry **Encyklopedické heslo XX. století** v roce 1964.

Ohlédnutí

První z řady oslavných představení a událostí byl v úterý 31. října velkolepý večer **Slavné narozeniny a my aneb Večerní jazz je lásky čas**. Pozváno bylo mnoho hostů a celé to bylo především o hudbě, která, jak v jednom z nedávných rozhovorů osvětlil zakladatel a lídr

Ypsilonky Jan Schmid „je s Ypsilonkou propojena všemi možnými způsoby od začátku“.

O převážně improvizovaném večeru plném nejen jazzu, ale taky vážné hudby dále řekl: „Téma vzniklo už před lety, když jsme hostovali v USA a v Kanadě. Bylo to na výletě Ypsilonky lodí na Tisíc ostrovů na řece sv. Vavřince v Kanadě. Zastavili jsme u jednoho z nich, kde stál letní dům Irvinga Berlina, před kterým jsme si všichni společně potichu zazpívali jeho Alexander's Ragtime Band. Tehdy se zrodil nápad věnovat jemu i dalším swingovým velkánům, jako byli Gershwin, Goodman, Crosby, Astaire, ale i jiným a i současným osobnostem v oboru někdy v květnu v Ypsilonce narozeninový jazzový večer... To jsme poprvé uskutečnili teprve vloni a pro velký úspěch zopakovali ještě dvakrát.“ V říjnu se tak mimořádný večer odehrál už počtvrté.

Druhou podzimní událostí bylo v úterý 21. listopadu uvedení prvního dílu nového cyklu dokumentárních podvečerů **Akta Ypsilon**. Jeho součástí se stalo otevření první z řady fotografických výstav, které postupně zmapují neuvěřitelných 60 let Studia Ypsilon. Výstava fotografií bude k vidění ve foyer divadla do března 2024.

Na vernisáž poté navázal první díl dokumentárního podvečera, jehož součástí byla unikátní projekce krátkého filmu **Carmen nejen podle Bizeta**, který Evald Schorm natočil v pohnutém roce 1968 podle stejnojmenné inscenace Jana Schmidta z roku 1966. Následovala beseda s tvůrci a pamětníky, režisérem a hercem Janem Schmidem, hercem Janem Valou, teatrologem Vladimírem Justem a filmovým historikem Janem Bernardem, kteří zasvěceně pohovořili o počátcích Ypsilonu a nakonec také zodpověděli nejednu otázku zvědavých diváků.

Premiéry

„Tak jako jsou lidé různí, tak i výběr titulů je různorodý se zaměřením na proměny mentality a soustředěním se na smích, který neodvádí od hloubavosti a zároveň i léčí,“ zdůrazňuje Jan Schmid ohledně letos plánovaných premiér.

První premiérou (28. 11.) k šedesátinám Ypsilonu byla hra **Komedianti** od autora i režiséra Arnošta Goldflama, která vychází ze vzpomínek herců z 19. a první části 20. století, kdy existovaly herecké skupiny pod určitým vedením často zkušenných principálů. *„Za mého mládí byli v divadlech herci, kteří takové kočování ještě zažili. Mnozí z nich popsali svůj veselý i trudný herecký život ve vzpomínkách, často zpracovaných v knihách*

našich spisovatelů. Pokusil jsem se pročíst zachované vzpomínky a knihy, a to mi bylo inspirací pro moji hru,“ vysvětlil autor.

Druhou zjara plánovanou je autorská inscenace s pracovním názvem **O houbách** v režii Martina Tichého. Očekává se žhavá kolektivní improvizace vycházející ze společného hloubání o houbách, v nichž bude možná nalezeno dokonce i mystérium života na Zemi. Závěr sezony pak bude patřit třetímu velkému titulu, nové hře Milana Uhdeho **Faustiáda** v režii Juraje Nvoty, který se tímto po dvaceti letech opět vrací do Ypsilonky.

A dalších počínů větších či menších je samozřejmě více. V prosinci ještě například Českou televizi realizované natáčení autorské hry Jana Schmidta **Spálená 16**, současné kmenové inscenace Studia Ypsilon odkrývající historii domu, kde divadlo sídlí, a potažmo celé ulice. A opominout nelze ani druhý ročník **Festiválku pro děti**.

Inu, veselme se a těšme se s Ypsilonkou a nechme se ještě mnohým překvapit!

Text: Eva Kulová

Foto: Dušan Dostál, Miroslav Melena,
Ondřej Zicha

^
Slavné narozeniny a my
aneb Večerní jazz je lásky čas.
Slavnostní improvizovaný večer
plný hudby se u příležitosti
šedesátin Ypsilonu konal
31. 10. 2023

<
Carmen nejen podle Bizeta
(1966). Na snímku Jan Schmid
a Jitka Nováková

Foto: Mike Tran

JAN SCHMID

Po krizi jsme si vždy našli novou divadelní kolej

Zakladatel Studia Ypsilon Jan Schmid vzpomíná na začátky divadla, proč mu české herectví připadalo prefabrikované a proč lne k řízené improvizaci.

Adam Hejduk
redaktor MF DNES

Je tomu již 60 let od chvíle, kdy se na československé divadelní scéně objevilo Studio Ypsilon. Založil ho tehdy v Liberci jeho současný ředitel, umělecký šéf, režisér, dramatik, výtvarník, pedagog a také herec Jan Schmid. Později se instituce přesunula do Prahy a dnes je jednou z tanečních nejznámějších scén. „Situace se vždy po nějaké krizi stabilizovala a našla se další kolej existence,“ vzpomíná na uplynulá desetiletí.

Divadlo slaví hned dvě výročí, jedno letos a další už příští rok. Co si budete připomínat?
Studio Ypsilon si bude celé dva roky, respektive celé dvě sezony, tuto a příští, připomínat neuvěřitelných šedesát let. Zatímco letos uplyne právě tolik let od doby, co jsem Ypsilonku v roce 1963 v Liberci založil, v následujícím roce 2024 budou šedesátitý vztahy k výročí uvedení mé první autorské inscenace Encyklopedické heslo XX. sto-

letí, jejíž první díl měl premiéru v únoru 1964. Inscenace mapovala stříhové a montážné srovnávacím způsobem události let 1900-1930.

S jakými ohlasy se setkala u diváků?
Po formální stránce to bylo naprosto novum a diváci byli od začátku jako u vytříbení, dokonce se fíčkovali v tisku bylo často citováno: „No to se musí vidět, to je výborný, představ si, že nedělají nic jiného, než čtou staré noviny a zpívají staré písničky.“ Bylo to metaforické divadlo faktu, v němž se na scéně vracela improvizace, humor, poezie, určité politikum a jiná představa herectví a divadla vůbec. Úspěch byl tak veliký, že jsme v dalším roce uskutečnili druhý díl 1930-1960, což už byla doba, kterou jsme sami zažili a prožívali. Dokonce jsme se snažili ukončovat představení událostmi, které se v ten den ve světě nebo doma udály.

Jak divadlo plánuje výročí slavit?
S pokorou, ale fajn. Nejblíží události oslavného charakteru je mimořádné představení Slavné narozeniny a my aneb Večerní jazz je liský čas, které proběhne 31. října. Je povzrů mnoho hostů a bude se týkat hudby, která je s Ypsilonkou propojena všemi možnými způsoby od začátku. Půjde převážně o improvizovaný večer plný nejen jazzu, ale taky třeba vážné hudby.

Jak jste na tento nápad přišli?

Téma vzniklo už před lety, když jsme hostovali v USA a v Kanadě. Bylo to na výletě Ypsilonky lodi na Tisíc ostrovů na Reče sv. Vavřince. Zastavili jsme u jednoho z nich, kde stál letní dům Irvinga Berlin, před kterým jsme si všichni společně počtu zaspívali jeho Alexander's Ragtime Band. Tehdy se zrodil nápad věnovat jemu i dalším swingovým velikánům, jako byli Gershwin, Goodman, Crosby, Astaire, ale i jiným a i současným osobnostem v oboru někdy v květnu v Ypsilonce narozeninový jazzový večer. To jsme poprvé uskutečnili teprve vloni a pro velký úspěch zopakovali ještě dvakrát.

A ten výročí bude něčím speciální?
Ano, k samotnému výročí plánujeme jedno hlavní vzpomínkové komponente představení se všemi členy souboru, a i s hosty a nejbližšími okruhem, který se za ta léta opravdu hodně rozrostl. Také bych rád upozornil, že je na jaro v Pražském domě fotografie připravovaná velká výstava mapující historii Studia Ypsilon. Ovšem dalších počínů vědích či menších bude průběžně po celé dva oslavné roky samozřejmě ještě více.

Má vyjít také kniha vašich plakátů. Budou součástí všechna vaše díla nebo jen vybraná?
Kniha se připravuje už dlouho, vyjít by měla do konce roku. Plakáty v ní budou skoro všechny, včetně poměrně už hodně vzácných dětských plakátů,

které jsem v 60. letech vytvářel pro Severočeské loutkové divadlo v Liberci, tehdy přejmenované na Naivní divadlo. Bude to docela objemná kniha, která víceméně chronologicky představí mé plakáty téměř ke všem ypsilonkým inscenacím, ale bude v ní i pár překvapení a kreací, a také můj literární postoj životopis, věnovaný dětskému, a to asi do mých dvanácti let, protože dětské všechno dal v člověku předurčuje. To bude zároveň doplnění o bohatou fotodokumentaci.

Dokážete si vybrat a fict, který z plakátů patří mezi vaše oblíbené?

Na to je těžké odpovědět. Některé dostaly ceny na nejrušnějších zahraničních výstavách a přehlídkách, ale momentálně mě napadá plakát k představení od Celnika Rousseaua Návštěva na výstavě 1889, se kterým jsme měli obrovský úspěch na Světovém divadelním festivalu v Nancy v roce 1968. Hodně rád mám taky plakát k opeře La Traviata, z ženskou tváří skrývajících se za závojem, anebo ke kmenovému představení Michelangelo Buonarroti, s Michelangelovou tváří z profilu jako paradox, skutečnost a fikce dohromady. Z nedávných by to určitě byl plakát k současné kmenové inscenaci Společná 16, s modrou běžící divčí postavou na žlutém pozadí.

A chystá Ypsilonka letos nějaké premiéry?

Premiéry jsou tuto sezonu naplánované tři. Vybráme tituly různorodé se zaměřením na proměny mentality a soustředěním se na smích, který neodvídá od hloubavosti a zároven i léčí. Jako první pro nás připravuje Arnošt Goldflam svou hru Komedianti, která vychází ze vzpomínek herců z 19. a první čtvrti 20. století, kdy existovaly kočovné herecké skupiny pod vedením často zkušených principálů. Následovat bude autorská inscenace s pracovním názvem O houbách v režii Martina Tichého. Měla by to být docela žhavá kolekce improvizace, která bude vycházet ze společného hloubání o houbách, ve kterých možná objevíme i mysterium života na zemi. Třetím velkým titulem bude ve druhé polovině sezony zhruba nová hra Milana Udeho věnovaná faustovskému tématu, v režii Juraje Nvoty, který se tímto po dvaceti letech vrací do Ypsilonky.

Divadlo jste kdysi v Liberci zakládal vy sám. Co vás k tomu vedlo?
Ypsilonka začínala jako společenství spřízněných osob, s nimiž jsem se často setkal, a nebyli to jen lidé od diva-

dla. Blízký nám byl kunsthistorik Mila Naska nebo divadelní teoretik Zdeněk Hořínek. Oba hodně přispěli k pojnovému uchopení světební ypsilonké poetiky. Jinak oproti tomu, jak mě bavilo výtvarné umění a hudba, tak literatura, do normálních divadel jsem moc nechodil. Možná jen na zajímavé typy herců. Všeobecně mi české herectví připadalo prefabrikované, skoro vůbec ne opravdové a živé, málo autentické, a divadlo se mi zdálo málo symetizující, bez sebečtyř a vzájemnosti. Lnul jsem k happeningu, řízené improvizaci a možná už k tehdy ještě nezatžené postmoderně. Pamatuji se, že tendenci dělat divadlo jsem měl od nejranějšího dětství, stejně jako pořádání různých společné akce. Na divadle podle mých představ mě bavila hlavně bezprostřednost komunikace, kterou jiné umění v takové míře nemožňuje.

Co přinesla profesionalizace divadla?

Když už byla Ypsilonka profesionální divadelní scénou, začal jsem oslovovat další režiséry, které jsem měl rád a u kterých jsem spatřoval nějaký společný jmenovatel se mnou. S našim divadlem začali spolupracovat například Evald Schorm, Jan Kačer, Jan Grossman, Juraj Nvota, Arnošt Goldflam a další, na něž někdy z různých důvodů třeba i nedošlo, jako byla Věra Chytilová. Chci říci, aby Ypsilonka byla především „studiem“, žádným „divadlem malých forem“, jak se dobově říkalo. Chci říci vytvářet divadlo stylotvorné.

Z jakého důvodu se divadlo v 70. letech přestěhovalo do Prahy?

V Praze jsme pravidelně hrávali od našich začátků. Studio Ypsilon jsem založil ještě když jsem byl na vojně, po zkušenostech s organizováním inspiromatů - karnevalových programů, které vytvářeli věštní posluchači z Vysoké školy uměleckoprávní a Akademie výtvarných umění za pomoci dalších vysokých škol. Velký význam mělo, to už jsme byli známější a já byl ještě na vojně, že jsme se zúčastnili Soutěže armádní umělecké činnosti, hlavně hudební a divadelní, pořádané ve Sliacích, kde jsme zabodovali nejvíce. V porotě byl také Ivan Vyskočil, spisovatel, herec a pedagog, a ten zařídil, abychom občas hráli v Divadle Na zbradlích v jejich volných dnech. Což pokračovalo v Činoherním klubu, Redutě a Atelieru ve Spálené. Takže jsme v Praze byli často. A když se násobily politické problémy v Severočeském kraji, domluvil jsem se s ředitelem Státního divadelního studia řízeného Ministerstvem kultury a přestěhovali se tam, do divadla Eteiler.

Pražské začátky divadla provázela řada komplikací. Jak na ně vzpomínáte?

Nejdříve dobře. Divácky jsme byli úspěšní jako drve, ale postupně jsme začali vadit městu a hrani nám bylo v Atelieru přerušeno. Navíc jsme jmenovali museli změnit na Atelier Ypsilon. Ale hlavně tato naše nová domovina byla postavena nařizemím, že prostory, v nichž trávíme, jsou zdravotně závadné, že je třeba je adaptovat a že to bude trvat asi půl roku. Hledali jsme místo, kde pokračovat s novými premiérami, bylo to ve Viole a dál pravidelněji v Bráníku a později v Žižkovském divadle. Ale místo půl roku jsme čekali něco přes dva roky. Když bylo Státní divadelní studio zrušeno, byli jsme přifazeni k Divadlu Jiřího Wolkeara. Paradoxně nás to jako soubor dalo ještě více dohromady, přivedlo k větší trpělivosti i odvaze více riskovat.

A příští úspěchy.

První pražská úspěšná inscenace byl Obr Gargantua, jeho smích a život, brzy po něm Depeše a jiné na kolečkách, která měnila formu a hlásala souvislost s předválečnou avantgardou. Poetiku jsem dále proměňoval, do souboru bylo možné angažovat i některé nové, mladší a talentované herce, nabízel jsem hostovní další režiséry (třeba Milanu Lasicovi). Situace se pokládá po nějaké krizi stabilizovala a zvědycky se našla další kolej existence, otevřely se nové stropy. Takovým zlozmem byla pravděpodobně i má autorská inscenace Oudis v roce 1981. Ale takových dalších vývojových skoků by se dalo přimínout více, a tak bychom se mohli dobat až k dnešku.

Mladá fronta Dnes, 6. 10. 2023

Když se zavře černá voda

JANA MACHALICKÁ

Poslední premiéra Studia Ypsilon je dosti netypická, jde o pevný text německého autora Rolanda Schimmelpfenniga *Černá voda*, který nastudovala Tereza Říhová s mladší částí souboru. Kolektivní herecký výkon, o který se inscenace opírá, sice není v Ypsilonce nic nezvyklého, ale její křehce melancholická atmosféra naznačuje, že se tu možná otevírá nový styl.

Křehký svět pocitů a reflexí

Ani Schimmelpfennig není autor, který by se v Ypsilonce objevoval, ale volba je to dobrá, jelikož jde o dramatika, který nabízí velkou volnost v pojetí. *Černá voda* vykazuje určitou podobnost s *Arabskou nocí* téhož autora, i ona je utkaná z monologů postav, sebereflexí, pocitů a komentářů. Je to svět křehký, který střídavě naráží na realitu. Zároveň se tu prolínají časové roviny, minulost se vynořuje z myslí postav, a je to minulost plná někdejší touhy a nadějí, které se ve zpětném pohledu jeví pošetilé, skoro i naivní, idealistické. Právě tato konfrontace s minulostí je vlastně výpovědí hry, to, že v určitém bodu života už není cesta zpátky, zavře se jako hladina tmavé vody. Nelze se vracet, i když lze třeba vykročit jinudy.

Děj nás dílem vrací do jedné letní noci, kdy se na zavřeném koupališti sejdou dvě skupiny mladých lidí z odlišných sociálních vrstev, zlatá mládež a potomci tureckých přistěhovalců, což je pochopitelně vázané na německou realitu, ale není to důležité, tady jde spíš o nesusoudost, která se rychle vytratí. Skupinky se spřátelí a společně putují nočním městem a objevují sebe, své emoce, animozity, trápení, plány. Sní a nechají se unášet kouzlem okamžiku.

Dalo by se říci, že mladá režisérka Tereza Říhová se spolehla hlavně na text, na šestici herců a emoce, které se vzrušeně přelévají mezi ztraceným a možná znovu

nalezeným časem. Herci (Petr Vršek, Markéta Plánková, Kryštof Mende, Paulína Labudová, Barbora Skočdoplová a Jan Večeřa) nejenom dokážou přesvědčivě proplout nesnadným a poněkud roztříštěným úvodem, kdy se divák úplně neorientuje (na což je v duchu ypsilonkovské hravosti úvodem upozorněn dramaturgem), ale postupně doslova z ničeho stvoří vztahy a situace, které mají své napětí a energii. Text plyne a zprvu není úplně jasné, kam vlastně všechno směřuje, pak se ale ukáže, že se někdejší minulost střídá se současností, že to, co se odehrálo kdysi v letní noci, je už dvacet let zpátky, někdejší mladík z dobře situované rodiny Frank se má stát nejmladším ministrem vnitra a Leila, do které se tehdy zamiloval, pořád trčí ve své čtvrti a starém bytě a pracuje v supermarketu.

Nápadité detaily

Ke komornímu tvaru založenému na střídání promluv různého zacílení a emoční intenzity dobře pasuje jednoduché scénické řešení Jany Hauskrechtové se šustícím igelitovým závěsem, který se protáhne a odhalí další vrstvy až k ho-

rizontu s kulatým otvorem. Skvěle tu funguje svícení, které s obyčejným materiálem dokáže zázraky. Černá lesklá podlaha jeviště, na níž se vše efektně odráží, je metaforou sama za sebe stejně jako herci v černém oblečení, občas posedávající na černých židličkách a mluvící do mikrofonů na stojanech. V závěru se obléknou do zelených bund a svetrů a znovu se objevuje motiv vody, Leila se máčí v zeleném lavorku a Frank dostává promáčený kabát. Je tu také řada jednoduchých, ale nápaditých detailů souzňajících s povahou textu, třeba plátky alobalu s imaginárním kebabem v tureckém bistru, které si mládež zmačká na obličejích jako masky.

Černá voda v Ypsilonce je jemná inscenace prozrazující mimo jiné ženskou citlivost a schopnost uchopit abstraktní látku obrazovými prostředky bez ilustrací a popisnosti, zároveň si bere i něco ze známé hravosti tohoto divadla.

Roland Schimmelpfennig: Černá voda

Režie: Tereza Říhová

Dramaturgie: Patrik Boušek

Hudba: Matěj Štrunc

Studio Ypsilon, premiéra 16. 6.

Herci, text a emoce. Stavební kameny inscenace Černá voda. FOTO DUŠAN DOSTÁL

Kam jsme se poděli

Skupina mladých lidí, užívajících si svá raná léta a po mnoha letech si překvapeně uvědomujících, kam se v důsledku svých odlišných rodinných zázemí dostali. Nová inscenace hry Rolanda Schimmelpfenniga Černá voda, kterou pro Studio Ypsilon připravila režisérka Tereza Říhová, mi připomněla počin docela jiný: Lidskou tragikomedii Ladislava Klímy v režii Hany Burešové, kterou Divadlo v Dlouhé stáhlo teprve vloni, po sedmi letech na repertoáru. A protože se obě inscenace – byť samozřejmě naprosto odlišným způsobem – zabývaly podobnými tématy, tohoto zdánlivě podivného srovnání se alespoň zpočátku přidržím.

Ani Schimmelpfennigův, ani Klímův text se mi nezdá jednoduše inscenovatelný tak, aby byl divácky přístupný. Český filozof tomu brání archaičností jazyka a náročnými filozofickými pasážemi, německý dramatik neustále se proplétajícími příběhovými liniemi a bleskurychlými skoky v čase i prostoru. Zatímco Burešová obdařila Klímovu filozofickou grotesku opravdu silnou stylizací a v souladu s autorovým světonázorem se jí místy odvážíla humorně shodit, Říhová s dramaturgem Patrikem Bouškem Černé vodě důvěřují. Ponechávají ji v původní, zvláště rytmizované podobě, v níž se navzájem prostupují až splývají repliky jednotlivých postav různých věků, stejně jako se snoubí hlavní text s autorskými poznámkami. Ironizaci používá režisérka jen velmi zlehka a sporadicky, jako proud se valící text ozvláštňuje spíše vnějškovými prostředky – melancholickou hudbou (Matěj Štrunc), změnami osvětlení či alobalovými obdélníky symbolizujícími kebab.

Právě Schimmelpfennigova hra je zřejmě důvodem, proč mne inscenace nezaujala. Text jistě otevírá důležitá a přitažlivá témata, zabývá se zejména neformálním kastovním systémem v německé společnosti, plynutím času a konfrontací postav se změnami, které se s nimi v průběhu dvou desetiletí udály. Po první polovině se mne však zmocnil intenzivní pocit, že se autor začíná točit v kruhu a opakovat již řečené, byť jinými slovy. Nemohl jsem se zbavit dojmu, že za několika nadčasovými myšlenkami se skrývá vcelku banální příběhová hlušina. Výsledný inscenační tvar je navíc stejně roztříštěný jako předloha – vzhledem ke zvolenému režijnímu přístupu zákonitě –, což mi nedovolilo napojit se na spletené dějové linky.

Své výhrady k Schimmelpfennigovu textu však nechci zobecňovat do zjednodušujícího konstatování, že inscenace Terezy Říhové se se mnou zcela minula. Kromě již zmíněné Štruncovy hudby dobře slouží i uměřená výprava Jany Hauskrechtové, sestávající především z nejrůznějších decentních opon či závěsů a jednoduchého, civilního oblečení černé barvy pro všech šest účinkujících, kterými jsou Paulína Labudová, Markéta Plánková, Barbora Skočdoplová, Kryštof Mende, Jan Večeřa a Petr Vršek. Jejich téměř bezchybná souhra je obdivuhodná, perfektně na sebe „slyší“ a ladně přepínají mezi

Kompletní obsazení. Zleva Markéta Plánková, Jan Večeřa, Kryštof Mende, Petr Vršek, Paulína Labudová a Barbora Skočdoplová Foto Petr Chodura

mnoha postavami, případně děj komentují. Zásahu na tom jistě má i pohybová spolupráce Jana Bárty, herci a herečky se bez zaváhání pouští do balancování na vysokých barových židličkách nebo naprosto přirozeně trsají v autorem předepsaném Roxy Baru. Otázkou pro mne zůstává, do jaké míry se novinka Studio Ypsilon se svou obtížnější diváckou stravitelností „chytne“. Na představení, jež jsem navštívil, bylo publikum rozděleno zhruba na dvě poloviny – jedni byli podobně rezervovaní jako já, druhí nadšeně

Uměřená výprava Jany Hauskrechtové sestává především z nejrůznějších decentních opon či závěsů a jednoduchého, civilního oblečení černé barvy Foto Dušan Dostál

aplaudovali. Ať tak či tak, za ocenění stojí, že zavedená scéna sáhla po nezvyklém textu (stejně jako Dlouhá v případě Lidské tragikomedie) a dala prostor mladší generaci umělců. V době, kdy se za oceánem pozvolna schyluje k volební řeži dvou nepříliš příčetných starců a ani naše politická scéna mladými tvářemi zrovna nehýří, je to velmi potěšující zjištění. Studio Ypsilon, Praha – Roland Schimmelpfennig: Černá voda. Režie Tereza Říhová, dramaturgie Patrik Boušek, hudba Matěj Štrunc, výprava Jana Hauskrechtová, pohybová spolupráce Jan Bárta. Premiéra 16. a 18. června 2023 (psáno z reprízy 22. června).

Autor: Vojtěch Voska

Publikováno: 28. června 2023

Divadelní noviny 23. 6.

K inscenaci Komedianti

OBRÁZKY Z ČESKÉ DIVADELNÍ HISTORIE

Každá lidská smysluplná činnost má svůj vývoj a historii, což platí i pro tak mnohostranné počinání, jakým je divadlo. Jedné z etap českého divadelního „životopisu“ se velmi intenzivně věnuje **Arnošt Goldflam**. Zajímá se především o časy, kdy sice už fungovala takzvaná divadla kamenná, ale o masové šíření dramatického umění, především na venkově, se staraly kočovné společnosti. Jednu z nich představuje Goldflamova hra **KOMEDIANTI**, jejíž průběh seznamuje diváka s radostmi i starostmi onoho kejklířského údělu.

Na úvod jsou připomenuty názory části veřejnosti vidící v kočujících herecích tuláckou bandu, před níž se má mít spořádaný občan na pozoru. V tomto smyslu se vyjadřuje i hostinský, když se mu osmičlenný soubor nahrne do podniku, kde má hrát i nocovat. Tyto antipatie ale brzy mizí, herci jsou výborně stravováni a jejich výkony vyvolávají u hostinského obdiv. Na úvod je divák seznámen se čtenou zkouškou s trochu překvapivým obsahem. Nejedná se o některou českou jevištní klasiku, ale o úryvek ze hry věnované severoamerickým indiánům, kdy si náčelník stěžuje na tažení bílých osadníků, a vyzývá k boji s nimi. Toto neveselé téma je brzy nahrazeno operetou, v níž dostává příležitost i mladý herecký elév Jeník, velmi bezprostředně zahráný Janem Bradáčem, jehož přijetí do souboru ovlivnila úspěšná propagace divadla mezi místním obyvatelstvem. Z dalších jevištních ukázek je nejpůsobivější ta závěrečná předvádějící boj trosečníků s piráty, kde je největší hvězdou manželka pana principála Irma v podání Jiřiny Vackové.

Tím se dostáváme k hlavní postavě souboru – ředitelovi neboli principálovi Václavu Bendovi. Tento elegantní vysoký postavu vede své podřízené pevnou rukou a v době, kdy se mnoha společnostem nedařilo, což v jednom případě končilo až sebevraždou principála, dokáže udržet chod souboru a jeho finanční situaci na dobré úrovni. Je-li jeho představitelem Kryštof Mende, není důvod mu nevěřit. Důvěru v něj má i hostinský Jaroslav, který se mu svěří, že se mu ta herecká práce moc líbí a rád by si ji také zkusil. Dostal tedy příležitost, ale když ze scény pohlédl do sálu plného diváků, dostavila se u něj ztrnulost pohybová i řečová, což se samozřejmě v reálu Martinu Bohadlovi, představiteli Jardy, stát nemůže.

Vedle hraní je velký prostor věnován také vzpomínání, kde dominuje starý herec Dolfi, působící v podání Zdeňka Duška i alternujícího Pavla Nového velmi věrohodně, přičemž jeho promluvy nejsou jen nostalgické a laskavé, občas se v nich ozve také drsná kritika té herecké minulosti. Fůru vzpomínek má i Věruška (Lenka Loubalová), bývalá herečka a v současnosti nápočková, jejíž pozornou posluchačkou je mladá adeptka herectví Verunka (Veronika Soumarová). Ta má nemilou zkušenost s dalším členem souboru, poněkud samolibým hercem Večeřovským (Jan Večeřa), usilujícím o seznámení až příliš blízké.

K principálově rodině patří i dcera Pavlínka (Paulína Labudová), jejíž závěrečné prohlášení překvapí nejen rodiče, jimž je určeno, ale i publikum. Sděluje totiž, že s divadelní kariérou brzy skončí a stane se paní hostinskou, protože si vezme Jaroslava a bude s ním pečovat o jeho prosperující podnik.

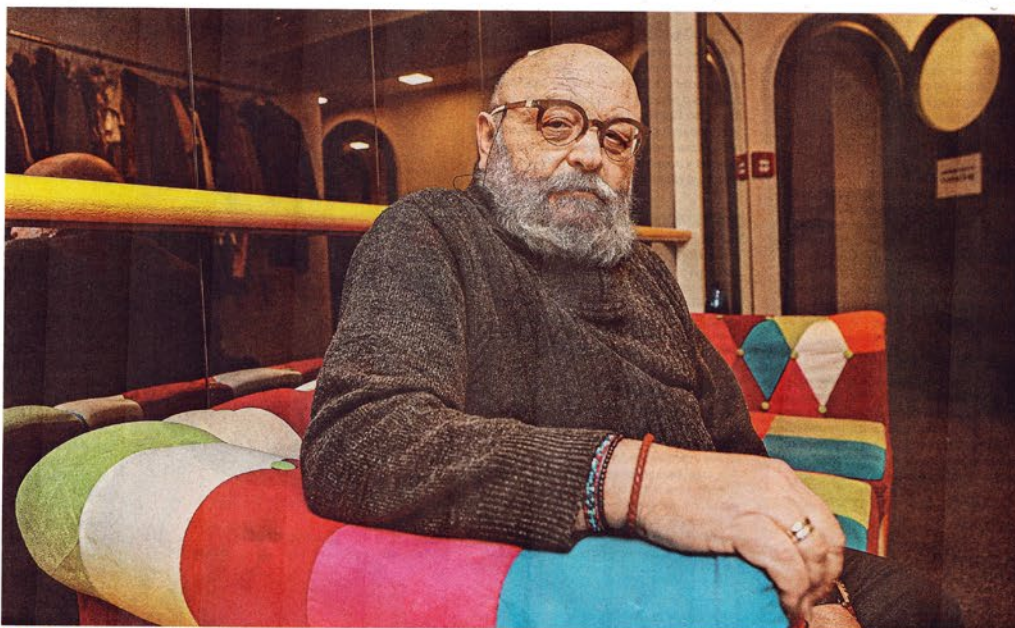
Hra měla premiéry 28. a 30. listopadu 2023 ve Studiu Ypsilon v režii autora a s hudbou Dominika Renče. Pokud jde o výpravu Petry Goldflamové Štětinové, nejdůležitějším předmětem na jevišti je dlouhý stůl, u něž se hoduje, ale poslouží i jako pódium nebo středobod honičky Verunky a erotomana Večeřovského. Po obou stranách jeviště jsou improvizovaná lůžka určená pro nocleh ředitelského páru na straně jedné a nápočkové Věrušky na té opačné. Celkový dojem je umocněn krásným lustrem dovedně vytvořeným z jeleního paroží.

Ivan Kott

Ivan Kott, Jonáš č. 5, 2023 – 2024

Nepotřebuji se něčeho bát, stačím si sám se svými sny

Multimélie: Arnošt Goldflam právě v Ypsilonce dle vlastního textu režisuje novinku Komedianti. Na pultech knihkupectví se mezitím objevila novinka Strašidelná Šumava. I třetí knihu plnou strašidelných povídek ilustrovala jeho žena Petra Goldflamová Štětínová, která je zároveň i autorkou výpravy ke Komediantům. Foto: Petr Kozlík, MAFRA

Celý život mě pronásledují apokalyptické sny, svěříje se **Arnošt Goldflam**. Slavný divadelník nyní chystá premiéru Komediantů v pražské Ypsilonce a zároveň vydává novou knihu Strašidelná Šumava. Je to již jeho třetí počin v sérii strašidelných příběhů.

Text Tomáš Štátska

M už mnoha talentů. Tak se výmluvně jmenoval nedávný dokument České televize, který se věnoval životní dráze Arnošta Goldflama. Sedmadesátiletý divadelní profesor, herec, dramatik a spisovatel nyní režisuje novinku v pražském Studiu Ypsilon. Tedy své oblíbené scéně, ke které už jako mladý vzlétl a se kterou dlouhé roky spolupracuje. Nová inscenace jeho hry Komedianti, která přibližuje dávno zaniklý fenomén kočovných herců, zde bude mít premiéru v úterý. Goldflam se nadále věnuje i psaní knih pro děti i dospělé. Pro obě tyto čtenářské skupiny zároveň mu ostatně právě v listopadu vyšla novinka Strašidelná Šumava.

Vaše Komedianti jsem už před lety viděl v Divadle Na Jezerce. Co vás k napsání této hry vedlo?

Zajímá mě, jak staří herci na začátku minulého století kočovali po vlastech. Rád čtu jejich vzpomínky, navíc jsem ještě někteří z nich zažil, když hráli. Tak mě to zaujalo a inspirovalo. Na Jezerce se to přestalo hrát, protože zemřela výborná herečka Věra Kubánková, která hrála nápo vědku. Takže se Komedianti stáhli. Mně se ale zdálo, že tento kus ještě není vyčerpaný.

Vzhledem k historii rodu Hrušínských rozumím uvedení Komediantů na Jezerce. Proč je ale nyní inscenujete právě v Ypsilonce? To je přeci jen trochu jiné divadlo...

Ano, jiné. Ale také je to divadlo, které existuje sedesát let a já jsem ho sledoval už jako mladý student s divadelními ambicemi. Takže když má Ypsilonka výročí,

fekl jsem si, že by se mohlo hodit připomenout ještě starší divadelní generace.

V dalším pražském divadle, Studio DVA, nedávno uvedli vaši slavnou Biletárku.

Byl jsem se tam podívat, paní Krausová ji hraje moc pěkně. Tato hra byla už inscenována vícekrát a jako první ji hrála Bára Plichtová ještě u nás v HaDivadle. Biletárku uváděli také v Berlíně, ve Finsku či ve Švýcarsku. Představení začíná tak, že se promítá film a náhle vše kiksne. Pak nastupuje biletárka se svým monologem. A právě v Berlíně divákům dopředu neřekli, že jdou na divadlo a ti nevědomky mířili skutečně do kina. Mám doma výstřižek z novin, kde se píše, že se tam pak lidé porvali. Jedni se dožadovali divadla, druzí kina. Osudy Biletárky jsou tedy do celá pestré.

Píšete nyní pro divadlo něco nového?

Nové hry mám, ale jsou to už hotová díla, co se zatím nikde nehrála. Jedno z nich se jmenuje Marnost. Posledních třicet let jsem se ovšem vrátil především na literaturu. Teď mi například postupně vyšly tři knížky - Strašidelné Brno, Strašidelná Praha a Strašidelná Šumava. Pro divadlo nic nepíšu, napsal jsem mnoho her, a když by se někdo zajímal, určitě by si vybral. Dost se toho hrálo, ale jsou i hry, co mám v oblíbení, ale hrály se jen jednou v mé režii. A to je mi líto.

Buďte konkrétní, třeba si nějaký režisér všimne...

Třeba já je někdo jiný. Nebo Achich. Obje jsem inscenoval v Hradci, s Achich jsem byli i v Norimberku. Myslel jsem si - jak říkal můj skladatel a kamarád Jiří Bulis - že se ta hra stane „majetkem milionu“. Ale nestalo se tak. Achich je částečně z prostředí mých rodičů. Já je někdo jiný je pak sen ve snu.

Pojďme tedy k těm trojici „strašidelných“ knih. První jste napsal Prahu, pak Brno...

Ano, z Brna pocházím, v Praze už pár let žiju a vzhledem k tomu, že jsem četl Klostermanna a Stiftera, tak se mi zdálo, že by i Šumava mohla být zajímavá. Není to ale čtivo jen pro děti, je to i pro dospělé. Vyhradně pro děti jsem napsal dalších asi desítek knih.

Čerpal jste jen z vlastní fantazie?

Četl jsem různé pověsti - Popelku Biliánovou, Marka Vajchra, Julia Košnáře -

Nyní jsem už duchodce, ale vždy jsem se bál, že přijde katastrofa a já budu muset hledat zaměstnání mimo divadlo.

a moc mě to bavilo. Ale moje příběhy jsou většinou vymyšlené.

Proč právě strašidelné pohádky?

Ony to nejsou pohádky, spíše takové příběhy, povídky. Vždycky mě bavilo si vymýšlet, tak jsem se do toho prostě pustil. A v Brně jsem prožil čtyřiapadesát let, takže ho znám. Teď jsem byl v lékárně a paní mi řekla, že zrovna čte jednu moji dětskou knihu a že se nemohla odtrhnout. Ale ne dětem, četla prý sama sobě. A občas, když jdu okolo pískoviště, mě zastavují maminky a říkají, že s dětmi čtou nějakou z mých knížek. To vždycky potěší.

Máte v plánu i čtvrtou strašidelnou knihu?
Zatím ne. Mám v plánu něco psát, ale asi to bude spíš pro dospělé. Sám ale zatím nevím, co to bude. Vím jenom, že se

k tomu chystám. Začnu se tím zabývat až po premiéře Komediantů.

Ještě se v souvislosti se strašidelnými příběhy musím zeptat: čeho se bojíte vy?

Já se celý život bojím, že bude válka. Hodně mých příbuzných totiž zahynulo v koncentráku, takže právě toho bych se pak také bál. Čtu si často o těchto záležitostech knihy, tak nevím, jestli se k tomuto tématu s nějakým svým příběhem nyní neobráťím. A jsem celý život pronásledován apokalyptickými sny. Nepotřebuju se tedy bát něčeho zvenčí, stačím si já sám.

Poptáte nějaký takový apokalyptický sen?

Jsou takové banální. Stojím třeba na nějakém apelpatru a je nástup. Nyní jsem už starý a duchodce, ale vždy jsem se bál, že přijde nějaká katastrofa a já budu muset hledat zaměstnání mimo divadlo. Třeba jít něco někam kopat. Teď už ale mám duchod, takže mě to snad netěká.

V dokumentu „Muž mnoha talentů“ zmíníte, že máte pochybovačskou povahu. Takže když se vám něco povede, tušíte nějakou blížící se katastrofu.

Ano. To je moje celoživotní trauma. Nedávno jsem s režisérem Olmerem natáčel Třináctou komnatu, kde jsme chodili Te-rezínem...

Když jsme u toho židovského původu, nemohu se nezeptat na současnou situaci v Izraeli? Jaký na to máte názor?

Samozřejmě to sleduji a obávám se, jak se tamní napětí a nepřátelství vyvine. Izrael si nezačal, ale zřizováním svých osad k situaci moc nepřispěl. Bojím se narůstajícího antisemitismu, aby se z toho nevyvinulo něco horšího.

Někteří mladí navíc nyní přicházejí s pro-palestinskými názory a vykresluji Izrael jako někoho, kdo jen utlačuje Palestince.

To souvisí s tím, že neznají pozadí. Ovlivňuje je silná propaganda a jednají pod vlivem fiktivních názorů. Mladí lidé bez hlubšího studia na tyto názory často skočí.

Jako umělec se přitom často pohybujete mezi mladými herci. Sdílejte se s někým takto názorově?

S tím jsem se zatím nepotkal. Herci bývají informováni, protože sledují, co se kde děje.

tomask.statska@mfdnes.cz

Mladá fronta Dnes, 27. 11. 2023

O starých dobrých komediantech

Všechno se odehraje někdy na sklonku 19. nebo na začátku 20. století. Do jakéhosi městečka dorazí tlupa kočovných herců. Ubytují se v hostinci, zkoušejí jakousi hru o indiánech, zítra je čeká opereta a principál je důrazně upozorňuje, že *moderní opereta... to nesnese žádný šnuptychádle ani zakopávání o židli*. Hostinský je nejprve nevidí rád, přirovnává je k cikánům, načež mu herečka Irma odsekne, že herci jsou smetanou společnosti. Nakonec i hostinský podlehne kouzlu divadla a vyprosí si malou roli, kterou zkazí. Mezitím vyžilý bonviván, herec Večeřovský, svádí krásnou Pavlinku, zatímco starý herec Dolfi pořád spí... Následující představení – v duchu té doby – s vlasteneckou českou notou má úspěch a Pavlinka s hospodským se zamilují a chystají svatbu, na hostině však nesmí chybět jelitko a jitrnička, přeje si nápovědku Věruška...

Triviální, prvoplánové, naivní, že? Arnošt Goldflam ve své nové hře **Komedianti** záměrně pracuje s naivitou a kýčem a její postavy jako by pocházely z nějakého románu červené knihovny. Je to ovšem naivita na druhou, příběh a jeho figury jsou tu nazírány s nadhledem, jemným humorem, ironií a v podtextu se stále vnučuje otázka: Tak to opravdu bylo? Anebo nebylo?

Dávne kočovné herecké společnosti už dlouho patří historii a Arnošt Goldflam správně tušil, že obnovit a zpřítomnit je lze jenom jako legendu a poezii. Ne náhodou je v podtitulu inscenace ve Studiu Ypsilon napsáno: *Kouzelný obrázek z dávných časů, kdy kočovali komedianti po vlastech českých a moravských. O tom, jak žili, cestovali a jak se měli rádi*. Ano, tato hra nemá vypjaté dramatické situace, jsou to „pouze“ idylické obrázky, ale Goldflam je natolik zkušený autor, aby věděl, že i v nich to musí občas zaskřípat.

Autorova režie slouží výhradně textu, nenajdeme tu žádné výrazné nápady, všechny scény jsou funkčně skloubeny v jevištní celky, často jsou však vybaveny půvabnými detaily, které vnímavý divák nepřehlédne. Třeba když starý Dolfi řekne: *Jestli to není pravda, ať se na místě propadnu*, pokaždé ustoupí o dva kroky vzad.

Také herecká tlupa pražské Ypsilonky si s textem dobře rozumí a poněkud schematické charakterity svých figurek umí naplnit živým tělem a duší. Ať už je to Hostinský Martina Bohadla, směšujícího dravost parvenu s ostychem, či vypočítavá Irma Jiřiny Vackové, která by nejraději byla feditelkou celého světa. Nebo zapšklý stařec Dolfi hostujícího Zdeňka Duška, rezignovaný herecký

Herci Ypsilonky umějí poněkud schematické charakterity svých figurek naplnit živým tělem a duší FOTO DUŠAN DOSTÁL

bard, který ale dokáže vystrčit dráčky, fanfarónský exhibicionista Večeřovský ztvárněný Janem Večeřou anebo smutno-směšná nápovědku, kdysi v mládí herecká star Věruška – v ní Lenka Loubalová vytvořila nejdojemnější postavu představení.

Goldflamovi Komedianti ve Studiu Ypsilon jsou poctou těm dávným

a zapomenutým hereckým kočovníkům. Je to inscenace jakoby starodávná a starosvětská, na hony vzdálená výbojům současného divadla. V tom vidím její přednost.

JAN KOLÁŘ

Studio Ypsilon, Praha – Arnošt Goldflam: Komedianti. Režie autor, výprava Petra Goldflamová Štětínová, hudba Dominik Renč, dramaturgická spolupráce Jaroslav Etlík. Psáno z druhé premiéry 30. listopadu 2023.

Divadelní noviny č. 1 / 2024

SOUPIS PR ČLÁNKŮ, TELEVIZNÍCH A ROZHLASOVÝCH ŠOTŮ

(Mediální ohlasy k dalšímu dění ve Studiu Ypsilon – výběr zpráv)
leden – prosinec 2023

Půl století je věrný Ypsilonce

Datum vydání: 11. 01. 2023 | Zdroj: Sedmička Retro | Strana: 3 | Autor: mar | Téma: Studio Ypsilon, Jiří Lábus, Jan Schmid | Vydavatel: Empresa Media | Kategorie: životní styl | AVE: 188 335 Kč | Periodicita: měsíčník

Lábus měl velké štěstí, protože na absolventské představení Žebrácká opera se do divadla Disk přijel podívat Jan Schmid (86), šéf Studia Ypsilon, a Lábusovi nabídl angažmá. Nabídka to byla doslova osudová, Lábus hraje v Ypsilonce už půl století. Netrvalo dlouho a Jiří Lábus se stal žádaným filmovým i seriálovým hercem, šel z role do role a hrál postavy napříč žánry i charaktery. Jmenovat můžeme například Jáchyme, hoď ho do stroje (1974), 30 případů majora Zemana (1975), Slovácko sa nesúdí (1976) nebo Žena za pultem (1977). Do herecké první ligy se definitivně dostal v roce 1979 rolí čaroděje Rumburaka v pohádkovém seriálu režiséra Václava Vorlíčka (†88) Arabela, jenž je známý po celém světě. Diváci si však Lábusa zamilovali i ve dvojici s Oldřichem Kaiserem (67) v pořadu Možná přijde i kouzelník.

Večer k výročí založení Studia Ypsilon

Datum vydání: 26. 01. 2023 | Zdroj: divadelni-noviny.cz | Téma: Studio Ypsilon | RU/den: 25 000 | AVE: 5 000 Kč | Originál: URL
Poslední lednový den se v Naivním divadle mohou diváci těšit na speciální večer, který je věnován kulatému výročí založení Studia Ypsilon v Liberci. V roce 2023 totiž uplyne 60 let od okamžiku, kdy Ypsilonka v tehdejší Severočeském loutkovém divadle vznikla. Na počest tohoto jubilea v Naivním divadle v úterý 31. ledna sehraje Studio Ypsilon inscenaci Drama v kostce, pokus 2 – Mysterium skutečnosti. Již před představením (od 18:45 hodin) navíc čeká diváky krátké Zastavení na výstavě plakátů, které princípal Ypsilonky, režisér, herec a výtvarník Jan Schmid, v době libereckého působení legendárního souboru k jednotlivým inscenacím vytvořil.

Divadelní legenda slaví šedesátku

Datum vydání: 20. 02. 2023 | Zdroj: Mladá fronta DNES | Strana: 12 | Autor: Eva Jarošová | Téma: Studio Ypsilon | Vytisťeno: 96 663 | Prodáno: 83 136 | Čtenost: 439 555 | Vydavatel: Mafra, a.s. | Rubrika: Praha | AVE: 188 587 Kč | Periodicita: deník
V roce 1963 bylo založeno a odehrálo první zkušební představení – tehdy ještě v Liberci – Studio Ypsilon. Do dnešní doby prošlo několika vývojovými fázemi. „Nejtěžší byla doba za socialismu, ale je důležité podotknout, že i tehdy, jako po všechna období její existence, Ypsilonku vždy spojoval jakýsi vnitřní rámec svobody. Tak se i v reálné nesvobodě mohla sama i s diváky chovat jako pod deštníkem naděje. Což ostatně trvá i nadále ve smyslu živosti a opravdovosti této nestárnoucí scény,“ uvedl Jan Schmid, zakladatel, ředitel a umělecký šéf Studia Ypsilon.
Kromě roku 1963 je pro ně památný i rok 1964, kdy uvedli první autorskou inscenaci Encyklopedické heslo XX. století. Ta se stala jednou z prvních kulturních inscenací, které na této scéně vznikly. Následovala o dva roky později Carmen nejen podle Bizeta, kterou posléze jako středometrážní film natočil Evald Schorm.

Ypsilonka se baví: O lásce

Datum vydání: 16. 05. 2023 | Zdroj: Týden Televize | Strana: 51 | Téma: Studio Ypsilon, Jan Schmid, Jana Synková, Jiří Lábus | Vytisťeno: 55 290 | Prodáno: 44 577 | Čtenost: 143 930 | Vydavatel: Mafra, a.s. | AVE: 17 721 Kč | Periodicita: týdeník
Studio Ypsilon má nezastupitelné místo ve vývoji současného českého divadla a je jednou z předních českých scén. Ve svém představení v roce 1978 podrobilo specifické a zábavné jevištní analýze témata, jakými jsou láska, manželství, žárlivost a příbuzné

jevy. Nechyběly písničky, scénky, parodie, kvazi odborné výklady ani čtení hesel. Zasloužili se o to Jiří Lábus, Luděk Sobota, Jan Schmid, Jana Synková a další. Hostem byla Ljuba Hermanová.

Červnová premiéra ve Studiu Ypsilon

Datum vydání: 01. 06. 2023 | Zdroj: časopis Jedna | Strana: 36 | Téma: Studio Ypsilon, Bára Skočdoplová, Jan Večeřa, Petr Vršek, Paulína Novotná Labudová, Kryštof Mende, Markéta Plánková | Vytisťeno: 96 663 | Rubrika: Info servis | Periodicita: měsíčník
Legendární autorské divadlo v srdci Prahy, které se brzy dočká šedesátého výročí, chystá na konec sezóny premiéru hry Černá voda. Hru Rolanda Schimmelpfenniga, jedné z nejvýraznějších osobností současného divadla, připravuje mladý tvůrčí tým s režisérkou Terezou Říhovou.

Černá voda je hra se stále aktuálnější tematikou odlišnosti a nerovnosti. Na jedné straně vzdělání mladí lidé z dobře situovaných německých rodin s jasnou perspektivou do budoucna, na straně druhé potomci tureckých přistěhovalců s jinými možnostmi, zvyky i hodnotami.

Je to hra o předsudcích a také o lásce. Co se stane, když se jedné letní noci osudy těchto lidí protnou? Divadelní texty německého autora, ovlivněné prvky magického realismu, jsou pro inscenátory i herce výzvou. Realizace Černé vody právě v Ypsilonu je příslibem nevšedního diváckého zážitku. V inscenaci se představí šest kmenových herců divadla – Markéta Plánková, Petr Vršek, Paulína Labudová, Kryštof Mende, Barbora Skočdoplová a Jan Večeřa. Dramaturgie se ujal Patrik Boušek, výpravy Jana Hauskrechtová, hudby Matěj Štrunc. „Tvůrčí proces je v Ypsilonce přirozený. Herci přicházejí se spoustou vlastních nápadů a myšlenek, inscenace vzniká spoluprací, nikoli direktivní režii,“ pochvaluje si hostující režisérka Tereza Říhová.

Divadlo i projektová výuka

Datum vydání: 14. 06. 2023 | Zdroj: Chaberský zpravodaj | Téma: Studio Ypsilon | Strana: 14 | Autor: Veronika Minaříková | Rubrika: školy | Periodicita: měsíčník
Se žáky 7. a 8. tříd jsme vyrazili do Studia Ypsilon na divadelní inscenaci Až opadají listy z dubu podle Werichova Fimfára. Představení bylo povedené, žáci se do divadla „vyfikli“ a moc jim to slušelo. Poté jsme s jednotlivými třídami vyrazili po vlastní ose na procházku po památkách Prahy. S třídou 8. A jsme například zavítali k orloji na Staroměstské náměstí.

Začíná v Ypsilonce nová

éra? Režisérka Říhová

v Černé vodě vsadila na křehký svět emocí

Datum vydání: 23. 06. 2023 | Zdroj: lidovky.cz | Téma: Studio Ypsilon | Autor: Jana Machalická | RU/den: 244 802 | Prodáno: 51 615 | RU/měsíc: 1 855 023 | Celkové návštěvy: 8 940 000 | Rubrika: Kultura | Periodicita: deník | AVE: 35 000 Kč | Originál: URL
Ani Schimmelpfennig není autor, který by se v Ypsilonce objevoval, ale volba je to dobrá, jelikož jde o dramatika, který nabízí velkou volnost v pojetí. Černá voda vykazuje určitou podobnost s Arabskou nocí téhož autora, i ona je utkaná z monologů postav, sebereflexí, pocitů a komentářů. Je to svět křehký, který střídavě naráží na realitu. Zároveň se tu prolínají časové roviny, minulost se vynořuje z myslí postav, a je to minulost plná někdejší touhy a nadějí, které se ve zpětném pohledu jeví pošetilé, skoro i naivní, idealistické. Právě tato konfrontace s minulostí je vlastně výpověď hry, to, že v určitém bodu života už není cesta zpátky, zavře se jako hladina tmavé vody. Nelze se vracet, i když lze třeba vykročit jinudy. Děj nás dleem vrací do jedné letní noci, kdy se na zavřeném koupališti sejdou dvě skupiny mladých lidí z odlišných sociálních

vrstev, zlatá mládež a potomci tureckých přistěhovalců, což je pochopitelně vázané na německou realitu, ale není to důležité, tady jde spíš o nesourodost, která se rychle vytratí. Skupinky se spřátelí a společně putují nočním městem a objevují sebe, své emoce, animozity, trápení, plány. Sní a nechají se unášet kouzlem okamžiku.

Černá voda ve Studiu Ypsilon

Datum vydání: 16. 07. 2023 | Zdroj: casopisczechindustry.cz | Autor: Jaromír Hampl | RU/den: 2 314 | RU/měsíc: 34 710 | AVE: 2 500 Kč | Země: CZ | Originál: URL

Poslední premiérou před koncem sezóny je inscenace hry Černá voda od známého německého dramatika Rolanda Schimmelpfenniga. Divák zvyklý na tradiční ypsilonkovské inscenace posledních let bude překvapen. Černou vodu napsal Roland Schimmelpfennig v roce 2014, v české premiéře ji před pěti lety uvedlo hradecké Klicperovo divadlo a o rok později i pražské divadlo D21. Text Rolanda Schimmelpfenniga rozvíjí téma vzpomínek na mládí, na vztahy, které časem zanikly a na životní cesty, po kterých jsme se nevydali. Titulní „černá voda“ je metaforou minulosti, kterou nelze pořádně uchopit, ke které se nelze dostat a jejíž mihotání je na jednu stranu lákavé a na stranu druhou zavádějící. Děj hry se odehrává ve dvou časových rovinách. V té první se během letní noci vkradou na koupaliště dvě party mladých lidí, které snad už nemohou být rozdílnější. Jedni jsou děti tureckých přistěhovalců, druhí Němci z bohatých rodin. I přes počáteční rozpaky se spřátelí a společně se pak vydají na dlouhé dobrodružství nočním městem, které končí až se svítáním. Ta druhá časová rovina se odehrává o dvacet let později a sledujeme v ní Franka, za pár dní nejmladšího ministra vnitra v dějinách své země, jak během listopadového deště potká Leylu. Je to už dvacet let, co se jedné letní noci potkali na koupališti, kde neměli co dělat. Je to už dvacet let, co se viděli naposledy. Je to dvacet let od té doby, co se do sebe zamilovali. „Černá voda je krásná v tom, že společenská témata jsou na okraji, oscilují na pozadí, není to úplně klíčový element. Můžeme se tak soustředit na neobvyklou lov story,“ řekl dramaturg Patrik Boušek. „Inscenace je o lidech, kteří po dvaceti letech rekapituluji svůj život. Hra má ale sílu oslovit více generací,“ dodala režisérka Tereza Říhová.

Jubilejní sezonu Studio Ypsilon slavnostně zahájí 14. 9. kmenovou inscenací Spálená 16

Datum vydání: 13. 09. 2023 | Zdroj: metro.cz | RU/den: 5 117 | RU/měsíc: 51 314 | Celkové návštěvy: 90 310 | Rubrika: Protext | AVE: 79 000 Kč | Originál: URL

Novou sezonu otevřou hudbou a zpěvem herci Ypsilonky 14. 9. ve 12:30 v pasáži Olympic, prvním představením sezony 2023/24 se stane velkolepá Spálená 16. Nastávající sezona bude pro Studio Ypsilon výjimečná hlavně průběžným připomínáním jubilejních 60 let od založení divadla v roce 1963. Kromě nových inscenací se při této příležitosti chystá řada dalších počinů. Už na konci roku 2023 vyjde dlouho očekávaná kniha Divadelní plakáty Jana Schmida a další jeho příležitostné kreace, na jaro se v Pražském domě fotografie chystá velká výstava mapující historii Studia Ypsilon, a bude toho ještě více, s přesahem i do další sezony 2024/25, ve které budou oslavy pokračovat s připomínkou 60 let od uvedení první premiéry Encyklopedické heslo XX. století v roce 1964.

Pavel Nový: Jeden čas mi záleželo na tom, abych vypadal jako kovboj

Datum vydání: 29. 09. 2023 | Zdroj: seznamzpravy.cz | Autor: Petr Novák | RU/den: 1 813 436 | RU/měsíc: 4 892 293 Vytlačeno: 96 663 | Prodáno: 83 136 | Celkové návštěvy: 70 570 000 | Rubrika: Boomer Talk, Podcasty, Magazín, Stalo se | AVE: 99 000 Kč Slavný herec vypráví o svém vztahu ke sportu, o divadle Ypsilon, o natáčení slavných filmů i o svém boji se zákeřnou chorobou. A taky o tom, že si nikdy nezahrál ve filmu kovboje, i když to byl jeho sen. Dalším, a velmi významným hostem podcastu Boomer Talk, je nejen vášnivý hráč kulečnicku – poolu, ale především herec Pavel Nový. S Milošem Pokorným probral sport, módu, filmové začátky, angažmá v Ypsilonce, oblíbené kovbojky nebo české šlágry S tebou mě baví svět, Pěsti ve tmě či Bába z ledu. Přestože se rozhovor nesl ve velmi uvolněné a pohodové náladě, došlo i na vážnější téma týkající se jeho boje se zákeřnou nemocí, ale oblíbený herec jej pojal pozitivně a přihodil i vtipnou historku s Paulem Newmanem.

Po krizi se vždy našla nová divadelní kolej, říká zakladatel Ypsilonky Schmid

Datum vydání: 08. 10. 2023 | Zdroj: praha.iDNES.cz | Autor: Adam Hejduk | Téma: Studio Ypsilon, Jan Schmid | RU/den: 110 696 | RU/měsíc: 965 604 | Rubrika: Praha – zprávy | Návštěvy za měsíc: 74 100 000 | AVE: 49 000 Kč | Originál: URL

Divadlo jste kdysi v Liberci zakládal vy sám. Co vás k tomu vedlo?

Ypsilonka začínala jako spřízněných osob, s nimiž jsem se často stýkal, a nebyli to jen lidé od divadla. Blízký nám byl kunsthistorik Míla Nuska nebo divadelní teoretik Zdeněk Hořínek. Oba hodně přispěli k pojmovému uchopení svébytné ypsilonké poetiky. Jinak oproti tomu, jak mě bavilo výtvarné umění a hudba, taky literatura, do normálních divadel jsem moc nechodil. Možná jen na zajímavé typy herců. Všeobecně mi české herectví připadalo prefabrikované, skoro vůbec ne opravdové a živé, málo autentické, a divadlo se mi zdálo málo syntetizující, bez sebehry a vzájemnosti. Lnul jsem k happeningu, řízené improvizaci a možná už k tehdy ještě nezatížené postmoderně. Pamatuji se, že tendenci dělat divadlo jsem měl od nejranějšího dětství, stejně jako pořádat různé společné akce. Na divadle podle mých představ mě bavila hlavně bezprostřednost komunikace, kterou jiné umění v takové míře neumějí.

Co přinesla profesionalizace divadla?

Když už byla Ypsilonka profesionální divadelní scénou, začal jsem oslovovat další režiséry, které jsem měl rád a u kterých jsem spatřoval nějaký společný jmenovatel se mnou. S naším divadlem začali spolupracovat například Evald Schorm, Jan Kačer, Jan Grossman, Juraj Nvota, Arnošt Goldflam a další, na něž někdy z různých důvodů třeba i nedošlo, jako byla Věra Chytilová. Chtěl jsem, aby Ypsilonka byla především „studiem“, žádným „divadlem malých forem“, jak se dobově říkalo. Chtěl jsem vytvářet divadlo stylově.

Vizitka: Expert na záporné role Jiří Lábus: Dal bych Oscara tomu, kdo dobře zahraje kladnou roli

Datum vydání: 20. 11. 2023 | Zdroj: Český rozhlas – Osobnosti – podcast | Autor: Lenka Novotná | Téma: Studio Ypsilon, Jan Schmid, Jiří Lábus | Podcast: 5:05 Society | Země: CZ

V pěti letech se Jiří Lábus rozhodl pro herectví a dodnes hrává dvacet a více představení v měsíci. Variabilitu svého hlasu poznal jako dítě, když s pomocí hrnečku vdechl život knižním scénářům pro loutkové divadlo. Na konci DAMU si ho pak pro tehdy ještě libereckou Ypsilonku vyhlídl Jan Schmid. O divadle, ale také o rozhlasové práci a o tom, do jaké míry se při výběru role řídí pocitem po prvním přečtení scénáře, mluvila s Jiřím Lábusem Lenka Novotná.

Nepotřebuji se něčeho bát, stačím si sám se svými sny

Datum vydání: 25. 11. 2023 | Zdroj: Magazín Víkend DNES | Strana: 8 | Autor: Tomáš Štástka | Téma: Studio Ypsilon, Arnošt Goldflam | Vytlačeno: 97 755 | Prodáno: 84 736 | Vydavatel: Mafra, a. s. | Rubrika: Scéna | AVE: 445 781 Kč | Periodicita: týdeník Celý život mě pronásledují apokalyptické sny, svěruje se Arnošt Goldflam. Slavný divadelník nyní chystá premiéru Komediantů v pražské Ypsilonce a zároveň vydává novou knihu Strašidelná Šumava. Je to již jeho třetí počin v sérii strašidelných příběhů. Muž mnoha talentů. Tak se výmluvně jmenoval nedávný dokument České televize, který se věnoval životní dráze Arnošta Goldflama. Sedmasedmdesátiletý divadelní profesor, herec, dramatik a spisovatel nyní režuruje novinku v pražském Studiu Ypsilon. Tedy své oblíbené scéně, ke které už jako mladý vzhlížel a se kterou dlouhé roky spolupracuje. Nová inscenace jeho hry Komediantí, která přibližuje dávno zaniklý fenomén kočovných herců, zde bude mít premiéru v úterý. Goldflam se nadále věnuje i psaní knih pro děti i dospělé. Pro obě tyto čtenářské skupiny zároveň mu ostatně právě v listopadu vyšla novinka Strašidelná Šumava.

Vaše Komedianty jsem už před lety viděl v Divadle Na Jezerce. Co vás k napsání této hry vedlo?

Zajímá mě, jak staří herci na začátku minulého století kočovali po vlastech. Rád čtu jejich vzpomínky, navíc jsem ještě některé z nich zažil, když hráli. Tak mě to zaujalo a inspirovalo. Na Jezerce se to přestalo hrát, protože zemřela výborná herečka Věra Kubánková, která hrála nápodobu. Takže se Komedianti stáhli. Mně se ale zdálo, že tento kus ještě není vyčerpaný.

Vzhledem k historii rodu Hrušínských rozumím uvedení Komediantů na Jezerce. Proč je ale nyní inscenujete právě v Ypsilonce?

To je přeci jen trochu jiné divadlo... Ano, jiné. Ale také je to divadlo, které existuje šedesát let a já jsem ho sledoval už jako mladý student s divadelními ambicemi. Takže když má Ypsilonka výročí, řekli jsme si, že by se mohlo hodit připomenout ještě starší divadelní generace.

První premiérou sezony ve Studiu Ypsilon bude autorská inscenace

Arnošt Goldflama Komedianti

Datum vydání: 27. 11. 2023 | Zdroj: divadlo.cz | Téma: Studio Ypsilon, Jan Schmid, Arnošt Goldflam | RU / den: 10 000 | Země: CZ | AVE: 5 000 Kč | GRP: 0,11 | Originál: URL

Repertoár legendární pražské scény, Studia Ypsilon, která si v průběhu celé této i příští sezony bude připomínat své šedesátiny, na konci listopadu obohatí novinka Komedianti. Premiéry autorské inscenace Arnošta Goldflama jsou na programu 28. a 30. listopadu vždy v 19:30. Kouzelný obrázek z dávných časů, kdy kočovali komedianti po vlastech českých a moravských, o tom, jak žili, hráli, cestovali a jak se měli rádi... O hře Komedianti se její autor a režisér Arnošt Goldflam vyjádřil následovně: „Hra vychází ze vzpomínek herců z 19. a první části 20. století, kdy existovaly herecké skupiny pod určitým vedením často zkušených principálů. Takové skupiny cestovaly po českých zemích a hrávaly po městech, městečkách a vesnicích. Mnohdy museli mít herci vlastní vybavení a garderobu, kterou vozili s sebou, bývala to i podmínka pro to, aby byli přijati do herecké skupiny. Bývaly to i manželské páry, někdy měli někteří aktéři štěstí a byli přijati do stálých divadel, kde se často uplatňovali jako stálí členové těchto souborů. Podmínky nebyly nějak mimořádné a plat býval malý. Herci i herečky museli chodit po domácnostech a nabízet i prodávat vstupenky a zvát na představení. Někdy se dopoledne domluvílo a taky nazkoušelo představení a večer se hrálo, reprízy byly tehdy, když bylo představení úspěšné, zvláště ve větších městech. Ubytování bylo často skromné, třeba i v hostinci, ve kterém hráli, nebo po domácnostech, zrovna tak to bývalo i se stravou. Tržba se často dělila podle okolností a herecké zkušenosti. Za mého mládí byli v divadlech herci, kteří takové kočování ještě zažili. Mnozí z nich popsali svůj veselý i trudný herecký život ve vzpomínkách, často zpracovaných v knihách našich spisovatelů. Pokusil jsem se pročíst zachované vzpomínky a knihy, a to mi bylo inspirací pro moji hru. Tyto vzpomínky jsou často velmi zajímavé i podnětné v tom, jak se dříve divadelníkům žilo. To, co je dnes běžné, zažili mnozí, např. náš slavný herec Rudolf Hrušínský, který třeba doprovázel představení hudbou z gramofonu, což byla tehdy velká novinka. Také osvětlení bylo často jen petrolejovými lampami a podobně, což si dnes už ani nedovedeme představit. Pro mě bylo seznámení se s celou touto érou a hereckým životem té doby mimořádně zajímavé a inspirativní!“

První premiéra letošní sezony ve Studiu Ypsilon – Komedianti

Datum vydání: 12. 12. 2023 | Zdroj: prazsky-magazin.cz | Autor: Jaromír Hampl | Čtenost zprávy: 380 | Téma: Studio Ypsilon, Jan Schmid, Kryštof Mende, Dominik Renč, Jiřína Vacková | RU/den: 10 000 | AVE: 3 000 Kč | Země: CZ | Originál: URL

Na začátku spolupráce Arnošt Goldflam zavzpomínal také v podcastu Ypsilonka se ptá: „Ono to bylo tak, že když jsem byl ještě v HaDivadle, tak jsme hrávali v Praze Na Chmelnici a chodilo tam hodně lidí, hodně známých, bylo tam hodně plno, a chodil tam taky Honza Schmid tehdy se Zdeňkem Hořínkem. A oni viděli nějaké představení, které se jim zamlouvalo, a protože Honza občas bral do Ypsilonky hosty, tak mě oslovil, jestli bych tady nechtěl něco

dělat. A já jsem samozřejmě byl nadšen, protože Ypsilonka bylo jedno z divadel, ke kterým člověk jako mladý vzhlížel, a tak jsem hned řekl, že ano. No a od té doby jednou za čas tady hostuju.“

Všichni herci hrají s velkou radostí, je vidět, že představení je baví. Večer se nese v duchu hravosti. V hlavních rolích excelují Kryštof Mende a Jiřína Vacková. Zdatně jim sekundují i všichni ostatní. Děj má spád, představení nemá hluchá místa. Povedené jsou kostýmy i scéna Petry Goldflamové Štětínové. Děj se odehrává v hospodě, kde budou herci hrát. Vše velmi dobře podbarvuje hudba Dominika Renče. Výborná inscenace, potěší svým laskavým pohledem na historii kočovných herců. Kočovní společnosti byly zrušeny po roce 1948.

Ypsilonka slaví šedesátiny

Datum vydání: 15. 12. 2023 | Zdroj: AGE MANAGEMENT | Autor: Eva Kulová | Strana: 44 | Téma: Studio Ypsilon, Jan Schmid | Rubrika: Slavíme | Čtenost: 45 000 | AVE: 44 333 Kč | Periodicita: dvakrát měsíčně

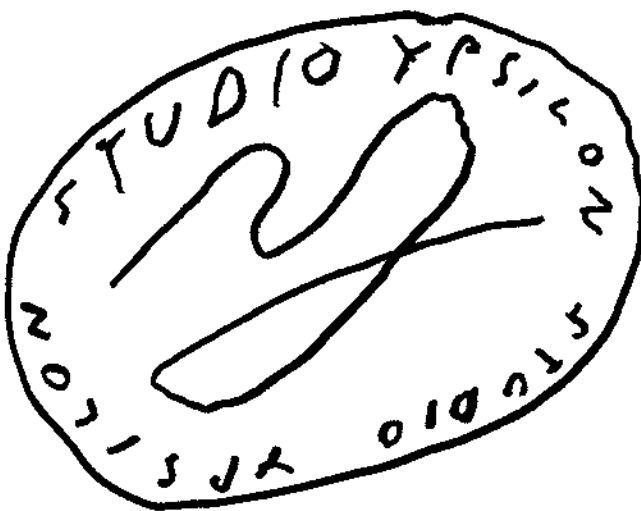
Sezona 2023–2024 je pro Studio Ypsilon výjimečná! Připomínáme si totiž jubilejních 60 let od založení divadla v roce 1963. Kromě nových inscenací se při této příležitosti chystá řada dalších počínů, z nichž některé v nedávné době už s úspěchem proběhly, jiné teprve přijdou. Brzy například vyjde dlouho očekávaná kniha Divadelní plakáty Jana Schmid a další jeho příležitostné kreace a na jaro se v Pražském domě fotografie chystá velká výstava mapující historii Studia Ypsilon. Bude toho ovšem ještě více, s přesahem i do další sezony 2024/2025, ve které budou oslavy pokračovat s připomínkou šedesáti let od uvedení první premiéry Encyklopedické heslo XX. století v roce 1964.

Mozaika: 60 let Studia Ypsilon aneb Momentky ze zákulisí legendární scény

Datum vydání: 27. 12. 2023 | Zdroj: Český rozhlas Vltava – podcast | Autor: Šárka Šváblová | Téma: Studio Ypsilon, Martin Bohadlo, Jiří Lábus, Jan Večeřa, Jan Schmid, Miroslav Kořínek, Pavel Nový | Podcast: 05:07 Arts | Země: CZ

Roku 1963 byly v Liberci položeny základy divadla, které psalo historii. Letos i příští rok si bude Studio Ypsilon připomínat 60 let od svého vzniku. Jaké vzpomínky, zážitky a dojmy vytanou nyní na mysl členům souboru Jana Schmid, který se na konci 70. let minulého století usídlil na adrese Spálená 16 v Praze?

Zážitková minisérie Šárky Šváblové se dotýká historie i současnosti Ypsilonky očima členů souboru tak, jak do ní v toku času jejich jednotlivé osudy vplývaly. Společně s Miroslavem Kořínkem, Jiřím Lábusem, Jaroslavou Kretschmerovou, Janem Jiráněm, Pavlem Novým, Martinem Bohadlem a Janem Večeřou se potíká proletíme (pokaždé dvěma různými dekadami, byť s permeabilními okraji) po stopách této legendární scény. Na pozadí aktuálního zkoušení inscenace Vánoční večery se s vámi podělí o střípky ze svého života, který se rozhodli spojit se značkou Studia Ypsilon.

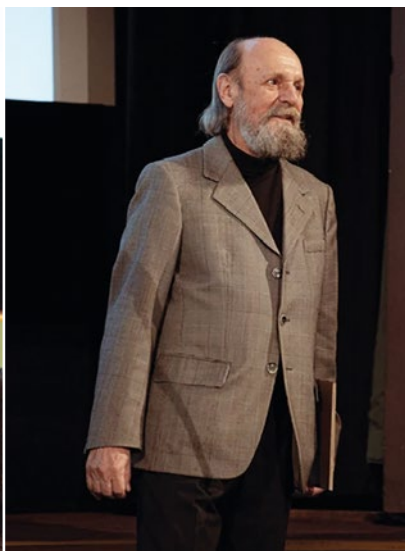
OCENĚNÍ

Pavel Nový, který je členem Studia Ypsilon od roku 1989, obdržel v roce 2023 sošku **Zlatý střevíček** za celoživotní přínos kinematografii pro děti a mládež. Cenu si převzal během slavnostního zahajovacího ceremoniálu 63. ročníku mezinárodního festivalu filmů pro děti a mládež Zlín Film Festival. Zlínské publikum Nového herectví ocenilo dlouhým standing ovation. V závěru publikum rozesmál slovy: „*Opatrujte se a buďte hodní na děti. Což já jsem moc nebyl.*“

Herečka a dlouholetá členka Studia Ypsilon Jana Synková a herec, dříve člen a v současnosti stálý host Studia Ypsilon Václav Helšus obdrželi 10. 12. v pražském kině Lucerna **Cenu Master Prix 2023**, kterou Nadace Život umělce uděluje za celoživotní umělecký přínos už od roku 1993 a jejímž nositelem je od roku 2016 také Jan Schmid.

Pamětníkům připomínáme, že Jana Synková a Václav Helšus spolu v Ypsilonce po dlouhou dobu představovali matku Ubu a otce Ubu ve slavné Jarryho divadelní hře *Ubu králem*.

HOSTÉ (spolupořadatelství)

Divadlo VOSTO5: Slzy ošlehaných mužů

V roce 2023: 4 představení

Premiéra: 12. 12. 2013

Cabaret Calembour: Plejtvák

V roce 2023: 6 představení

Premiéra: 19. 2. 2013

ROZBORY HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2023

Výkonové ukazatele

(návštěvnost, tržebnost, náklady na jednotlivé inscenace)

Přehled návštěvnosti a tržebnosti za měsíce leden až prosinec 2023

název organizace: Studio Ypsilon, Spálená 16, 110 00 Praha 1	počet před- stav.	počet nabídnu- tých míst	počet ná- vštěv.	procento návštěv- nosti	100 % výnosy tržby v Kč	skutečné výnosy tržby v Kč	procento tržeb	počet zruše- ných představ.
– na vlastní scéně – vl. soubor (název představení):								
Rusalka nejen podle Dvořáka	8	1 376	1 179	85,68 %	450 907	330 864	73,38 %	
Babička se vrací	8	1 376	959	69,69 %	452 092	275 896	61,03 %	
Vratká prkna	6	720	612	85,00 %	213 956	144 884	67,72 %	
Škaredá středa	9	1 548	1 227	79,26 %	543 485	371 900	68,43 %	
Pánská šatna	18	3 096	2 800	90,44 %	1 272 582	1 107 500	87,03 %	
Sežeňte Mozarta	5	860	506	58,84 %	271 814	119 473	43,95 %	
Swing se vrací	3	516	288	55,81 %	167 286	73 601	44,00 %	1
Varieté Freda A.	5	860	550	63,95 %	255 680	106 182	41,53 %	1
Kostky jsou vrženy	6	1 032	615	59,59 %	339 031	151 132	44,58 %	
Spálená 16	14	2 336	1 820	77,91 %	734 317	461 482	62,85 %	
Utíkejte slečno Nituš	2	344	200	58,14 %	115 989	40 718	35,11 %	
Národní tragédie	7	1 204	756	62,79 %	371 886	183 193	49,26 %	
Sen noci svatojánské	12	2 064	1 347	65,26 %	659 148	357 473	54,23 %	
Slavné narozeniny a my	2	344	272	79,07 %	161 393	122 072	75,64 %	
Let do nebe	8	1 376	723	52,54 %	475 609	189 356	39,81 %	
Černá voda	9	1 445	890	61,59 %	396 602	106 950	26,97 %	1
Komedianti	4	648	561	86,57 %	104 781	51 873	49,51 %	
Hlava Medúzy	17	2 040	2 027	99,36 %	870 106	848 302	97,49 %	1
Proměna	7	840	610	72,62 %	198 112	104 880	52,94 %	
Vánoční večery	4	684	684	100,00 %	357 116	357 116	100,00 %	
Akta Ypsilon	1	55	55	100,00 %	9 225	9 225	100,00 %	
Až opadá listí z dubu	7	880	851	96,70 %	102 690	93 992	91,53 %	
Drama v kostce 2	11	1320	1031	78,11 %	393 858	246 636	62,62 %	
Hudbajky	12	1 440	1 216	84,44 %	192 719	162 468	84,30 %	
Noc divadel	3	90	90	100,00 %	4 500	4 500	100,00 %	
Škola Ypsilon	5	631	569	90,17 %	83 810	74 276	88,62 %	
Vosička	4	480	398	82,92 %	66 928	55 622	83,11 %	
Koncert T. Víška	1	158	158	100,00 %	15 852	15 852	100,00 %	
celkem ze vstupného (vlastní soubor)	198	29 763	22 994	77,26 %	9 281 474	6 167 418	66,45 %	4

název organizace: Studio Ypsilon, Spálená 16, 110 00 Praha 1	počet před- stav.	počet nabídnu- tých míst	počet ná- vštěv.	procento návštěv- nosti	100 % výnosy tržby v Kč	skutečné výnosy tržby v Kč	procento tržeb	počet zruše- ných představ.
VOSTO 5 – Slzy ošlehaných mužů	4	342	341	99,71 %	109 162	108 792	99,66 %	
Plejtvak – C. Calabour	7	782	772	98,72 %	255 188	245 183	96,08 %	
Kytice – Vánoční koncert	2	344	344	100,00 %	50 000	50 000	100,00 %	
Tři přadleny – naivní divadlo Liberec	1	60	15	25,00 %	7 748	1 199	15,47 %	
celkem ze spolupořadatelství / koprodukcce	14	1 528	1 472	96,34 %	422 098	405 174	95,99 %	
celkem na vl. scéně – vl. soubor a spolupoř.	212	31 291	24 466	78,19 %	9 703 572	6 572 592	67,73 %	
z toho premiérováná představení	1							
z toho derniérováná představení								
– zájezdy tuzemské a zahraniční:								
Až opadá listí z dubu	3					71 000		
Drama v kostce 2	2					110 000		
Kostky jsou vrženy	1					100 000		
Sen noci svatojánské	2					200 000		
Škola Ypsilon	2					52 000		
Vratká prkna	1					100 000		
celkem ze zájezdů	11					633 000		
Výnosy – tržby z hlavní činnosti celkem						7 205 592		
– ostatní výnosy z hlavní činnosti :						406 945		
celkem ostatní výnosy						406 945		
Výnosy – tržby z hlavní činnosti celkem						7 612 537		
výnosy z pronájmů divadelního sálu						379 833		
výnosy z pronájmů ostatních prostor – bar								
ostat. výnosy z DČ								
Výnosy – tržby z doplň. činnosti celkem						379 833		

NÁKLADY NA INSCENACE V ROCE 2023

Sál / zkuš.	Titul:	Datum premiéry	Pořizovací náklady		Autorské honoráře		Náklady celkem	
			věcné	inscenátoři	hosté / 1 repríza	tantiémy %	tantiemy	
VS	Černá voda	16. 06. 2023	349,20	499,30	0,00	12,00	7,90	856,40
VS	Komedianti	28. 11. 2023	219,20	305	4,00	12,00	7,90	536,10
MS	Akta Ypsilon	21. 11. 2023	0 – fundus	0,00	5,00	0,00	0,00	5,00

Vypracoval: Ing. Bc. B. Pechová,
Dne: 9. 2. 2024

Schválil: prof. J. Schmid

KOMENTÁŘ K ROZBORU HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2023

Rozpis ukazatelů schváleného rozpočtu na rok 2023:

Neinvestiční příspěvek PO celkem ÚZ 91	35.302,3 tis. Kč
z toho:	
Příspěvek na odpisy	813,0 tis. Kč
Limit prostředků na platy PO	24.330,8,0 tis. Kč
Limit počtu zaměstnanců	53 přepočtených
Odpisový plán – limit (HČ + DČ)	813,0 tis. Kč
z toho: hlavní činnost	813,0 tis. Kč
Kapitálové výdaje – investiční transfer (ÚZ 94) – v roce 2023 nebyly poskytnuty	

Rozpočtová opatření (úpravy rozpočtu) na rok 2023:

1. Rozpočtové opatření č. 4128 – účelová neinvestiční dotace MK ČR na realizaci projektu „Divadlo jako druh poznání“

- rozpočtové opatření ze dne 22. 3. 2023 – na základě usnesení RHMP č. 448 ze dne 20.3.2023
- neinvestiční účelový příspěvek – ÚZ 34033: částka: **126.000,- Kč** – splněno a vyčerpáno

2. Rozpočtové opatření č. 4269 – finanční prostředky (odvod z fondu investic SY) určené na krytí nákladů spojených s běžnou a mimořádnou údržbou

- rozpočtové opatření ze dne 23.5.2023 – na základě usnesení RHMP č. 977 ze dne 22. 5. 2023
- neinvestiční účelový příspěvek – ÚZ 91: částka: **480.000,- Kč** – splněno a vyčerpáno

3. Rozpočtové opatření č. 4542 – finanční prostředky určené na krytí zvýšených provozních nákladů spojených s cenou materiálu a služeb

- rozpočtové opatření ze dne 13.9.2023 – na základě usnesení RHMP č. 2000 ze dne 11. 9. 2023
- neinvestiční účelový příspěvek – ÚZ 11: částka: **1.284.000,- Kč** – splněno a vyčerpáno

4. Rozpočtové opatření č. 4602 – finanční prostředky určené na krytí provozních nákladů v hl.činnosti

- rozpočtové opatření ze dne 11.10.2023 – na základě usnesení RHMP č. 2169 ze dne 9. 10. 2023
- neinvestiční účelový příspěvek – ÚZ 91: částka: **1.450.000,- Kč** – splněno a vyčerpáno

5. Rozpočtové opatření č. 4838 – finanční prostředky určené na krytí provozních nákladů v hl.činnosti

- rozpočtové opatření ze dne 20. 12. 2023 – na základě usnesení RHMP č. 3008 ze dne 18. 12. 2023
- neinvestiční účelový příspěvek – ÚZ 91: částka: **2.000.000,- Kč** – splněno a vyčerpáno

6. Rozpočtové opatření č. 4810 – finanční prostředky (odvod z fondu investic SY) určené na krytí provozních nákladů

- rozpočtové opatření ze dne 18. 12. 2023 – na základě usnesení RHMP č. 3008 ze dne 18. 12. 2023
- neinvestiční příspěvek – ÚZ 91: částka: **600.000,- Kč** – splněno a vyčerpáno

7. Úprava limitu odpisového plánu na rok 2023 (č.j. MHMP 2694009/2023) ze dne 21. 12. 2023 na základě usnesení RHMP č. 3007 ze dne 18. 12. 2023

- snížení o **44.400,- Kč** – výše limitu odpisového plánu po úpravě: **768.000 Kč – zrealizováno**
- prostředky jsou určeny k odvodu do rozpočtu hl. m. Prahy v rámci Finančního vypořádání za rok 2023

8. Rozpočtové opatření č. 4853 – účelová neinvestiční dotace MK ČR na realizaci projektu „Divadlo jako druh poznání“ – oprava původního Rozpočtového opatření ze dne 22. 3. 2023

- rozpočtové opatření ze dne 9. 1. 2024 – na základě usnesení RHMP č. 4853 ze dne 18. 12. 2023
- neinvestiční účelový příspěvek – ÚZ 34033: částka: – **126.000,- Kč**
- neinvestiční účelový příspěvek – ÚZ 34033, **ORG 11268** : částka: + **126.000,- Kč**

Schválení vyúčtování výsledků hospodaření za rok 2022 (č.j. 1346968/2023)

1. do FFV PO hl. m. Prahy byla převedena úspora NIP za rok 2022 ve výši 1.283.925,48 Kč.
2. Zisk z doplňkové činnosti ve výši 52.436 Kč byl přidělen do Rezervního fondu Studia Ypsilon.
3. Na základní běžný účet hl. m. Prahy byla odvedena odpočitatelná položka (nižší tvorba odpisů) ve výši 3.184,17 Kč

1

A. BĚŽNÉ VÝDAJE (Tabulka č. 1)

Výsledky hospodaření:

Výnosy celkem (v tis. Kč): **48.854,8** % plnění SR: 106,49 % plnění UR: 99,7

z toho:

Výnosy vlastní HČ v tis. Kč:	7.612,5	% plnění SR: 72,3	% plnění UR: 98,7
NIP zřizovatele HMP (ÚZ 91) v tis. Kč:	35.302,3	% plnění SR: 100	% plnění UR: 100
NIP účelový zřizovatele HMP (ÚZ 91) v tis. Kč	4.530	% plnění UR: 100	
NIP účelový zřizovatele HMP (ÚZ 34033) v tis. Kč	126	% plnění UR: 100	
NIP účelový zřizovatele HMP (ÚZ 11) v tis. Kč	1.284	% plnění UR: 100	

Náklady celkem (v tis. Kč): **48.804,3** % plnění SR: 106,49 % plnění UR: 99,7

Kladný (zlepšený) výsledek hospodaření: 50.500 Kč (ÚZ 91)

Tento kladný hospodářský výsledek bude v rámci Finančního vypořádání za rok 2023 použit takto:

- **44.441,64** – odvod do rozpočtu zřizovatele – snížení limitu odpisového plánu a nedočerpané odpisy
- zbývající část ve výši **6.101,15** navrhujeme převést do FFV PO hl. m. Prahy

Komentář k plnění dosažených výnosů HČ (dle jednotlivých druhů)

Schválený rozpočet na výnosových účtech byl upravován (UR) v souvislosti s vývojem situace v průběhu roku 2023 – divadlo se stále vyrovnávalo s postcovidovou situací a celospolečenskými problémy – především všeobecné zvyšování cen energií a vysoká inflace.

Vlastní výnosy – plnění (v tis. Kč):

– výnosy z vlastních výkonů a zboží:	7.612,5	% plnění SR: 72,3	% plnění UR: 98,7
– ostatní výnosy:	11,7	% plnění SR: 167,1	% plnění UR: 99,2
– finanční výnosy:	0,6	% plnění SR: 60	% plnění UR: 70

Celkem bylo uskutečněno 212 představení na vlastní scéně (plnění na 89,1 %), z toho 198 vlastním souborem (plnění na 99 %) a 14 spolupořadatelských představení (plnění na 63,3 %), 11 zájezdů (plnění na 68,8 %). Návštěvnost činila 78,2 % (plnění na 99,6 %) a tržebnost pak činila 67,7 % (plnění na 89,5 %). Průměrná cena vstupenky byla 268,7 Kč (plnění na 86,3 %)

Z výše uvedeného vyplývá, že byť se návštěvnost vrátila na předcovidová čísla, tržebnost se stále nedaří zajistit v potřebné výši, a to nejen ve vztahu k výkonovým ukazatelům, ale především ve vztahu ke stále se zvyšujícím nákladům, kdy příjmy ze vstupného nejsou dostačující pro jejich krytí. V průběhu roku tedy bylo třikrát přistoupeno k citlivému navyšování vstupného a tento krok jsme byli nuceni učinit i od 1. 1. 2024 s cílem vyrovnat bilanci ve vztahu k pokrytí nákladů. Dalším důvodem pro nižší tržebnost byla skutečnost – která je na jedné straně vysoce pozitivní – ale na druhé straně způsobuje problémy se zajištěním potřebných prostředků na krytí nákladů – vysoké procento diváků v kategoriích – děti do 15 let, studenti středních a vysokých škol, senioři – kterým jsou poskytovány automaticky trvale nastavené slevy – z celkového počtu prodaných vstupenek bylo v těchto kategoriích zrealizováno téměř 30% nákupů vstupenek. A neméně významným aspektem v zajišťování tržebnosti byla i neochota diváků (způsobená celospolečenskou situací) nakupovat vstupenky za plnou cenu a ve značné míře je zajímaly především slevové akce. To vše v podstatě způsobilo schodek v plánovaných tržbách v rámci SR ve výši 27,7 % – představující sumu téměř 3 milionů Kč, což je v době stále se zvyšujících cen suma velmi významná.

Komentář k čerpání dosažených nákladů HČ

SR nákladů byl v roce 2023 značně upravován (UR) na základě přidělování mimořádných NIP (ÚZ 91, ÚZ 11, ÚZ 34033). Významné rozdíly mezi UR a skutečností nevznikly s tím, že – ojedinělé případy zdánlivě významných rozdílů jsou způsobeny systémem zaokrouhlování částek v rámci rozpočtu.

Významné rozdíly v jednotlivých položkách mezi SR a skutečností vyplývají z potřebných úprav rozpočtu v průběhu roku a všechny byly z hlediska provozu divadla opodstatněné.

V rámci celkových nákladů – srovnání SR a skutečnosti – došlo k navýšení nákladů o 3.127 tis. Kč

(plnění k SR 106,9 %) a bylo způsobeno:

- nárůst nájemného a služeb s ním spojených (včetně energií) – od 1. 1. 2023 a následně v rámci indexace (v souladu se smlouvou) od 1. 7. 2023 – 1.800 tis. Kč
(tato skutečnost není v rámci porovnání: SR – UR – skutečnost – zřejmá, protože byla reflektována již do schváleného rozpočtu a to vzhledem k tomu, že v době pořizování SR již byly tyto skutečnosti známy – zvýšení cen od 1. 1. 2023 a indexační dopisy k 1. 7. 2023)
- realizaci projektu „Divadlo jako druh poznání“ – dotace z MKČR – 126 tis. Kč
- realizaci akcí k 60. výročí založení Studia Ypsilon, které proběhly v roce 2023 – 620 tis. Kč
- údržba a opravy (převod FI) – 503 tis. Kč.
- a všeobecným nárůstem všech nákladových vstupů – následek vysoké inflace a zvýšení cen energií apod.

Odpisový plán

Limit odpisového plánu v rámci SR ve výši 813 tis. Kč byl na základě žádosti ze dne 10.10.2023 snížen o 44.400,- Kč a v rámci UR pak činil 786,6 tis. Kč. Tento limit byl – vzhledem k požadavku odboru ROZ o zaokrouhlování splněn skoro na 100 % – konkrétně na 99,99 % – v částce 768.558,36 Kč. Důvodem pro snížení limitu odpisového plánu byla ta skutečnost, že investiční akce realizované na konci roku 2022 byly zrealizovány za nižší ceny, než bylo plánováno. A dále z důvodu nerealizace jedné investiční akce na konci roku 2022 (pozdní schválení čerpání FI), přičemž tyto skutečnosti nabyl při tvorbě návrhu limitu odpisového plánu pro rok 2023 známy.

B. MZDOVÁ OBLAST (tabulka č. 2)

- Mzdová oblast nevykazuje žádné výkyvy a významné rozdíly mezi SR/UR.
 - Počet zaměstnanců (přepočtených osob): 52,9 – plnění: 99,8 %
 - Prostředky na platy – plnění: 100 %, z toho platové tarify – plnění: 99,6 %
 - Ostatní osobní náklady – plnění: SR 129 % / UR 99,1 %
 - k navýšení SR (v rámci UR) v roce 2023 muselo dojít z důvodu realizace projektu dotovaného MK ČR „Divadlo jako druh poznání“ a dále z důvodu normalizace a rozjezdu plného provozu po COVIDU–2019.
- V rámci Doplnkové činnosti Studio Ypsilon zaměstnance a s tím spojené prostředky na platy a OON nemá.

C. DOPLŇKOVÁ ČINNOST (tabulka č. 3)

Doplňková činnost Studia Ypsilon spočívala v roce 2023 v pronajímání divadelního baru.

Výnosy: 379,8 tis. Kč – SR / UR splněno na 107,9% / 100 %

Náklady: 355,3 tis. Kč – SR/UR splněno na 100,9% / 93,5 %

Kladný (zlepšený) výsledek ve výši 24.576,- Kč navrhujeme převést do Rezervního fondu Studia Ypsilon.

D. KAPITÁLOVÉ VÝDAJE

Kapitálové výdaje v roce 2023 nebyly požadovány ani poskytnuty.

Závěr

Rok 2023 byl dalším z řady složitých roků, kdy bylo hospodaření Studia Ypsilon velmi ovlivněno postcovidovou situací, špatnou celospolečenskou náladou, zvyšováním cen energií i všech ostatních nákladových vstupů a přetrvávající vysokou inflací. Přesto lze konstatovat, že to byl rok dobrý a v mnoha aspektech úspěšný. Už jen ta skutečnost, že se návštěvnost vrátila na předcovidová čísla – ba co víc je i mírně vyšší, předznamenává dobrý výhled pro následující rok 2024.

Přehled mimořádných a významných akcí:

- v září 2023 byly zahájeny oslavy 60. výročí založení Studia Ypsilon, které potvrzují v průběhu dvou divadelních sezón – 2023/2024 a 2024/2025. Časový rámec je zvolen v souladu s historickou posloupností, neboť zatímco k vlastnímu založení Studia Ypsilon došlo ještě v roce 1963 v Liberci, výročí se také zároveň

3

vztahuje k uvedení první inscenace *Encyklopedické heslo XX. století* v únoru roku 1964, v jehož souvislosti se záhy začíná hovořit o ypsilonké poetice a stylovosti, vyplývajících ze Schmidovy objevné metody kolektivní improvizace.

V roce 2023 byly zrealizovány tyto akce:

- Nakladatelství Studia Ypsilon vydalo USB s televizním záznamem představení „Vánoční večery – živě z Ypsilonky“ – nahráno během živého přenosu ve Studiu Ypsilon 20. 12. 2020
- výroba propagačních materiálů – trička, tašky – „60 SY“
- 1. etapa série výstav k „60 SY“ – AKTA YPSILON – 1. „Probuzení čili Třesk“ – vernisáž – 21. 11.
- cyklus dokumentárních večerů „AKTA YPSILON“ – premiéra – 1. díl – 21. 11.
- konání představení „Slavné narozeniny a my“ – s akcentem na „60 SY“
- konání slavnostního jubilejního 225. představení „Vánoční večery“ – s akcentem na „60 SY“ – 14. 12.
- konání slavnostní 100. reprízy představení „Škaredá středa“ – 22. 12.
- televizní natáčení inscenace „Spálená 16“ Českou televizí – 4. a 5. 12.

Další mimořádné a významné akce:

- 2. 3. se na Malé scéně Studia Ypsilon uskutečnil křest knihy „Vladislav Vančura a nacismus, to jsou hluboké protiklady“ od Petra Koury. Kmotry publikace se stali profesor Jan Schmid a spisovatel a diplomat Marek Toman. Prezentaci pozoruhodné knihy doprovodila dramtizace ukázek z děl Vladislava Vančury v podání herců Studia Ypsilon, dále vzájemná rozprava a autogramiáda autora.
- Plakát a fotografie z inscenace „**Rusalka**“ – která 23. 3. oslavila 20 let od premiéry a zároveň jubilejní 200. reprízu – byly vybrány na výstavu „**Antonín Dvořák Superstar**“, která se konala od 20. 4. do 8. 10. v Památníku Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbramě.
- 11. až 14. 5. se Studio Ypsilon zúčastnilo Mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu „**Svět knihy**“.
- divadlo se opět aktivně zapojilo do již 9. ročníku celonárodní soutěže „**Srdce s láskou darované**“, jehož je Studio Ypsilon od počátku patronem. Slavnostní předávání cen se konalo 29. 5. v Poslanecké sněmovně ČR za účasti předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR M. Pekarové Adamové, ministra práce a sociálních věcí M. Jurečky a kancléřky J. Vohralíkové.
- v průběhu měsíců ledna až června probíhaly ve Studiu Ypsilon akce v rámci projektu „**Divadlo jako druh poznání**“, který byl dotován MK ČR.
- Naivní divadlo v Liberci připravilo u příležitosti 60. výročí založení Studia Ypsilon výstavu plakátů J. Schmidy, která v prostorách tohoto divadla probíhala od ledna do poloviny května. Liberečtí si takto připomněli, že v roce 2023 uplyne 60 let od okamžiku, kdy Ypsilonka v tehdejší Severočeském loutkovém divadle vznikla. Na počest tohoto jubilea zde 31. ledna odehrálo Studio Ypsilon inscenaci Drama v kostce – pokus 2. Ještě před představením pak proběhla beseda s J. Schmidem.
- Český rozhlas Liberec připravil k výročí SY pětidílný seriál, kterým počátky Ypsilonky v Liberci připomněl očima pamětníků – např. J. Schmidy, J. Lábusy a V. Helšuse.
- 16. 9. se Studio Ypsilon již potřetí zapojilo svým speciálním programem do celorepublikových sousedských slavností „Zažít město jinak“
- 18. 11. se konala „**Noc divadel**“, již se SY tradičně zúčastnilo speciálním programovým schématem. Během akce probíhaly ze Studia Ypsilon přímé vstupy do vysílání ČT1 a ČT Art.
- **premiéry** roku 2023: „**Černá voda**“ – 16. a 18. 6., „**Akta Ypsilon**“ – 21. 11., „**Komedianti**“ – 28. a 30. 11.
- 6. až 8. 12. proběhl 2. ročník „**Festiválku pro děti**“.

- v prosinci natočil Český rozhlas zážitkovou minisérii „**60 Let Studia Ypsilon aneb Momentky ze zákulisí legendární Ypsilonky**“ – odvysíláno na ČRo Vltava + lze poslechnout v archivu ČRo
- v roce 2023 proběhlo 49 on–line aktivit Studia Ypsilon – sledovanost téměř 1.400.000 diváků a posluchačů (bez data z Českého rozhlasu, která budou dostupná až koncem února 2024)

V Praze dne 5. 2. 2024

Ing.Bc. Blanka Pechová
vedoucí ekonom Studia Ypsilon

ROZBORY HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2023

Hlavní činnost

Tabulka č. 1

	Schválený plán 2023	Upravený plán k 31. 12. 2023	Skutečnost k 31. 12. 2023	Skutečnost k 31. 12. 2022
VÝNOSY CELKEM	10 527,6	7 714,8	7 612,5	5 798,5
60X Výnosy z vlastních výkonů a zboží	10 519,6	7 702,2	7 600,2	5 786,8
64X Ostatní výnosy	7,0	11,8	11,7	11,0
66X Finanční výnosy	1,0	0,8	0,6	0,7
NÁKLADY CELKEM	45 829,9	48 957,1	48 804,3	44 555,7
50X Spotřebované nákupy	251,8	505,5	502,1	738,9
51X Služby	10 511,4	12 736,2	12 703,8	10 817,7
z toho: 512 Cestovné	14,0	17,8	17,7	42,3
513 Náklady na reprezentaci	10,0	32,5	32,3	46,3
52X Osobní náklady	33 917,2	34 304,0	34 189,0	31 759,8
z toho: 521 030X platy zaměstnanců	24 330,8	24 330,8	24 330,8	22 563,6
521 031X ostatní osobní náklady	680,0	924,1	915,9	772,4
53X Daně a poplatky	0,0	0,0	0,0	0,0
54X Ostatní náklady	35,5	35,5	35,4	35,5
z toho: 541 Smluvní pokuty a úroky z prodlení	0,0	0,0	0,0	0,0
542 Jiné pokuty a penále	0,0	0,0	0,0	0,0
547 Manka a škody	0,0	0,0	0,0	0,0
55X Odpisy, rezervy a opravné položky	1 113,0	1 375,7	1 373,8	1 203,6
z toho: 551 03XX–08XX odpisy jako zdroj 416	813,0	768,6	768,6	723,0
551 09XX odpisy kryté státní dotací (403/672)	0,0	0,0	0,0	0,0
56X Finanční náklady	0,0	0,1	0,1	0,1
59X Daň z příjmů	1,0	0,1	0,1	0,1
Výsledek hospodaření (výnosy – náklady)	–35 302,3	–41 242,3	–41 191,8	–38 757,2
672 Neinv. příspěvek z rozpočtu zřizovatele – ÚZ 91	35 302,3	41 116,3	41 116,3	37 180,8
672 Neinv. přisp. prostřednictvím rozpočtu zřizovatele	0,0	126,0	126,0	2 863,6
672 Ostatní dotace mimo rozpočet zřizovatele				
Výsledek hospodaření celkem	0,0	0,0	50,5	1 287,2

ROZBORY HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2023

Doplňková činnost

Tabulka č. 2

	Schválený plán 2023	Skutečnost k 31. 12. 2023
VÝNOSY CELKEM	352,0	379,8
NÁKLADY CELKEM	352,0	355,3
50X Spotřebované nákupy	0,0	0,0
51X Služby	352,0	355,3
52X Osobní náklady	0,0	0,0
z toho: 521 003X mzdy a platy (bez OON)	0,0	0,0
521 0XXX ostatní osobní náklady	0,0	0,0
53X Daně a poplatky	0,0	0,0
54X Ostatní náklady	0,0	0,0
55X Odpisy, rezervy a opravné položky	0,0	0,0
z toho: 551 00XX odpisy jako zdroj 416	0,0	0,0
551 009X odpisy kryté státní dotací (403/672)	0,0	0,0
56X Finanční náklady	0,0	0,0
59X Daň z příjmů	0,0	0,0
Výsledek hospodaření	0,0	24,5
(+ zisk, - ztráta)		

VÝKONOVÉ UKAZATELE DIVADEL

– skutečnost r. 2023

Tabulka č. 4

ukazatel Studio Ypsilon	měrná jednotka	plán 2023	skutečnost k 31. 12. 2023	procento plnění k plánu roku 2023
Představení na vlastní scéně	počet	238	212	89,1%
z toho: vlastním souborem	počet	200	198	99,0%
spolupořadatelství – hostování	počet	22	14	63,6%
Představení na zájezdech	počet	16	11	68,8%
Představení hostujících souborů		0	0	
tj. pronájem divadla cizím subjektům	počet	0	0	
Návštěvníci na vl. scéně celkem :	počet	27 152	24 466	90,1%
z toho : vlastním souborem	počet	24 512	22 994	93,8%
spolupořadatelství – hostování	počet	2 640	1 472	55,8%
z toho: počet diváků – děti	počet	1 800	3 012	167,3%
počet diváků – studenti	počet	2 000	2 563	128,1%
počet diváků – senioři	počet	2 000	925	46,3%
počet diváků – dospělí	počet	21 352	17 966	84,1%
Tržby – výnosy z hl. činnosti celkem :	tis. Kč	10 528	7 613	72,3%
z toho:				
ze vstupného na vl. scéně vl. souborem	tis. Kč	7 776	6 167	79,3%
ze spolupořadatelství	tis. Kč	682	406	59,5%
ze zájezdů	tis. Kč	1 520	633	41,6%
ostatní výnosy	tis. Kč	550	407	74,0%
Tržby – výnosy z doplň. činnosti celkem:	tis. Kč	352	380	108,0%
z toho: za pronájmy divadel. sálu	tis. Kč	0	0	
za pronájmy ostatních prostor	tis. Kč	352	380	108,0%
ostatní výnosy z DČ	tis. Kč	0	0	
Doplatek hl. m. Prahy na 1 představení na vl. scéně	v Kč	136 497	193 945	142,1%
Doplatek hl. m. Prahy na 1 návštěvníka na vl. scéně	v Kč	1 116	1 680	150,5%
Nabídnutá místa, kapacita divadla	počet	34 596	31 291	90,4%
Návštěvnost na vl. scéně	%	78,5%	78,2%	99,6%
Tržebnost na vl. scéně	%	75,7%	67,7%	89,5%
Průměrná cena vstupenky	Kč	312	268,7	86,3%
Počet premiér	počet	3	3	100,0%

PLNĚNÍ POČTU ZAMĚSTNANCŮ A PROSTŘEDKŮ NA PLATY ZA ROK 2023

Tabulka č. 5

Ukazatel	Měrná jedn.	Rok 2023 limit	Skutečnost 2023	% plnění	Skutečnost 2022
a	b	1	2	3	4
Hlavní činnost					
Počet zaměstnanců	přep. os.	53,0	52,9	99,8	52,9
Prostředky na platy	tis. Kč	24 330,8	24 330,8	100,0	22 563,6
z toho: platové tarify	tis. Kč	21 477,8	21 399,5	99,6	19 281,2
Průměrný plat	Kč	38 256,0	38 328,3	100,2	35 544,4
Ostatní osobní náklady	tis. Kč	924,1	915,9	99,1	772,4
Doplňková činnost					
Počet zaměstnanců	přep. os.	x	0,0	x	0,0
Prostředky na platy	tis. Kč	x	0,0	x	0,0
Průměrný plat	Kč	x	0,00	x	0,0
Ostatní osobní náklady	tis. Kč	x	0,0	x	0,0

FINANČNÍ VYPOŘÁDÁNÍ ZA ROK 2023

Fond odměn

Tabulka č. 1

1.	Stav fondu odměn k 31. 12. 2022 (dle rozvahy)	49 317,00 Kč
2.	Příděl do fondu odměn z finančního vypořádání roku 2022	- Kč
3.	Účelové dary určené na platy	- Kč
4.	Zdroje roku 2023 celkem (ř. 1+2+3)	49 317,00 Kč
5.	Použití fondu odměn v r. 2023 Ostatní (např. čerpání účelových darů určených na platy):	- Kč
6.	Zůstatek fondu odměn k 31. 12. 2023 (dle rozvahy)	49 317,00 Kč
7.	Návrh na příděl do fondu odměn	- Kč
8.	Stav fondu odměn po finančním vypořádání roku 2023 (ř. 6 + 7)	49 317,00 Kč

FINANČNÍ VYPOŘÁDÁNÍ ZA ROK 2023

Fond kulturních a sociálních potřeb

Tabulka č. 2

I.	Vyúčtování základního přídělu za rok 2023	
	1) Roční objem nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů	
	skutečnost k 31. 12. 2023 (bez OON)	24 399 483,00 Kč
	a) v hlavní činnosti – platy	24 330 800,00 Kč
	b) v hlavní činnosti – náhrady platů	68 683,00 Kč
	c) v doplňkové činnosti – platy	– Kč
	d) v doplňkové činnosti – náhrady platů	– Kč
	2) Roční objem nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů	
	skutečnost k 31. 12. 2023 (bez OON)	
	a) v hlavní činnosti	24 399 483,00 Kč
	b) v doplňkové činnosti	– Kč
	3) Nárok – základní příděl 2 % celkem, z toho:	487 989,66 Kč
	a) z hlavní činnosti	487 989,66 Kč
	b) z doplňkové činnosti	– Kč
	4) Příděl zaúčtovaný do nákladů celkem	487 989,66 Kč
	z toho: a) z hlavní činnosti	487 989,66 Kč
	b) z doplňkové činnosti	– Kč
	5) Doplatek +	– Kč
	a) z hlavní činnosti	– Kč
	b) z doplňkové činnosti	– Kč

II. Finanční vypořádání FKSP	
a) Stav FKSP k 31. 12. 2022 (dle rozvahy)	1 036 159,98 Kč
b) + Doplatek	– Kč
– Vratka z finančního vypořádání FKSP za rok 2022 – hlavní činnost	– Kč
c) + Doplatek	– Kč
– Vratka z finančního vypořádání FKSP za rok 2022 – doplňková čin.	– Kč
d) Základní příděl do FKSP (2 %) – zaúčtovaný do nákladů k 31. 12. 2023	
z hlavní i doplňkové činnosti – celkem (viz bod I.3)	487 989,66 Kč
e) Další zdroje FKSP	– Kč
f) Zdroje FKSP r. 2023 celkem (a+b+c+d+e)	1 524 149,64 Kč
g) Čerpáno z FKSP v r. 2023	49 995,71 Kč
h) Zůstatek k 31. 12. 2023 (f – g) (dle rozvahy)	1 474 153,93 Kč
i) Doplatek základního přídělu za rok 2023 (z hlavní i DČ) – viz bod I.4) +	– Kč
a) z hlavní činnosti	– Kč
b) z doplňkové činnosti	– Kč
j) Stav FKSP po finančním vypořádání r. 2023	1 474 153,93 Kč

FINANČNÍ VYPOŘÁDÁNÍ ZA ROK 2023

Rezervní fond

Tabulka č. 3

1.	Stav rezervního fondu k 31. 12. 2022 (dle rozvahy)	235 462,50 Kč
	z toho: přijaté dary	– Kč
	zůstatek nevyčerp. provoz. prostř. z EU, SR, norských fondů aj.	– Kč
2.	a) Příděl do rezervního fondu z finančního vypořádání roku 2022	52 436,00 Kč
	b) Úhrada zhorš. výsl. hospod. z rez. fondu z finančního vypořádání roku 2022	– Kč
3.	Přijaté dary v roce 2023 celkem	– Kč
4.	Zdroje roku 2023 celkem	287 898,50 Kč
5.	Použití RF v roce 2023 celkem (z toho rozepsat jmenovitě jednotlivé tituly, vč. převodu do fondu investic) – schváleno usnesením RHMP č.	– Kč
6.	Převod nevyčerp. provoz. prostředků z EU, SR, norských fondů aj. z r. 2023	– Kč
7.	Zůstatek rezervního fondu k 31. 12. 2023 (dle rozvahy)	287 898,50 Kč
	z toho: nevyčerpané dary	– Kč
I.	Návrh na příděl do rezervního fondu z finančního vypořádání roku 2023	24 576,00 Kč
II.	Krytí zhoršeného výsledku hospodaření z fin. vypoř. roku 2023	– Kč
III.	Stav rezervního fondu po finančním vypořádání r. 2023 celkem	312 474,50 Kč

FINANČNÍ VYPOŘÁDÁNÍ ZA ROK 2023

Fond investic

Tabulka č. 4

1.	Stav fondu investic k 31. 12. 2022 (dle rozvahy)			1 201 789,05 Kč	
	z toho: přijaté dary			– Kč	
2.	Odvod při finančním vypořádání za rok 2022			– Kč	
3.	Vytvořené odpisy hmotného a nehmotného majetku za rok 2023 (účet 551), zůst.cena DM vyřaz.z důvodu manka a škody a zmař. invest. (účet 547) – z HČ i DČ z toho: opravy majetku chybně financovaného v minulých letech			768 558,36 Kč – Kč	
4.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku (účet 552, 553)			– Kč	
5.	Investiční transfer (skutečně převedené investiční prostředky na účet organizace)			– Kč	
6.	Převedené prostředky z rezervního fondu			– Kč	
7.	Přijaté dary za rok 2023 celkem			– Kč	
8.	Zdroje roku 2023 celkem (ř. 1 až 7)			1 970 347,41 Kč	
9.	Použití (investice, opravy a údržba, nařízené odvody) – skutečnost za rok 2023 celkem			1 080 000,00 Kč	
	z toho jmenovitě				
	akce č.	UR 2023 (poskytnuto/ schváleno – zaokrouhleno na 100 do korun)	Skutečnost 2023 (celkem)	Ze skutečnosti	
		v Kč	v Kč	vlastní zdroje (ÚZ 610, ÚZ 710)	investiční transfer (ÚZ 94, ÚZ 99)
	krytí provozních nákladů údržba a opravy				
			480 000,00		480 000,00
	krytí provozních nákladů				
			600 000,00		600 000,00
			0,00		
			0,00		
			0,00		
			0,00		
			0,00		
			0,00		
			0,00		
			0,00		
			0,00		
			0,00		
			0,00		
			0,00		
			0,00		
10.	Zůstatek fondu k 31. 12. 2023 (dle rozvahy) (ř. 8 – ř. 9)			890 347,41 Kč	
	z toho: nevyčerpané dary			– Kč	
	nevyčerpané inv. prostředky OPP PR, Norských fondů aj.			– Kč	

PODPOROVATELÉ

Zřizovatel hlavní město Praha

 Český rozhlas

Hlavní
mediální partner

Česká televize

 **Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU

 **MINISTERSTVO
KULTURY**

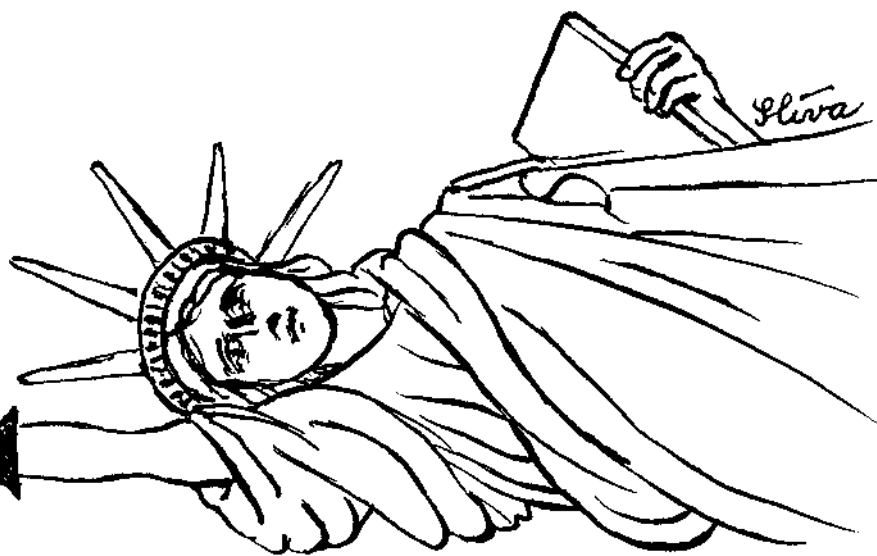
 **Národní
plán
obnovy**

Ypsilon 2024

Děkujeme všem členům Ypsilonu za
příchodný úvazek. Pro
novoročenka 2024
vypíšte (všimněte si
ročníkové a popoldní
obey lidstvo své
nově sečteno

na úkor jiných a jiné
obey, vše už dále nepřecházel
a radost, kradou, časem,
humor a oslabení. Dou
co je vůbec radost
"cloudek", když se dno
zda, celovečerní
sáde více radosti
všech smys
i výjimečnosti.

STUDIO YPSILON 60

Slavíme 60 let Studio Ypsilon
60 Years of Studio Ypsilon

OBSAH

Poslání a status Studia Ypsilon **3**

Úvodní slovo ředitele **5**

Organizační struktura **7**

Významné tvůrčí počiny roku (chronologicky) **11**

Premiéry roku podrobněji **18**

Mezinárodní spolupráce (festivaly) **32**

Doprovodné, edukační, motivační, podpůrné a jiné aktivity **33**

Přehled digitálních aktivit **42**

Dramaturgický výhled 2024 s přesahem k širěji směřované vizi **45**

Reprízované tituly **47**

Ohlasy v tisku a na internetu **51**

- Recenze, rozhovory, články (v plném znění) **51**
- Soupis PR článků, televizních a rozhlasových šotů **64**

Ocenění **67**

Hosté (spolupřátelství) **68**

Rozbory hospodaření za rok 2022 **69**

Podporovatelé **86**

Výroční zpráva 2023 © Studio Ypsilon

Studio Ypsilon

Spálená 16, 110 00 Praha, telefon: 224 053 201

e-mail: ypsilonka@ypsilonka.cz, www.ypsilonka.cz

Ředitel: Jan Schmid

Vedoucí ekonom: Blanka Pechová

Art Manager: Ondřej Zicha

Theatre Curator: Eva Kulová

Vedoucí provozu: Zuzana Měsíčková

Produkce: Kateřina Kovandová

Zpracovali: E. Kulová, J. Schmid, B. Pechová

Kresby a grafická úprava: J. Schmid

Repro: J. Hladovec

Foto: J. Černochoch, D. Dostál, P. Chodura, J. Kottas, E. Kulová, T. Novák, R. Prorok, K. Svobodová,
O. Zicha, archiv divadla